HEINRICH BÖLL

Onoarea pierdută a KATHARINEI BLUM

sau cum se iscă și unde poate duce violența

POVESTIRE

Colecția GLOBUS / Editura Univers

HEINRICH BÖLL

Die verlorene Ehre der Katharina Blum oder:

Wie Gewalt entstehen und wohin sie führen kann – Erzählung

(c) 1974 by Verlag Kiepenheuer & Witsch – Köln

Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate Editurii Univers.

GLOBUS

Heinrich Böll

ONOAREA PIERDUTĂ A KATHARINEI BLUM

SAU CUM SE ISCĂ ŞI UNDE POATE DUCE VIOLENŢA

POVESTIRE

Traducere de
Mariana Şora

EDITURA UNIVERS

Bucureşti

1978

COPERTA COLECŢIEI DE ION STATE
Grafica: Viorel Popescu. Ilustraţia: Alma Rusescu

Lector: NICOLAE HO CHSCHEÏDT Tehnoredactor: VICTOR MAŞEK

*

Tiraj 70 în ex, broşate. Bun de tipar; 26.07.1977, Coli tipar 4, 5.

*

Comanda nr. 70.289

Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”, Bucureşti – Piaţa Scânteii nr. 1, Republica Socialistă România

Personajele şi acţiunea acestei povestiri sunt inventate. Dacă din zugrăvirea unor practici ziaristice au reieşit cumva asemănări cu practicile ziarului „Bild-Zeitung”, aceste asemănări nu sunt nici intenţionate, nici întâmplătoare, ci inevitabile.

Pentru relatarea de faţă s-au folosit câteva surse secundare şi trei surse principale, care sunt menţionate o dată aici, la început, dar nu mai sunt pomenite apoi. Iată sursele principale: procesele-verbale de audiere ale poliţiei, avocatul dr. Hubert Blorna şi colegul său de şcoală şi de facultate, procurorul Peter Hach; acesta a adus completări – confidenţial, bineînţeles – la procesele-verbale ale audierilor, la anumite măsuri ale autorităţilor anchetatoare şi la unele rezultate ale cercetării, în măsura în care nu figurau în procesele-verbale; trebuie să adăugăm neapărat că n-a dat aceste informaţii în vederea utilizării lor oficiale, cd doar a uneia strict particulare, deoarece punea la inimă mâhnirea prietenului său Blorna, care nu-şi putea explica cele petrecute, găsindu-le totuşi „nu inexplicabile, când mă gândesc bine, ci aproape logice”. De vreme ce cazul Katharinei Blum va rămâne oricum mai mult sau mai puţin fictiv, date fiind atitudinea acuzatei şi situaţia foarte dificilă a apărătorului ei, dr. Blorna, poate că unele mied incorectitudini, foarte omeneşti, de felul celor comise de Hach, sunt nu numai de înţeles, dar şi de iertat Izvoarele secundare, unele mai importante, altele de mai mică importanţă, nu trebuie menţionate aici, întrucât amestecul lor, angrenarea, implicarea, părtinirea lor, măsura în care au fost afectate,

precum şi aportul lor reies din relatarea însăşi.

2

Dacă relatarea va fi găsită pe alocurea „curgătoare” – de vreme ce se tot vorbeşte aici de surse – ne cerem iertare: era inevitabil. Având de-a face cu „surse” şi „curgere”, nu se poate vorbi de compoziţie, de aceea ar trebui poate să introducem în locul ei noţiunea de adunare la un loc a şuvoaielor (ca neologism, propunem „co1 oct arc”); această noţiune va fi, fără îndoială, limpede pentru orice om care s-a jucat vreodată, în copilărie (sau chiar ca adult) prin, pe lângă sau cu nişte băltoace, scobind în ele guri de scurgere, legându-le prin şănţuleţe, golindu-le, deversând şi abătând apa „în cele din urmă, tot potenţialul de apă de băltoacă ce-i stătea la îndemână într-un canal colector, spre a-l aduce la un nivel mai scăzut, ba poate chiar spre a-l dirija potrivit ordinii şi după buna rânduială către o rigolă sau un canal de scurgere construit de autorităţi. Ceea ce se întreprinde aici nu e deci nimic alta decât o drenare sau asanare. O adevărată acţiune de sistematizare! Prin urmare, dacă această povestire îşi precipită pe alocurea cursul, proces în care joacă un rol diferenţele de nivel şi compensarea lor firească, cerem indulgenţa cititorului, căci există, de fapt, şi stagnări, zăgăzuiri, împotmoliri, colectări nereuşite şi surse „ce nu se pot întâlni”, apoi curente subterane etc., etc.

3.

Faptele, pe care ar trebui poate să le enunţăm întâi, sunt brutale: miercuri, 20.2.1974, în ajunul zilei de „carnaval al femeilor” \ într-un oraş, o tânără de douăzeci şi şapte de ani pleacă de acasă cam la orele 18.45, pentru a lua parte la o petrecere cu dans într-o casă particulară.

Peste patru zile, după o evoluţie dramatică – aşa trebuie să-i spunem, într-adevăr (amintind totodată de acele diferenţe de nivel necesare pentru a face posibilă curgerea) –, în scara de duminică, aproape la aceeaşi oră – mai exact: la 19.04 – tânăra femeie sună la uşa comisarului principal al poliţiei judiciare, Walter Moeding, ocupat tocmai să se costumeze ca şcic – din motive de serviciu, nu

personale – şi-i declară comisarului speriat – declaraţie consemnată în procesul-verbal – că la amiază, pe la ora 12.15, l-a împuşcat pe ziaristul Werner Tötges la domiciliul ei; îl roagă pe Moeding să dea dispoziţiile necesare pentru ca să se spargă uşa apartamentului şi pentru ca ziaristul să fie „ridicat”: mai spune că între orele 12.15 şi 19 a

1 Tradiţia populară denumeşte astfel ultima joi din carnaval.

rătăcit prin oraş căutând să simtă căinţă, dar nu simţise; apoi îl roagă s-o aresteze, căci ar dori să fie acolo unde se află şi „iubitul ei Ludwig”.

Moëding, care o cunoaşte pe tânăra femeie în urma mai multor interogatorii şi are o anumită simpatie pentru ea, nu se îndoieşte nicio clipă de adevărul declaraţiilor ei; o duce în maşina lui particulară la Prefectura de poliţie, îl înştiinţează pe superiorul său, comisarul-şef Beizmenne, dă ordin ca tânăra să fie închisă într-o celulă, peste un sfert de oră se întâlneşte cu Beizmenne în faţa locuinţei ei, unde o echipă specializată sparge uşa şi se constată că declaraţiile femeii se confirmă.

— Nu prea va fi vorba aici de sânge, căci numai diferenţele de nivel *necesare* vor fi acceptate ca inevitabile, de aceea trimitem la televiziune şi cinematograf, la spectacolele muzicale şi de groază competente; dacă e vorba să curgă ceva aici, acel ceva nu va fi sânge. Poate că ar trebui să indicăm doar nişte efecte de culoare: Tötges, mortul, purta un costum de şeic improvizat, croit dintr-un cearşaf destul de tocit şi subţiat, or, toată lumea ştie ce ispravă face mult sânge roşu pe mult alb; în acest caz, un pistol devine, fără doar şi poate, aproape un pistol de vopsit, şi cum în cazul acelui costum avem de-a face cu *pânză*, comparaţia cu pictura şi scenografia modernă e mai la îndemână decât cea cu drenajul. Bun. Acestea sunt deci faptele.

Câtva timp s-a socotit destul de verosimil că şi reporterul fotografic Adolf Schönner, de asemenea împuşcat, găsit abia în Miercurea cenuşii într-un colţ de pădure la vest de oraşul care petrecea, a fost o victimă a

numitei Blum, mai târziu, însă, după ce s-a stabilit o oarecare ordine cronologică a celor petrecute, presupunerea a fost abandonată, dovedindu-se „eronată”. Un şofer de taxi a declarat apoi că l-a dus pe Schönner, de asemenea costumat ca şeic, împreună cu o tânără persoană de sex feminin, costumată ca andaluză, tocmai în acea pădurice. De altfel, Tötges fusese împuşcat duminică la amiază, iar Schönner abia marţea următoare la amiază. Deşi s-a stabilit rapid că arma crimei găsită lângă Tötges nu putea fi în niciun chip arma cu care fusese ucis Schönner, bănuiala ce căzuse pe numita Blum nu s-a risipit timp de câteva ore, şi anume din pricina mobilului. Dacă avusese motive ca să se răzbune pe Tötges, atunci avusese cel puţin tot atâtea motive ca să se răzbune şi pe Schönner. Dar ca numita Blum să fi avut în posesia ei două arme li se păru apoi autorităţilor anchetatoare totuşi foarte neverosimil. Numita Blum procedase la fapta ei sângeroasă cu o inteligenţă rece; fiind întrebată dacă l-a omorât şi pe Schönner, dădu un răspuns nefast, formulat ca întrebare: „Ei, da, în fond de ce nu şi pe el?” Pe urmă încetară însă s-o bănuiască de uciderea lui Schönner, mai ales că cercetările privitoare la alibiul ei o disculpau aproape în întregime. Niciunul dintre cei care o cunoşteau pe Katharina Blum sau cei care ajunseră să-i cunoască firea în cursul anchetei, nu se îndoia că dacă l-ar fi ucis pe Schönner, ar fi mărturisit-o fără înconjur. În orice caz, şoferul de taxi care dusese perechiuşa în acea pădurice („I-aş zice mai degrabă un pâlc de tufişuri sălbăticite”, spuse acesta) n-o recunoscu pe numita Blum pe fotografii. „Ei, Doamne, zise el, muieruşti dintr-astea tinere şi drăguţe, cu părul castaniu, înalte între un metru şaizeci şi trei şi un metru şaizeci şi opt, subţirele, de douăzeci şi patru până spre douăzeci şi şapte de ani, umblă cu sutele de mii pe toate străzile în zilele de carnaval”.

În locuinţa lui Schönner nu se găsiră amprente ale numitei Blum şi nici vreo indicaţie asupra andaluzei. Unii colegi şi cunoscuţi de-ai lui Schönner ştiau doar că marţi, spre amiază, „o ştersese cu o tipă oarecare”, din cârciuma

în care se întâlniseră.

5

Un înalt slujitor al carnavalului, negustor de vinuri şi reprezentant al unor firme de şampanie, care se putea lăuda că a „reconstruit” umorul, îşi simţi inima mai uşoară că ştirea despre cele două crime se răspândise abia luni, respectiv miercuri. „Una ca asta la începutul zilelor de veselie, păi atunci s-a dus dispoziţia, s-au dus afacerile. Dacă se află că mascarada poate fi utilizată pentru a comite crime, s-a zis cu pofta de distracţie şi gheşeftul s-a feştelit. E un adevărat sacrilegiu. Veselia şi exuberanţa au nevoie de încredere, asta e baza lor”.

6

Destul de frapantă a fost reacţia JURNALULUI, când a luat cunoştinţă de cele două crime comise asupra ziariştilor lui. O agitaţie demenţială! Manşete cu litere de-o şchioapă. Pagini întregi de titluri. Ediţii speciale. Anunţuri mortuare supradimensionate. Ca şi cum – de vreme ce oricum se mai împuşcă oameni pe lume – crima asupra unui ziarist ar fi ceva deosebit, mai important, de pildă, decât uciderea unui director, sau funcţionar, sau spărgător de bancă.

Acest fapt, atenţia exagerată acordată de presă, trebuie consemnat aici, pentru că nu numai JURNALUL, ci şi alte ziare au tratat uciderea unui ziarist ca pe un lucru deosebit de abject, îngrozitor, aproape solemn, s-ar putea spune aproape ca pe o crimă rituală. S-a folosit chiar expresia „victima profesiunii sale”, iar JURNALUL a perseverat, fireşte, cu încăpăţânare să dea versiunea cum că şi Schönner ar fi fost victima numitei Blum; deşi trebuie să recunoaştem că e probabil ca Tötges să nu fi fost omorât, dacă nu s-ar fi apucat de ziaristică (ci de cizmărie sau brutărie), ar fi fost totuşi cazul să se judece dacă nu era mai nimerit să se vorbească despre o moarte condiţionată de profesiune, căci mai urmează să se clarifice de ce o persoană atât de chibzuită şi aproape impasibilă ca numita Blum nu numai că a proiectat crima, dar a şi săvârşit-o şi, în momentul decisiv, pregătit de ea,

n-a pus numai mâna pe armă, ci a şi tras cu ea.

7

Să trecem de la acest nivel extrem de scăzut numaidecât la planuri din nou superioare. Sângele să dispară. Fie uitată agitaţia din presă. Apartamentul Katharinei Blum a fost curăţat între timp, covoarele ajunse inutilizabile au aterizat la gunoaie, mobilele au fost şterse şi aşezate la loc, toate acestea pe cheltuiala şi din iniţiativa avocatului dr. Bloma, care l-a pus pe prietenul său Hach să-i elibereze o autorizaţie în acest sens, deşi nu există nici pe departe certitudinea că Bloma va fi numit administratorul averii deţinutei.

În orice caz, această Katharina Blum a investit, în răstimp de cinci ani, şaptezeci de mii de mărci, bani peşin, într-un apartament în valoare totală de o sută de mii, există deci aici – cum s-a exprimat fratele ei, care ispăşeşte în prezent o mică pedeapsă cu privaţiune de libertate – „ceva zdravăn de şters”. Dar atunci cine să mai achite dobânzile şi ratele pentru amortizarea restului de treizeci de mii de mărci, chiar dacă s-ar trece la socoteală şi creşterea deloc neglijabilă a valorii apartamentului? Rămâne câte ceva şi la pasiv, nu numai la activul bilanţului.

Tötges, în orice caz, e îngropat de mult (cu o pompă disproporţionată, cum au găsit unii). E curios că moartea şi înmormântarea lui Schönner n-au fost tratate şi comentate cu tot atâta regie şi atenţie. Oare de ce? Pentru că nu era „o victimă a profesiunii sale”, ci mai curând victima unei drame din gelozie? Costumul de şeic se află în magazia probelor păstrate, la fel şi revolverul (un 08), a cărui provenienţă o cunoaşte numai Blorna, pe când poliţia şi procuratura s-au ostenit în zadar s-o descopere.

8

Cercetările referitoare la activităţile Katharinei Blum în răstimpul celor patru zile critice se arătau promiţătoare în ceea ce priveşte primele dintre ele; cercetările s-au împotmolit de-abia când a fost vorba să se lămurească ziua de duminică.

În după-amiaza de miercuri, Blorna îi achitase personal Katharinei Blum salariul pentru două săptămâni întregi, câte două sute opt zeci de mărci pe săptămână, adică pentru cea în curs şi pentru cea următoare, deoarece în aceeaşi după-amiază urma să plece împreună cu soţia în concediul lor de iarnă. Katharina le promisese soţilor Blorna, ba jurase chiar, la insistenţa lor, că o să-şi acorde şi ea, în sfârşit, un concediu, că se va distra în timpul carnavalului şi că nu se va angaja, ca în toţi anii precedenţi, în munca sezonieră. Le spusese soţilor Blorna plină de voioşie că în aceeaşi seară e invitată la o petrecere cu dans în casa mătuşii şi naşei sale Else Woltersheim, prietena sa intimă, şi că se bucură dinainte, fiindcă de mult nu mai avusese niciun prilej să danseze. La care doamna Blorna îi spusese: „Aşteaptă tu numai, Kathy, când ne întoarcem, o să dăm şi noi o petrecere la care ai să poţi dansa din nou”. De când era în oraş, de cinci sau şase ani, Katharina se plânsese mereu că nu e cu putinţă să te duci uneori undeva numai ca să dansezi, pur şi simplu. Existau baruri, le spusese soţilor Blorna, unde însă veneau doar nişte studenţi inhibaţi ca să caute câte o târfă pe gratis, apoi mai existau nişte localuri gen boemă, în care, de asemenea, era prea mult desfrâu pentru gustul ei, iar petrecerile cu dans, organizate pe bază confesională, pur şi simplu le detesta.

În după-amiaza aceea de miercuri, Katharina mai lucrase două ore – fapt pe care anchetatorii l-au putut stabili cu uşurinţă – la soţii Hiepertz, unde se ducea ocazional, când era chemată, ca să dea o mână de ajutor. Cum soţii Hiepertz plecau şi ei din oraş pe timpul zilelor de carnaval, ca să stea la fiica lor din Lemgo, Katharina îi mai şi condusese pe cei doi bătrâni în Volkswagenul ei până la gară. În pofida dificultăţilor de a găsi un loc de parcare, insistase să-i conducă pe peron şi să le care bagajele („Nu pentru bani, nu, pentru astfel de servicii nu-i putem da nimic, căci s-ar simţi profund jignită”, explica doamna Hiepertz). Trenul a pornit, cum s-a putut verifica, Ja ora 17.30. Acordând Katharinei cinci până la zece minute ca

să-şi găsească maşina în mijlocul forfotei de carnaval care începuse, apoi alte douăzeci sau chiar douăzeci şi cinci de minute ca să ajungă la locuinţa ei situată într-un parc de clădiri în afara oraşului, admiţând deci că a putut păşi pe uşa apartamentului abia între orele 18 şi 18.15, nu rămânea niciun minut fără acoperire; mai ales, dacă se mai admitea, pe bună dreptate, că s-a spălat, s-a schimbat şi a luat o mică gustare, căci s-a înfiinţat încă de la ora 19.25 la petrecerea doamnei Woltersheim, ajungând acolo nu cu maşina, ci cu tramvaiul; şi n-a apărut acolo nici în chip de beduină, nici ca andaluză, ci doar cu o garoafă roşie în păr, cu ciorapi şi pantofi roşii, într-o bluză încinsă până la gât, dintr-o mătase chinezească de culoarea mierii, şi într-o fustă de stofă obişnuită, de aceeaşi culoare. S-ar putea socoti că e indiferent dacă s-a dus la petrecere cu maşina sau cu tramvaiul, faptul trebuie însă semnalat aici, căci a căpătat o importanţă notabilă în cursul anchetei.

9

Din clipa sosirii ei în casa Wolterslieim, reconstituirea faptelor era înlesnită, fiindcă, începând de la 19.25, Katharina se afla, fără să ştie, sub observaţie poliţienească. Toată seara, de la 19.25 şi până la ora 22, când a plecat cu partenerul ei, a dansat „exclusiv şi duios”, cum a declarat ea însăşi mai târziu, cu un anume Ludwig Götten.

10

Nu trebuie uitată aici recunoştinţa cuvenită procurorului Peter Hach, căci numai lui i se datorează o informaţie ce se învecinează cu trăncăneala indiscretă despre problemele interne ale justiţiei, şi anume că, din clipa în care numita Blum a părăsit casa Woltersheim împreună cu Götten, comisarul Erich Beizmenne a dat dispoziţia ca telefoanele Woltersheim şi Blum să fie interceptate. Asta s-a întâmplat într-un mod care poate fi socotit demn de a fi divulgat. În asemenea cazuri, Beizmenne dă un telefon unui superior al său competent în asemenea chestiuni şi-i spune: „Iar mai am nevoie de nişte derivaţii. De data asta două”.

11

Se vede că Götten nu dăduse niciun telefon din apartamentul Katharinei. În orice caz, Hach nu avea cunoştinţă de vreo convorbire. Cert este că locuinţa era supravegheată cu stricteţe, iar joi dimineaţa, când nici nu se telefonase de acolo, nici Götten nu ieşise din casă până la ora 10.30, iar Beizmenne începuse să-şi piardă răbdarea şi nervii, poliţia pătrunse în apartament; opt lucrători de poliţie înarmaţi până-n dinţi îl luară de-a dreptul cu asalt, cu respectarea celor mai stricte măsuri preventive, îl cercetară, dar nu-l mai găsiră pe Götten, ci doar pe Katharina care părea „extrem de destinsă, aproape fericită", şezând la bufetul din bucătărie, bând cafea dintr-o ceaşcă mare şi muşcând dintr-o felie de franzelă cu unt şi cu miere. Se făcu suspectă întrucât nu se arătă surprinsă, ci calmă, „dacă nu triumfătoare". Era îmbrăcată într-un halat de baie din bumbac verde, brodat cu margarete, sub care nu purta nimic, iar când comisarul Beizmenne o întrebă („destul de răstit", cum povesti ea mai târziu) unde a dispărut Götten, răspunse că nu ştie când a plecat Ludwig. Se trezise pe la 9.30, dar el plecase înainte. „Fără să-şi ia rămas bun?" – „Da".

12

În acest loc, ar fi indicat ca cititorul să afle ceva despre o întrebare mult controversată a lui Beizmenne, pe care Hach o raportase o dată, o dezminţise, o mai povestise o dată şi o dezminţise din nou. Blorna consideră această întrebare drept importantă, fiindcă crede că dacă a fost într-adevăr pusă, ea ar constitui începutul amărăciunii, umilirii şi furiei Katharinei. Deoarece Blorna şi soţia sa o descriu pe Katharina ca fiind extrem de ruşinoasă, aproape exagerat de pudică în chestiuni privitoare la sexualitate, trebuie să se examineze aici dacă e cu *putinţă* ca Beizmenne să fi pus acea întrebare controversată – de asemenea într-un moment de mânie extremă, din pricina dispariţiei lui Götten, pe a cărui captură contase cu certitudine. Se pare că Beizmenne *ar fi* întrebat-o pe Katharina, care se sprijinea de bufet cu un

calm iritant: „Dar ţi-a făcut felul?” la care ea se pare că ar fi roşit şi ar fi răspuns cu un fel de mândrie: „Nu, n-aş spune-o aşa”.

Putem admite ca sigur că din clipa aceea, *dacă* Beizmenne a pus într-adevăr această întrebare, nu s-a mai putut stabili niciun sentiment de încredere între el şi Katharina. Faptul că, într-adevăr, nu s-a ajuns la relaţii de încredere între ei – deşi Beizmenne, care trecea drept „deloc al dracului”, a încercat să le creeze, ceea ce poate fi dovedit – n-ar trebui totuşi să fie considerat ca o dovadă definitivă că a pus realmente întrebarea nefericită. În orice caz Hach, care a fost prezent la percheziţie, e considerat de prieteni şi cunoscuţi drept un „refulat”, aşa încât s-ar putea prea bine ca lui să-i fi dat în minte un gând atât de grosolan văzând-o pe această femeie foarte atrăgătoare, sprijinită atât de nepăsător de bufet, şi poate că i-ar fi plăcut să pună el această întrebare sau să fi săvârşit cu ea acţiunea atât de vulgar desemnată.

13

S-a procedat apoi la o percheziţie temeinică a apartamentului – s-au confiscat câteva lucruri, înainte de toate hârtii. I s-a dat voie

Katharine! Blum să se îmbrace la baie în prezenţa funcţionarei de poliţie Pletzer. Nu i s-a îngăduit să închidă complet uşa băii; doi poliţişti o supravegheau cu atenţie. Îi permiseră Katharinei să-şi ia poşeta şi, cum nu se putea exclude eventualitatea arestării, i s-a permis să-şi ia îmbrăcăminte de noapte, un săculeţ cu obiecte de toaletă şi ceva de citit. Biblioteca ei consta din patru romane de dragoste, trei romane poliţiste, precum şi o biografie a lui Napoleon şi o biografie a reginei Cristina a Suediei. Toate cărţile proveneau dintr-un club de lectură. Deoarece întreba mereu „Dar cum se poate, dar de ce, dar ce am făcut?” funcţionara de poliţie Pletzer îi împărtăşi, în cele din urmă, într-o formulare politicoasă, că Ludwig Götten e un bandit pus de mult sub urmărire, pentru spargerea unei bănci, aproape dovedită, suspectat de omucidere şi alte crime.

14

Spre ora 10.15, când Katharina Blum a fost, în sfârşit, scoasă din locuinţa ei şi condusă la interogatoriu, s-a renynţat în cele din urmă să i se pună cătuşe. E drept că Beizmenne înclina să ţină la cătuşe, dar în urma unei scurte convorbiri cu poliţista Pletzer şi asistentul său Moeding, s-a înduplecat să renunţe. Deoarece, din pricina începutului de carnaval, numeroşi locatari din casă nu se duseseră la lucru în ziua aceea şi nici nu porniseră să ia parte la procesiunile de genul saturnaliilor, la serbări şi celelaite manifestări anuale obişnuite în această epocă, vreo trei duzini de locatari ai blocului de zece etaje stăteau în pardesie, capoate sau halate de baie în holul clădirii, iar reporterul fotografic Schönner se afla la câţiva paşi de lift, în clipa în care Katharina Blum părăsea ascensorul însoţită de o parte şi alta de Beizmenne şi de Moeding, şi flancată de poliţişti înarmaţi. A fost fotografiată din faţă, din spate şi din profil de câteva ori şi fiindcă de ruşine şi zăpăceală încercase întruna să-şi ascundă faţa şi se încurcase ţinând poşeta, săculeţul cu obiectele de toaletă şi o pungă de plastic, în care pusese cărţi şi ustensile de scris, ultima poză o surprinsese cu părul zbârlit şi cu o expresie cât se poate de neprietenoasă.

15

Peste o jumătate de oră, după ce i se indicaseră drepturile pe care le avea şi i se oferise prilejul să se mai aranjeze puţin, începu, în prezenţa lui Beizmenne, a lui Moeding, a doamnei Pletzer şi a procurorilor dr. Korten şi Ilach, interogatoriul consemnat în proces-verbal după cum urmează: „Numele meu este Katharina Brettloh, născută Blum. M-am născut în 2 martie 1947 la Gemmelsbroich, în districtul Kuir. Tatăl meu, Peter Blum, era miner. A murit la vârsta de treizeci şi şapte de ani, când eu aveam şase ani, de o leziune la plămâni, pe care o avea din timpul războiului. După război, tatăl meu a lucrat din nou într-o mină de ardezie şi se bănuia că suferă şi de pneumoconioză. După moartea lui, mama a avut greutăţi cu pensia, fiindcă oficiul de pensii şi asociaţia minerilor nu

ajungeau la o înţelegere. De mică a trebuit să mă ocup de gospodărie, fiindcă tatăl meu era adesea bolnav, aşa că nu i se plătea leafa, iar mama se angaja la curăţenie prin case. La şcoală n-am avut dificultăţi, deşi eram silită să fac gospodărie şi în timpul anului şcolar, nu numai acasă, dar şi la vecini şi alţi consăteni, pe la care ajutam la gătit, la copt pâine, la prepararea conservelor, la tăiatul porcilor. Mai făceam multe alte munci casnice şi ajutam şi la secerat. Îndată ce am absolvit şcoala, în 1961, am obţinut, datorită naşei mele, mătuşa Else Woltersheim din Kuir, un post de femeie de serviciu la măcelarul Gerbers din Kuir, unde trebuia să dau o mână de ajutor şi ca vânzătoare. Din 1962 până în 1965, am învăţat la o şcoală de menaj din Kuir, datorită ajutorului şi sprijinului financiar al naşei mele, doamna Woltersheim, care lucra ca instructoare la acea şcoală, pe care am absolvit-o cu foarte bine. Între 1966 şi 1967 am lucrat ca administratoare la grădiniţa cu program complet a firmei Koeschler din comuna învecinată Oftersbroich, apoi am fost angajată ca menajeră la doctorul Kluthen, de asemenea din Oftersbroich, la care am rămas numai un an, pentru că domnul doctor încerca tot mai adesea să se dea la mine, iar doamna doctor nu putea să sufere acest lucru. Nici mie nu-mi plăceau aceste apucături. Le găseam respingătoare. În 1968, pe când am rămas fără slujbă timp de câteva săptămâni şi o ajutam pe mama în gospodăria ei, angajându-mă ocazional să servesc la reuniunile şi serile de popice ale grupului de toboşari din Gemmelsbroich, l-am cunoscut, prin fratele iyeu Kurt Blum, pe muncitorul textilist Wilhelm Brettloh, cu care m-am căsătorit peste câteva luni. Am locuit la Gemmelsbroich şi am lucrat ocazional, la sfârşit de săptămână, când sunt mulţi excursionişti, la restaurantul Kloog, ajutând la bucătărie, uneori şi la servit. După vreo jumătate de an de căsătorie, simţeam o aversiune de neînvins faţă de soţul meu. N-aş vrea să fac declaraţii mai amănunţite în acest sens. L-am părăsit şi am plecat la oraş. Am divorţat cu sentinţa: din vina mea, pentru părăsire neîntemeiată de domiciliu, apoi mi-am reluat numele de

fată. Am stat întâi la doamna Woltersheim, până ce am găsit, după câteva săptămâni, un post de menajeră şi femeie de serviciu în casa controlorului financiar dr. Fehnern, unde am şi locuit. Domnul dr. Fehnern mi-a dat posibilitatea să audiez cursuri serale şi de instruire suplimentară, apoi să-mi iau examenul de specialitate ca menajeră cu diplomă de stat. A fost foarte drăguţ cu mine şi foarte mărinimos, iar eu am continuat să stau la dumnealui şi după ce-mi luasem examenul. La sfârşitul anului 1969, domnul dr. Fehnern a fost arestat din pricina unor însemnate evaziuni fiscale, constatate la nişte mari firme pentru care lucra. Înainte de a fi ridicat, mi-a dat un plic cu suma reprezentând leafa mea pe trei luni şi m-a rugat să am grijă de casă, căci se va întoarce în curând, zicea el. Am rămas încă o lună, i-am îngrijit pe salariaţii care lucrau în biroul lui, sub „supravegherea unor funcţionari de la fisc, am ţinut casa curată şi grădina în ordine, m-am ocupat de lenjerie. I-am dus mereu domnului dr. Fehnern rufe curate la închisoarea preventivă, i-am dus şi de mâncare, mai ales pateu de Ardeni, pe care am învăţat să-l prepar la mezelăria Gerbers din Kuir. Apoi biroul a fost închis, casa a fost sechestrată, a trebuit să-mi părăsesc camera. S-a dovedit, pesemne, că domnul dr. Fehnern s-a făcut vinovat şi el de sustragere şi fraudă şi a ajuns la închisoare cu adevărat, unde am continuat să-l vizitez. Voiam să-i restitui salariul pe două luni, pe care i-l datoram. Dar nici n-a vrut să audă. Am găsit foarte repede un alt post, la soţii Blorna, pe care-i cunoscusem prin domnul Fehnern.

Familia Blorna stă într-un bungalov în cartierul nou dinspre sudul oraşului. Deşi mi s-a oferit să locuiesc acolo, am refuzat, voiam să fiu, în sfârşit, independentă şi să-mi exercit meseria mai mult ca liber profesionistă. Soţii Blorna au fost foarte buni cu mine. Doamna Blorna, care lucrează într-un birou mare de arhitectură, m-a ajutat să contractez un apartament proprietate personală în oraşul satelit din sud, pentru care se făcuse reclamă sub deviza „Locuiţi elegant pe malul fluviului”. Domnul dr. Blorna, în

calitatea lui de jurisconsult în industrie, şi doamna Blorna, în calitatea ei de arhitectă, erau familiarizaţi cu proiectul. Am calculat împreună cu domnul dr. Blorna finanţarea, dobânzile şi amortizarea ratelor pentru un apartament de două camere cu bucătărie şi baie, la etajul opt, şi cum între timp reuşisem să fac economii până la suma de 7.000 DIN, iar soţii Blorna au semnat ca garanţi pentru un credit de 30.000 DIN, am putut să mă mut încă de la începutul anului 1970 în apartamentul meu. Ratele lunare minimale erau la început aproximativ de 1.100 DIN, dar cum soţii Blorna nu-mi puneau la socoteală mesele luate la ei, ba doamna Blorna mai îmi vâra în geantă zilnic ceva mâncare şi băutură, am putut să trăiesc cu economie şi să rambursez creditul mai repede decât calculasem la început. De patru ani am grijă de menaj în casa Blorna, gospodărind independentă; timpul meu de lucru începe la şapte dimineaţa şi sfârşeşte pe la patru şi jumătate după-amiaza, când am terminat cu dercticatul în casă, cu cumpărăturile şi gătitul pentru masa de seară. Mă ocup şi de toată rufăria casei. Între orele 16.30 şi 17.30 mă ocup de propria mea gospodărie şi, de obicei, mai lucrez o oră şi jumătate sau două ore la soţii Hiepertz, pensionari. La ambele familii mi se plăteşte în plus dacă lucrez sâmbăta şi duminica. În timpul liber, lucrez ocazional la restaurantul Kloft, sau ajut la recepţii, serate, nunţi, petreceri, baluri, de cele mai multe ori ca angajată temporar, plătită pauşal, pe contul meu, câteodată primesc o asemenea comandă chiar de la firma Kloft. Lucrez la calcularea, la planificarea organizatorică, uneori şi ca bucătăreasă sau chelneriţă. Încasările mele brute se ridică în medie între o mie opt sute şi două mii trei sute de mărci pe lună. La secţia financiară sunt trecută ca liber profesionistă. Îmi plătesc personal impozitele şi asigurările. Toate aceste lucruri, ca declaraţia de impozite etc., mi le rezolvă biroul Blorna gratuit. Din primăvara lui 1972 posed un Volkswagen, anul de fabricaţie 1968, pe care mi l-a vândut la un preţ modest bucătarul Werner Lormer, angajat la restaurantul Kloft. Era prea greu pentru mine să ajung la diversele locuri de

muncă, nu întotdeauna aceleaşi, cu mijloacele de transport publice. Cu maşina mă puteam deplasa mai uşor, putând să lucrez la recepţii şi festivităţi organizate pe la hoteluri situate la distanţe mai mari”.

16

Această parte a interogatoriului a durat de la ora 10.45 până la 12.30, apoi, după o întrerupere de o oră, de la 13.30 până la 17.45. În pauza de prânz, numita Blum a refuzat să primească sandvişurile cu caşcaval şi cafeaua oferite de administraţia poliţiei; nici insistentele îmbieri ale doamnei Pletzer, făţiş binevoitoare faţă de ea, şi ale asistentului Moeding nu i-au putut schimba atitudinea. Se vede că nu era în stare – cum a relatat Hach – să separe punctul de vedere oficial de cel personal, să recunoască necesitatea interogatoriului. Când Beizmenne, care mânca sandvişuri cu poftă şi bea cafea, având gulerul descheiat şi cravata lărgită la gât, începu nu numai să pară, dar chiar să devină patern, numita Blum insistă să fie dusă în celulă. Cei doi funcţionari de poliţie însărcinaţi cu supravegherea ei se străduiră – fapt dovedit – să-i ofere cafea şi sandvişuri, dar Katharina refuza dând numai din cap cu încăpăţânare, fumând o ţigară după alta, aşezată pe pat, şi manifestându-şi printr-o mimică expresivă scârba de toaleta din celulă, murdară cu resturi de vărsături. Mai târziu o lăsă pe doamna Pletzer să-i ia pulsul, după ce aceasta şi cei doi poliţişti izbutiră s-o convingă, cu multe insistenţe, şi când pulsul se vădi normal, consimţi să i se aducă o prăjitură şi un ceai dintr-o cafenea aflată în apropiere, dar ţinu morţiş să le plătească din banii ei, deşi unul dintre poliţiştii tineri, care-i păzise dimineaţa uşa de la baie, în timp ce se îmbrăca, se arătă dispus „să facă cinste”. Verdictul celor doi poliţişti şi al doamnei Pletzer cu privire la acest episod: „Complet lipsită de umor 1”.

17

Între orele 13.30 şi 17.45 continuă interogatoriul privitor la datele personale; Beizmenne ar fi preferat să-l scurteze, numita Blum ţinu să dea însă declaraţii amănunţite, ceea ce i se acordă de către cei doi procurori,

iar în cele din urmă şi Beizmenne fu de acord cu declaraţia detailată – întâi în silă, apoi, gândindu-se mai bine, spre a cunoaşte mai temeinic dedesubturile care i se păreau importante.

Spre ora 17.45 se punea întrebarea dacă e cazul să se continue sau să se întrerupă interogatoriul, dacă numita Blum trebuie pusă în libertate sau dusă în celulă. Spre ora 17.00, consimţise într-adevăr să mai accepte o ceşcuţă de ceai şi un sandviş (cu şuncă) şi se declarase de acord să se continue interogatoriul, deoarece Beizmenne îi promitea că la încheierea lui va fi pusă în libertate. Acum veni vorba despre relaţiile ei cu doamna Woltersheim. Îi este naşă, zise numita Blum, s-a ocupat de ea dintotdeauna, fiind şi o vară mai îndepărtată a mamei sale; din clipa în care se mutase la oraş, reluase numaidecât legătura cu naşa.

„În ziua de 20 februarie m-a invitat la petrecerea aceea, care, de fapt, trebuia să aibă loc la data de 21 februarie, prima zi de carnaval, dar apoi fusese fixată cu o zi mai devreme, fiindcă pentru prima zi de carnaval doamna Woltersheim acceptase obligaţii profesionale. Era cea dintâi petrecere cu dans la care luam parte de patru ani. Îmi corectez declaraţia în felul următor: am dansat de două-trei, poate de patru ori, în casa Blorna, tind se întâmpla să ajut la câte o serată. La o oră târzie, când eram gata cu vasele şi cu strânsul, tind cafeaua fusese servită şi domnul Blorna preluase servitul băuturilor, mă chemau în salon, unde dansam cu domnul Blorna şi cu alţi domni din cercul lor de oameni cu studii universitare, cu situaţii în economie şi politică. Mai târziu, am acceptat aceste invitaţii cu multe reticenţe şi ezitări, apoi nu le mai acceptam, deloc, fiindcă domnii erau adesea cam băuţi şi deveneau insistenţi. Mai exact: am refuzat aceste invitaţii de când aveam şi eu o maşină a mea. Înainte, depindeam de bunăvoinţa vreunuia dintre domni, ca să mă ducă până acasă. Şi cu dom» nul acesta – şi arătă spre Hach, care se făcu roşu – am dansat uneori”. Întrebarea dacă şi Hach devenise insistent, nu fu pusă.

Faptul că interogatoriul a durat atât de mult se explică prin meticulozitatea uimitoare cu care Katharina Blum controla fiecare formulare şi ţinea să i se citească fiecare frază aşa cum fusese trecută în procesul-verbal. Astfel, de pildă, insistenţele amintite în ultimul alineat fuseseră înregistrate în procesul-verbaj ca manifestări tandre, întâi în varianta cum că „domnii deveneau tandri”, ceea ce o indignă pe Katharina Blum şi o făcu să protesteze energic. Se ajunse la veritabile controverse între ea şi procurori, între ea şi Beizmenne, privitoare la definiţia noţiunilor, deoarece Katharina susţinea că a fi drăgăstos presupune o atitudine din ambele părţi, pe când a fi insistent este o acţiune unilaterală, or despre aceasta din urmă fusese vorba întotdeauna. Când domnii anchetatori spuseră că toate acestea nu sunt chiar atât de importante şi că e vina ei dacă interogatoriul durează mai mult decât de obicei, ea răspunse că refuză să iscălească un proces-verbal în care scrie tandru în loc de insistent. Pentru ea deosebirea are o semnificaţie esenţială şi unul dintre motivele pentru care s-a despărţit de soţul ei a fost că acesta nu era niciodată tandru, ci mereu doar insistent.

Controverse asemănătoare se iscară în legătură cu cuvântul „bun” întrebuinţat cu referire la soţii Blorna. În procesul-verbal se trecuse: au fost „gentili cu mine”, numita Blum ţinea însă la cuvântul „bun”, iar când i se propuse în schimb termenul de „amabili”, pentru că „buni” li se părea cam demodat, se arătă indignată şi afirmă că gentileţea şi amabilitatea n-au nimic de-a face cu bunătatea, iar acest din urmă sentiment îl constatase în purtarea soţilor Blorna faţă de ea.

19

Între timp fuseseră audiaţi locatarii, dintre care cei mai mulţi nu puteau afirma mare lucru sau chiar nimic despre Katharina Blum; o întâlniseră întâmplător în ascensor, se salutaseră, ştiau că Volkswagen-ul roşu îi aparţinea, o consideraseră secretară-şefă, alţii o credeau şefă de raion într-un mare magazin; spuneau că arăta întotdeauna îngrijită şi era prietenoasă, deşi distantă.

Dintre locatarii celor cinci apartamente de la etajul opt, unde era situată şi locuinţa ei, numai doi ştiură să dea câteva amănunte. Una dintre aceste persoane era o doamnă Schmill, proprietara unui salon de coafură, cealaltă era un pensionar, fost funcţionar la Uzinele de electricitate, pe nume Ruhwiedel, şi uimitor în mărturia celor doi era faptul că, după cum afirmau ambii, Katharina primea din când în când vizita unui domn, sau venea acasă cu el. Doamna Schmill susţinea că vizita aceasta avea loc cu regularitate, o dată la două-trei săptămâni aproximativ, şi că vizitatorul era un domn de vreo patruzeci de ani, care dădea o impresie de supleţe şi aparţinea „vizibil” unor cercuri „mai bune”, rând domnul Ruhwiedel îl descria pe vizitator ca pe un lungan destul de tânăr, care intrase în casa domnişoarei Blum câteodată singur, câteodată împreună cu ea. Şi anume de vreo opt sau nouă ori în răstimpul ultimilor doi ani, „şi acestea sunt numai vizitele pe care le-am observat – despre cele pe care nu le-am observat, nu pot spune, fireşte, nimic”.

Spre sfârşitul după-amiezii, când Katharina fu confruntată cu aceste mărturii şi invitată să ia atitudine faţă de ele, Hach era cel care încercă să-i faciliteze lucrurile, sugerând, încă înainte de a-i pune întrebarea, că aceşti domni veniţi în vizită erau poate domnii care o conduceau uneori până acasă. Katharina, care roşise de ruşine şi ciudă, ripostă, întrebând la rândul ei cam înţepat, dacă e cumva interzis să primeşti vizita unor domni, şi cum nu voia să se folosească de puntea pe care Hach încercase să i-o dureze din amabilitate, sau nu o recunoscuse ca atare, procurorul – începu să vorbească şi el mai înţepat şi-i spuse că trebuie să-şi dea seama că se cercetează aici un caz foarte serios, şi anume cazul Götten, care are multe ramificaţii şi dă de furcă poliţiei şi procuraturii de mai bine de un an, deci o întreabă acum dacă în privinţa acestor vizite ale unor bărbaţi, pe care se vede că nu le neagă, e vorba de mereu unul şi acelaşi domn. Aici Beizmenne interveni brutal, spunând: „Va să zică îl cunoaşteţi pe Götten de doi ani?”

Această afirmaţie o ului pe Katharina într-atât, încât nu ştiu ce să răspundă, privindu-l doar pe Beizmenne şi scuturând din cap, iar apoi, când reuşi să rostească pe un ton surprinzător de blând: „Ba nu, l-am cunoscut de-abia ieri”, răspunsul ei nu păru prea convingător. Fiind apoi invitată să stabilească identitatea vizitatorului, clătină din cap „aproape îngrozită” şi refuză orice lămurire în această privinţă. Atunci Beizmenne deveni din nou patern, îndemnând-o să vorbească şi spunând că doar nu e ceva grav dacă are un prieten care – aici făcu o netă greşeală de psihologie – nu e insistent, ci poate tandru; în definitiv e divorţată şi nu mai e obligată să rămână fidelă; şi nici măcar nu e de condamnat – aici făcu a treia greşeală hotărâtoare – dacă, eventual, cu prilejul acestor manifestări tandre şi nu insistente mai ies şi nişte avantaje materiale. Asta a stricat definitiv lucrurile! Katharina Blum refuză să mai dea vreo altă declaraţie şi insistă să fie trimisă în celulă sau acasă. Spre mirarea celor prezenţi, Beizmenne spuse blând şi obosit – între timp se făcuse ora 20.40 – că o trimite acasă însoţită de un funcţionar de poliţie. Dar apoi, când ea se ridicase, îşi luase poşeta, săculeţul cu obiectele de toaletă şi punga de plastic, o întrebă brusc şi cu duritate: „Cum a ieşit din apartament în noaptea asta Ludwig al dumitale cel tandru? Toate intrările şi ieşirile erau păzite – dumneata, dumneata se vede că ştii o altă cale şi i-ai arătat-o, şi am să aflu eu cum a fost. La revedere”.

20

Moeding, asistentul lui Beizmenne, care o conduse pe Katharina acasă cu maşina, relată mai târziu că starea tinerei femei îl nelinişteşte mult, temându-se chiar că ar fi în stare să se omoare; părea zdrobită, distrusă şi sfârşită, dar, în mod surprinzător, tocmai în această stare arătase că are simţul umorului, sau abia atunci îl desfăşurase. În drum spre casă, Moeding o întrebase în glumă, dacă n-ar fi plăcut să se poată duce acum amândoi să bea ceva şi să danseze, fără a se simţi stânjeniţi şi fără gânduri ascunse, iar ea dăduse din cap afirmativ şi spusese că n-ar fi rău,

poate că ar fi chiar plăcut, apoi, în faţa casei, când poliţistul îi propusese s-o conducă sus, până la uşa apartamentului, spusese sarcastic: „Oh, mai bine nu, primesc destule vizite de domni, după cum ştiţi – dar mulţumesc oricum”.

Toată seara şi jumătate din noapte, Moeding încercă să-l convingă pe Beizmenne că ar trebui s-o ţină arestată, pentru propria ei protecţie, iar când Beizmenne îl întrebă dacă s-a îndrăgostit de ea, răspunse că nu, dar că a îndrăgit-o, că sunt de aceeaşi vârstă şi că nu crede în teoria lui Beizmenne referitoare la un complot mare în care Katharina ar fi amestecată.

Ceea ce n-a relatat, dar ceea ce Blorna a aflat totuşi prin doamna Woltersheim, au fost cele două sfaturi pe care i le dăduse Katharinei, când o condusese, totuşi, măcar prin holul blocului, până la uşa ascensorului, sfaturi destul de delicate, care ar fi putut să-l coste scump şi care comportau, de fapt, o primejdie de moarte pentru el şi colegii lui; şi anume, îi spusese stând în faţa ascensorului: „Să nu pui mâna pe telefon şi mâine să nu citeşti jurnalul”, fără să fie clar dacă se referea la „JURNALUL” sau la orice fel de ziar.

21

În aceeaşi zi (joi, 21.2.74), pe la orele 15.30, Blorna îşi fixa pentru prima oară schiurile, în localitatea aleasă pentru concediu, vrând să pornească la o plimbare mai lungă. Din clipa aceea concediul, la gândul căruia se bucura de atâta vreme, era stricat. Frumoasă a fost plimbarea lungă din seara precedentă, îndată după sosire, când umblase cu Trude timp de două ore prin zăpadă, apoi a fost frumos în faţa focului aprins în şemineu, la o sticlă de vin, somnul adânc cu fereastra deschisă, precum şi micul dejun, primul din concediu, luat pe îndelete, pe urmă ceasurile petrecute din nou pe terasă, într-un fotoliu de paie, învelit în pături groase, şi apoi, tocmai în clipa în care voia să pornească la drum, se ivise individul acela de la JURNALUL şi intrase în vorbă cu el fără niciun preambul, pălăvrăgind despre Katharina. Îl întrebase dacă

o crede capabilă să comită o crimă. „Cum aşa? zise el. Sunt avocat şi ştiu câtă lume e în stare să comită crime. Dar ce crimă? Katharina? E de neconceput! Cum v-a dat în gând aşa ceva? De unde ştiţi?” Când află, în sfârşit, că un tâlhar urmărit de mult a petrecut o noapte la Katharina – fapt dovedit – şi că, aproximativ, de la ora unsprezece dimineaţa ea a fost supusă unui interogatoriu strâns, avu de gând să se înapoieze numaidecât cu avionul şi să-i vină în ajutor, dar individul de la JURNALUL – oare arăta într-adevăr atât de respingător, sau i se păru abia mai târziu? – spuse că situaţia nu e, de fapt, chiar atât de gravă, rugându-l să-i indice câteva trăsături de caracter ale Katharinei. Când Blorna refuză, individul zise că e un semn rău care ar putea fi răstălmăcit, căci a păstra tăcere despre caracterul ei este, în acest caz, şi anume, în cazul unei – *story*”[1], un indiciu sigur că e vorba de un caracter rău. Furios încă de pe atunci, Blorna zise foarte iritat: „Katharina e o persoană foarte deşteaptă şi rezervată”, şi-i era ciudă pentru că cele declarate nu erau exacte şi nu exprimau nici pe departe ceea ce voise sau ceea ce ar fi trebuit să spună. Nu avusese niciodată de-a face cu ziare, cu atât mai puţin cu JURNALUL, şi când individul porni iar la drum cu maşina lui, un Porsche, Bloma îşi scoase schiurile şi-şi dădu seama că s-a sfârşit cu concediul. Urcă în cameră, la Trude, care stătea întinsă pe balcon, la soare, învelită comod în pături, şi dormita. Îi povesti totul. „Dă-i un telefon”, zise ea, şi Blorna încercă într-adevăr de trei, patru, cinci ori, să obţină legătura, dar centrala îl informă de fiecare dată că „abonatul nu răspunde”. La unsprezece seara mai încercă o dată, dar nici acum nu răspunse nimeni. Bău peste măsură şi dormi prost.

22

Vineri dimineaţa, pe la ora nouă şi jumătate, când apăru morocănos la micul dejun, Trude îi întinse JURNALUL. Katharina figura pe pagina întâi. Fotografie uriaşă, litere uriaşe. IUBITA UNUI BANDIT KATHARINA BLUM REFUZA MĂRTURISIRI DESPRE VIZITELE

1 Reportaj pentru pagina întîi (engl.).

BĂRBAŢILOR. *Banditul şi ucigaşul Ludwig Götten, căutat de un an şi ar fi* putut fi arestat ieri, dacă iubita lui, menajera Katharina Blum, nu i-ar fi şters urmele şi nu i-ar fi asigurat fuga. Poliţia presupune că numita Blum e amestecată mai de mult în spiraţie. (Amănunte pe contrapagină sub dul: VIZITE DE BĂRBAŢI).

Acolo, pe contrapagină, Blorna văzu că JURNALUL îi schimbase spusele cum că fata ar fi „deşteaptă şi rezervată" în „glacială şi calculată", iar din afirmaţia lui generală despre criminalitate scosese că ea ar fi „întru totul capabilă de a comite o crimă".

Parohul din Gemmelbroich a declarat: „O cred în stare de orice. Tatăl ei era un comunist camuflat, iar maică-sa, pe care am angajat-o câtva timp de milă ca femeie de a furat din vinul de împărtăşanie şi a făcut orgii cu amanţii ei în sacristie".

„Numita Blum primeşte de doi ani de zile cu regularitate vizitele unor bărbaţi. Oare apartamentul ei era un centru cul de întâlnire al unei bande, punctul de transmitere al unor arme? Cum se face că femeia de serviciu, în vârstă de numai douăzeci şi şapte de ani, a devenit proprietara unul apartament în valoare aproximativ de 110.000 de mărci? Primea o cotă parte din prada realizată la spargerea unor bănci? Poliţia anchetează în continuare. Procuratura lucrează febril. Mâine alte amănunte. JURNALUL VA ŢINE LA CURENT CA ÎNTOTDEAUNA! Toate informaţiile din culise mâine, în ediţia de sfârşit de săptămână".

După-masă, la aeroport, Blorna reconstitui ce s-a petrecut după aceea într-o succesiune rapidă.

La ora 10.25, apel telefonic din partea lui Lüding, foarte enervat, care m-a conjurat să mă înapoiez îndată şi să iau legătura cu Alois, de asemenea foarte enervat. Alois, care se pare că şi-a pierdut complet cumpătul – ceea ce nu mi s-a mai întâmplat să constat la el, de aceea mi se pare neverosimil – se află momentan la un congres al patronatului creştin la Bad Bedelig, unde trebuie să ţină referatul principal şi să conducă discuţia referitoare la

principiile de bază.

La 10.40, apel telefonic al Kiatharinei, care m-a întrebat dacă m-am exprimat într-adevăr aşa cum scrie în JURNALUL. Bucuros că o puteam lămuri, i-am explicat cum s-a întâmplat, iar ea a spus (citez din memorie) cam aşa: „Vă cred, da, vă cred, doar ştiu acum în ce fel lucrează porcii ăştia. Azi-dimineaţă s-au dus s-o sâcâie şi pe mama mea, grav bolnavă, pe Brettloh şi pe alţii". Am întrebat-o unde se află şi mi-a spus: „La Else, dar acum trebuie să mă duc din nou la interogatoriu".

La 11.00, apel al lui Alois, foarte agitat şi îngrijorat; e pentru prima oară în viaţă că-l văd aşa, şi-l cunosc de douăzeci de ani. Mi-a spus că trebuie să mă înapoiez imediat şi să primesc să-l reprezint într-o cauză foarte delicată. Acum urmează să-şi ţină referatul, apoi trebuie să ia masa cu proprietarii de întreprinderi, după aceea să conducă discuţiile, iar seara să ia parte la o întrunire amicală a lor, dar ar putea veni pe la noi acasă cam între

7V2 şi 91/2, pentru a se întoarce mai târziu la întrunirea amicală.

La 11.30, Trude găseşte şi ea că ar trebui să plecăm îndată şi s-o ajutăm pe Katharina. Din zâmbetul ei ironic deduc că are de pe acum o teorie (justă probabil, ca de obicei) despre dificultăţile lui Alois.

La 12.15, reţinerea locurilor, împachetatul, achitarea notei. După un concediu de patruzeci de ore, cel mult, am plecat într-un taxi la I. Acolo am aşteptat la aeroport de la 14.00 la 15.00, în ceaţă. Lungă convorbire cu soţia mea despre Katharina, la care ţin mult, cum ştie şi Trude. Am vorbit şi despre încercările noastre de a o îndemna pe Katharina să nu mai fie atât de mofturoasă, să-şi uite copilăria nefericită şi căsnicia ratată. Despre încercările noastre de a o face să-şi învingă mândria în materie de bani şi să accepte să-i dăm din contul nostru un împrumut mai ieftin decât cel de la bancă. Nici măcar explicaţia şi convingerea că nu ne pricinuieşte nicio pierdere şi că, în schimb, economiseşte o grămadă de bani, dacă ne plăteşte 9% în locul celor 14% pe care trebuie să-i dea băncii, n-au

determinat-o să primească. Despre câtă recunoştinţă îi datorăm: de când, calmă şi prietenoasă, se ocupă de menaj în casa noastră, nu numai că au scăzut cheltuielile, dar ne-a şi scutit pe amândoi de toate, făcându-ne liberi pentru munca noastră profesională, într-atât, încât echivalentul acestui serviciu nu l-am putea exprima în bani. Ne-a scăpat de haosul care a durat cinci ani şi ne-a împovărat căsnicia şi munca profesională.

La 16.30, de vreme ce ceaţa tot nu s-a ridicat, ne hotărâm să plecăm totuşi cu trenul. Urmând sfatul Trudei, *nu-l* anunţ telefonic pe Alois Sträubleder. Cu taxiul la gară, unde reuşim să prindem trenul de ora 17.45, spre Frankfurt. Călătorie mizerabilă, greaţă, nervi. Până şi Trude e sumbră şi încordată. Presimte o nenorocire. Complet istoviţi, am schimbat totuşi trenul la München, unde găsim loc la vagonul de dormit. Ne aşteptăm amândoi la supărări din partea şi din cauza Katharinei, la neplăceri cu Lüding şi Sträubleder.

23

În dimineaţa zilei de sâmbătă, în gara oraşului, care mai are încă un aer de veselie, potrivit acestei perioade a anului, chiar pe peron dau cu ochii de JURNALUL, iarăşi cu Katharina pe pagina întâi, de data aceasta fotografiată pe când cobora treptele Prefecturii, însoţită de un funcţionar al poliţiei judiciare în civil. IUBITA UCIGAŞULUI TOT ÎNDĂRĂTNICĂ! NICIO INDICAŢIE ASUPRA LOCULUI UNDE SE ASCUNDE GÖTTEN! POLIŢIA ÎN ALERTA!

Trude cumpără ziarul, se duseră acasă cu un taxi, fără a schimba o vorbă, şi în timp ce Blorna plătea maşina, iar ea descuia poarta, şoferul arătă spre ziar şi zise: „Se pomeneşte şi de dumneavoastră, v-am recunoscut îndată. Nu-i aşa că sunteţi avocatul şi stăpânul târfei ăşteia?” Blorna îi dădu un bacşiş mult prea mare şi şoferul, al cărui rânjet nu era deloc atât de răutăcios pe cât îi păruseră vorbele, îi duse valiza, sacoşele şi schiurile până-n hol, spunând apoi un „la revedere” prietenos.

Trude pusese la repezeală filtrul în priză şi se spăla

la baie. JURNALUL era pe masa din salon, alături de două telegrame, una de la Lüding, cealaltă de la Sträubleder. Cea dintâi: „Decepţionat ca să nu zic mai mult fiindcă nicio veste. Lüding”. A doua: „Nu înţeleg cum de mă laşi în pană. Aştept apel imediat. Alois”.

Era ora opt şi un sfert, aproape exact momentul în care, de obicei, Katharina le servea micul dejun: cu masa drăguţ aranjată, cum o punea întotdeauna, cu flori, o faţă de masă şi şerveţele proaspăt spălate, cu mai multe feluri de pâine, miere, ouă şi cafea, iar pentru Trude, pâine prăjită şi gem de portocale.

Până şi Trude deveni puţin sentimentală aducând filtrul, nişte pesmeţi din pâine de secară, miere şi unt. „N-o să mai fie niciodată cum a fost. Niciodată. Or s-o distrugă pe fata asta. Dacă nu poliţia, atunci JURNALUL, iar dacă ziarul se satură, atunci lumea. Hai, citeşte întâi ce scrie aici şi numai după aceea cheamă-i la telefon pe domnii vizitatori”. Blorna citi următoarele:

„JURNALUL, mereu preocupat informeze pe larg, a reuşit să adune alte mărturii, care aruncă o lumină asupra caracterului numitei Blum şi a trecutului ei obscur. Reporterii JURNALULUI au izbutit să dea de mama numitei Blum, grav bolnavă. Aceasta s-a plâns, înainte de toate, că fiica ei n-a mai venit de mult s-o vadă. Apoi, pusă faţa, faptelor de netăgăduit, a zis: «Trebuia să se întâmple aşa, trebuia să se sfârşească Fostul soţ, Wilhelm Brettloh, muncitor de treabă, de care numita Blum a divorţat fiind vinovată de părăsire cu reavoinţă, s-a arătat mai dispus să informeze JURNALUL. «Acum, a spus el, stăpânindu-şi cu greu lacrimile, ştiu, în de ce a luat-o razna. De ce m-a lăsat. Asta se petrecea va să zică. Acum văd totul limpede. Fericirea noastră modestă nu-i ajungea. Avea ambiţii mari, şi cum vreţi ca un muncitor cinstit, modest, să ajungă vreodată să-şi cumpere un Porsche. Poate că (a adăugat cu înţelepciune) le puteţi transmite cititorilor JURNALULUI sfatul meu: Aşa neapărat fal sale imagini despre socialism. Vă întreb pe dumneavoastră şi pe cititorii dumneavoastră: Cum ajunge o femeie de serviciu la asemenea bogăţii? E cu

neputinţă să le fi dobândit pe cale cinstită. Acum ştiu de ce m-am temut dintotdeauna de ideile ei radicale şi de duşmănia ei faţa de biserică, şi binecuvântez voia lui Dumnezeu, că nu ne-a dăruit copii. Şi aflând că a preferat drăgostelile unui ucigaş afecţiunii mele de om simplu, sunt lămurit şi asupra acestui capitol. Cu toate acestea aş vrea să-i strig: micuţa mea Katharina, de-ai fi rămas cu mine! Ajungeam şi noi în cursul anilor să agonisim câte ceva, să ne luăm o maşină mică, desigur că nu ţi-aş fi putut oferi niciodată un Porsche, ci doar o fericire modestă, aşa cum o poate oferi un muncitor cumsecade care nu se încrede în sindicat. Ah, Katharina!»".

Pe ultima pagină, sub titlul: „*Soţii pensionari sunt îngroziţi dar nu surprinşi*", Blorna mai găsi un alineat însemnat cu creion roşu:

„Fostul director se studii dr. Berthold Hiepertz şi doamna Erna Hiepertz, pensionari, s-au arătat îngroziţi de faptele Katharinei Blum, dar nu «deosebit de colaboratoare a JURNALULUI i-a vizitat la Lembo, unde fiica lor, măritată, conduce un sanatoriu şi unde profesorul de filologie antică şi istoricul Hiepertz, la care Blum lucrează de trei ani, a declarat: «O persoană radicală în toate privinţele, care ne-a înşelat cu sinţă»".

(Hiepertz, chemat la telefon de Blorna, jură că declarase următoarele: „Dacă se poate spune despre Katharina că e radicală, apoi este radical serviabilă, planificată şi inteligentă – ar trebui să mă fi înşelat tare, dar am o experienţă de patruzeci de ani ca profesor şi arareori mi s-a întâmplat să mă înşel".)

Urmarea de pe pagina I:

„Complet distrus, fostul soţ al numitei Blum, pe care JURNALUL l-a interpelat cu prilejul unei repetiţii a ansamblului de toboşari şi fluieraşi din Gemmelsbroich, şi-a întors capul ca să-şi ascundă lacrimile. Şi ceilalţi membri ai ansamblului i-au întors Katharinei spatele cu groază, cum s-a exprimat fermierul Meffels, spunând că ea întotdeauna ciu dată şi-şi dăduse aere de mironosiţă. În orice caz, nevinovatele bucurii de carmval ale unui

muncitor cumsecade sunt fără îndoială tulburatei

Şi, în sfârşit, o fotografie a lui Blorna cu Trude, în grădină, lângă bazinul de înot. Subtitlu: „Ce rol joacă femeia care a fost cunoscută cândva cu «Trude cea roşie», şi soţul ei, care declară cu diverse prilejuri că e de stânga. Consilierul juridic al unor întreprinderi industriale dr. Blorna, copios retribuit, cu soţia sa Trude, în faţa bazinului de înot al vilei lor de lux”.

24

Aici trebuie să procedăm la zăgăzuirea apelor, întorcându-le cursul, ceva ce în cinematografie şi literatură se cheamă *flash-back*: ne întoarcem din dimineaţa de sâmbătă, în care soţii Blorna au revenit din concediu deprimaţi şi descumpăniţi, la dimineaţa de vineri, în care Katharina a fost din nou dusă la Prefectură pentru interogatoriu; de data aceasta a luat-o doamna Pletzer şi un funcţionar de poliţie mai în vârstă, înarmat doar cu o armă uşoară, şi n-a fost ridicată din apartamentul ei, ci din locuinţa doamnei Woltersheim, unde se dusese de la cinci dimineaţa, de data aceasta cu maşina ei. Poliţista nu căuta deloc să ţină secret faptul că se ştia unde poate fi găsită Katharina: nu acasă, ci la Woltersheim. (Spre a fi drepţi, să nu uităm să mai amintim o dată sacrificiile şi ostenelile soţilor Bloma: întreruperea concediului, drumul cu taxiul până la aeroportul din I., aşteptarea în ceaţă; taxi până la gară; trenul până la Frankfurt, transbordarea la München; călătoria în vagonul de dormit, hurducaţi, iar dimineaţa, la prima oră, de-abia sosiţi acasă, numaidecât JURNALUL în faţa ochilor. Mai târziu – prea târziu fireşte – Bloma a regretat că, în loc de a încerca întruna să obţină legătura cu Katharina, nu-l chemase pe Hach la telefon.)

Toţi cei oare au luat parte la al doilea Interogatoriu al Katharinei în dimineaţa de vineri – iarăşi Moeding, Pletzer, procurorii dr. Korten şi Hach, persoana care întocmea procesulverbal, numită Anna Lockster, pe care e irita meticulozitatea Katharinei în privinţa termenilor şi zicea că asta e ceva afectat – toţi erau frapaţi de dispoziţia de-a dreptul strălucită a lui Beizmenne. Acesta a intrat în sala

de dezbateri frecându-hşi mâinile, a tratat-o pe Katharina cu o politeţe de-a dreptul amabilă, s-a scuzat pentru „anumite grosolănii”, care nu ţin de funcţia, ci de persoana lui, căci este, cum zicea, un tip cam necioplit; s-a ocupat întâi de toate de lista, între timp întocmită, a obiectelor confiscate; era vorba de:

1. Un carneţel de notiţe uzat, cu coperte verzi, de format mic, conţinând exclusiv numere de telefon, care fuseseră verificate între timp, fără să se găsească ceva suspect. Se vedea că acest carnet era întrebuinţat de aproape zece ani. Un expert grafolog, care-l cercetase pentru a descoperi urme lăsate în scris de Götten (acesta era, între altele, dezertor din Bundeswehr şi lucrase într-un birou, lăsând deci multe urme manuscrise), declarase că evoluţia scrisului Katharinei constituie un exemplu cu totul tipic. Se recunoştea cu uşurinţă scrisul fetei de şaisprezece ani, care notase numărul de telefon al mezelarului Gerber, la şaptesprezece ani notase numărul medicului dr. Kluthen, la douăzeci de ani era la dr. Fehnern, mai târziu înscrisese o mulţime de numere de telefon şi de adrese ale unor proprietari de restaurante, chelneri, colegi.

2. Extrase de cont ale Casei de Economii, cu note marginale scrise de mână, prin care Katharina identifica exact fiecare recontabilizare şi retragere. Depunerile, retragerile – toate erau corecte şi niciuna din sumele depuse sau scoase nu era suspectă. Acelaşi lucru se putea spune despre propria ei contabilitate, despre notiţele şi însemnările dintr-un caiet cu clame în care trecuse situaţia datoriilor ei faţă de firma „Haftex”, cea de la care cumpărase apartamentul proprietate personală din lotul „Locuiţi elegant pe malul fluviului”. Declaraţiile ei de impozite, impunerile, plăţile de impozite fuseseră de asemenea examinate cu cea mai mare exactitate şi controlate de un expert, care nu reuşise să dea de urma nici linei „sume mai mari tăinuite”. Beizmenne ţinuse să fie examinate îndeosebi tranzacţiile ci financiare din ultimii doi ani, răstimp pe care-l denumi glumeţ „epoca vizitelor

de bărbaţi”. Nimic. Reieşi, în orice caz, că în fiecare lună Katharina îi vira mamei sale o sută cincizeci de mărci, că se ocupa de îngrijirea mormântului tatălui ei în Gemmelsbroich, având un abonament la firma Kolter din Kuir. Achiziţiile ei de mobile, obiecte casnice, îmbrăcăminte, rufărie, notele de benzină, toate fură examinate şi nicăieri nu se găsi vreo lacună. Expertul contabil, înapoindu-i lui Beizmenne dosarul, spusese: „Omule, când o scăpa femeia asta şi o fi în căutare de slujbă – să mă anunţi. Aşa ceva cauţi mereu şi nu găseşti”. Nici notele de telefon ale Katharinei nu dădură loc la suspiciuni. Era evident că nu prea avusese convorbiri interurbane.

S-a mai observat că numita Blum îi trimitea fratelui ei Kurt, care ispăşea pedeapsa cu închisoare pentru o spargere, mici sume ocazionale de cincisprezece până la treizeci de mărci, ca să mai aibă nişte bani de buzunar. Dări la parohie numita Blum nu plătea. Reieşea din actele ei financiare că încă din 1966, la nouăsprezece ani, părăsise biserica romano-catolică.

3. Un alt carneţel cu diverse însemnări, mai ales socoteli, conţinea patru rubrici: una pentru menajul Blorna, cu adunări ale sumelor cheltuite pentru alimente, detergenţi, spălătorie şi curăţătorie. Se constată, totodată, că ea singură asigura călcatul rufelor. A doua era pentru menajul Hiepertz, cu datele şi socotelile respective. O altă rubrică privea propriul ei menaj, ţinut în mod evident cu mijloace puţine; în unele luni nu cheltuise pentru alimente decât vreo treizeci-cincizeci de mărci. În schimb, se vedea că se duce destul de des la cinema – televizor nu avea – şi că-şi cumpără din când în când ciocolată şi chiar praline.

A patra rubrică conţinea veniturile şi cheltuielile legate de ocupaţiile ei suplimentare, banii cheltuiţi pentru îmbrăcămintea profesională şi curăţatul ei, ratele şi costul de întreţinere a Vokswagenului. La acest punct – notele de benzină – Beizmenne interveni cu o amabilitate care-i surprinse pe toţi şi o întrebă de unde provin sumele relativ mari plătite pentru benzină, sume oare, de altfel,

corespund cifrelor izbitor de mari înregistrate de indicatorul de kilometraj. S-a constatat că distanţa până la casa Blorna dus-întors e de vreo 6 km., distanţa până la casa Hiepertz şi înapoi de vreo 8 km., până la doamna Woltersheim sunt 4 km., şi dacă se consideră că are în medie, socotind larg, câte o ocupaţie suplimentară pe săptămână şi calculând pentru această deplasare 20 km., ceea ce iarăşi e apreciat cu largheţe, număr de kilometri care, împărţit la zilele de lucru, dă media de vreo 3 km, pe zi, atunci se ajunge la totalul zilnic de 21 – 22 km. Ar mai fi de luat în consideraţie că nu se duce zilnic în vizită la doamna Woltersheim, dar să trecem eu vederea. S-ar ajunge, deci, la cifra de aproximativ 8.000 km, pe an, ea, însă, Katharina Blum, preluase maşina, cum reiese din învoiala cu bucătarul Klormer, făcută Jn scris, acum şase ani, având la bord un kilometraj de 56.000. Dacă adăugăm de 6 ori 8.000, atunci indicatorul ar trebui să arate acum vreo 104 – 105.000 km.; în realitate, însă, el arată aproape 162.000. Se ştie, pe de altă parte, că a fost s-o vadă pe maică-sa uneori, la Gemmelsbroich, iar mai târziu la sanatoriul din Kuir-Hochsackel, precum şi că s-a dus de câteva ori la fratele ei, la închisoare. Distanţa dus-întors la Kuir-Hochsackel e de vreo 50 km., iar până la fratele ei şi înapoi sunt vreo 60, şi dacă socotim, cu largheţe, o vizită sau chiar două pe lună – fratele ei însă e închis numai de un an şi jumătate, înainte stătea la maică-sa în Gemmelsbroich –, ei, atunci s-ar mai adăuga, tot pentru răstimpul celor şase ani, încă 7 – 8.000 km., aşa încât ar mai rămâne 45.000 sau 50.000 km, nelămuriţi, respectiv neacoperiţi. Unde a mers de atâtea ori cu maşina? Se ducea oare – n-ar vrea să vină iarăşi cu aluzii grosolane, dar ea trebuie să înţeleagă această întrebare – să se întâlnească cu o persoană sau mai multe, şi unde?

Nu numai Katharina Blum, ci toţi ceilalţi, care erau de faţă, au ascultat fascinaţi, ba chiar îngroziţi, aceste calcule rostite de Beizmenne cu un ton blând, şi se pare că în timp ce Beizmenne îi făcea aceste socoteli şi i le imputa, numita Blum nici măcar nu fusese cuprinsă de enervare

sau mânie, ci doar de o tensiune amestecată cu groază şi fascinaţie, fiindcă, în timp ce vorbea Beizmenne, nu căuta să dea vreo explicaţie pentru cei 50.000 km., ci încerca să-şi amintească ea însăşi, unde, când, şi de ce plecase cu maşina undeva. De la început, de când se aşezase pe scaun pentru interogatoriu, fusese surprinzător cât de mult se dezbărase de asperitatea ei, se „înmuiase" parcă, dând chiar impresia că e temătoare, primise să ia un ceai şi nici măcar nu insistase să-l plătească. Apoi, când Beizmenne isprăvi cu întrebările şi socotelile, se aşternu o linişte mormântală – după declaraţia mai multora, aproape a tuturor celor prezenţi – ca şi cum toţi ar fi simţit că în temeiul unei constatări, care s-ar fi putut uşor scăpa din vedere – dacă n-ar fi fost notele de benzină –, cineva pătrunsese într-adevăr până la un secret intim al numitei Blum, a cărei viaţă se prezentase până acum atât de limpede.

„Da, zise Katharina Blum, şi începând de aici spusele ei fură trecute în procesul-verbal, figurând ca atare la dosar, da, aşa e, asta face pe zi – am calculat eu, acum, la repezeală – aproape 25 km. Nu m-am gândit niciodată la asta, şi nici cheltuiala nu m-a preocupat, uneori porneam la drum pur şi simplu, numai aşa, fără nicio ţintă, adică ţinta se ivea pe parcurs, adică porneam într-o direcţie care se prezenta de la sine, spre sud, în direcţia Koblenz, sau spre vest, în direcţia Aachen, sau către câmpie, spre cursul inferior al Rinului. Nu zilnic. Nu pot spune cât de des sau la ce intervale. De cele mai multe ori când ploua şi aveam o seară liberă şi eram singură. Ba nu, revin asupra declaraţiei: întotdeauna porneam aşa numai când ploua. Nu-mi dau seama exact de ce. Trebuie să ştiţi că uneori, când nu mă duceam în casa Hiepertz şi nu aveam nicio ocupaţie suplimentară, ajungeam acasă încă pe la ora cinci şi nu aveam ce face. Nu voiam să mă duc mereu la Else, mai ales de când s-a împrietenit mai mult cu Konrad, şi să te duci singură la cinema nu e chiar atât de lipsit de riscuri pentru o femeie neînsoţită. Uneori şedeam într-o biserică, nu din motive religioase, ci pentru că acolo eşti liniştit, dar

până şi în biserici te mai acostează unii, şi nu numai mireni. Bineînţeles, am câţiva prieteni: Werner Klormer, de pildă, de la care am cumpărat maşina, şi soţia lui, şi alţi salariaţi ai casei Kloft, dar e destul de dificil şi adesea penibil dacă vii singură şi nu accepţi sau nu cauţi să legi o prietenie necondiţionat, sau, mai bine zis, fără condiţii. Aşa că mă urcam pur şi simplu în maşină, deschideam radioul şi porneam tot înainte, întotdeauna pe şosele, întotdeauna prin ploaie, şi cel mai mult îmi plăceau şoselele cu copaci – uneori treceam graniţa până în Olanda sau în Belgia, beam o cafea sau o bere acolo şi mă întorceam apoi acasă. Da, abia acum că mă întrebaţi, îmi dau seama. Dacă mă întrebaţi rit de des, aş spune: de două-trei ori pe lună, riteodată mai rar, câteodată mai des poate, şi de obicei ceasuri în şir, până ce, spre ora nouă sau zece, uneori chiar până spre ora unsprezece, ajungeam acasă ruptă de oboseală. Se poate să fi fost frica la mijloc; cunosc atâtea femei singure care se îmbată seara, în faţa televizorului”.

Zâmbetul blând, cu care Beizmenne luă la cunoştinţă, fără niciun comentariu, această explicaţie nu îngăduia să-i deduci gândurile. Dădu doar din cap şi dacă îşi frecă iarăşi mâinile, asta probabil numai pentru că informaţia Katharinei Blum confirma una din teoriile sale. Câtva timp dăinui tăcerea, ca şi cum toţi cei prezenţi ar fi fost surprinşi sau neplăcut impresionaţi: se părea că pentru prima oară numita Blum dăduse în vileag ceva ce ţinea de intimitatea ei. Aşa că lămuririle în legătură cu celelalte obiecte confiscate fură rezolvate la repezeală.

4. Un album de fotografii, conţinând numai pozele unor persoane uşor de identificat. Tatăl Katharinei Blum, care arăta bolnăvicios şi înăcrit şi mult mai în vârstă decât putea să fi fost în realitate. Mama, despre care se află că e bolnavă de cancer şi pe moarte. Fratele. Ea însăşi, la patru, la şase ani, îmbrăcată pentru prima comuniune, la zece ani, ca mireasă, la douăzeci; soţul ei, parohul din Gemmelsbroich, vecini, rude, diverse poze cu Else Woltersheim, apoi un domn mai în vârstă întâi neidentificabil, părând foarte voios, şi despre care se află

apoi că e dr. Fehnern, controlorul financiar găsit vinovat. Nicio fotografie a vreunei persoane care să poată fi pusă în legătură cu teoriile lui Beizmenne.

5 Un paşaport pe numele Katharina Brettloh născută Blum. În legătură cu paşaportul, se puseră întrebări referitoare la călătorii, şi se descoperi că, de fapt, Katharina nu plecase niciodată într-o adevărată călătorie şi că, exceptând câteva zile în care fusese bolnavă, lucrase mereu. Îşi luase, ce-i drept, banii de concediu de la Fehnern şi de la soţii Blorna, dar lucrase în continuare, sau acceptase în acele perioade munci suplimentare.

6. O cutie veche de praline. Conţinutul: câteva scrisori, nici măcar o duzină, de la maică-sa, de la fratele ei, de la soţ, de la doamna Woltersheim. Nicio scrisoare nu conţinea vreun indiciu în legătură cu suspiciunea ce plana asupra ei. În afară de acestea, cutia de praline mai conţinea câteva fotografii de-ale tatălui ei în uniformă de caporal în Wehrmacht, de-ale soţului ei în uniforma ansamblului de toboşari, câteva foi rupte dintr-un calendar cu proverbe, o colecţie destul de voluminoasă de reţete proprii, scrise de mână, şi o broşură Despre *folosirea vinului de Xeres în sosuri*.

7. O mapă-dosar cu certificate, diplome, acte de stare civilă, tot dosarul divorţului şi documentele legalizate la notariat privitoare la apartamentul ei proprietate personală.

8. Trei legături de chei, care fuseseră examinate între timp. Erau cheile apartamentului şi dulapului ei, ale casei Blorna şi Hiepertz. S-a constatat şi s-a consemnat în procesul-verbal că printre obiectele mai sus-menţionate nu s-a găsit niciun indiciu pe care să se întemeieze vreo bănuială; explicaţiile Katharinei Blum referitoare la consumul ei de benzină şi la kilometrajul de la bord au fost acceptate fără comentariu.

Abia în acel moment Beizmenne scoase un inel cu rubin şi diamante, din buzunarul în care-l ţinuse, se vede, neînvelit, căci îl lustrui, frecându-l de mâneca vestonului său, înainte de a-l întinde spre Katharina.

„Cunoaşteţi acest inel?”

„Da”, zise ea fără ezitare şi fără a părea jenată.

„Vă aparţine?”

Da”.

„Ştiţi cât valorează?”

„Nu ştiu exact. Nu poate fi de mare valoare;

„Ei bine, zise Beizmenne prietenos, am cerut să fie evaluat, şi, din precauţie, nu numai de către expertul nostru de aici, ci în plus, ca să nu vă aducem vreun prejudiciu, şi de către un bijutier din oraş. Acest inel valorează opt până la zece mii de mărci. Nu ştiaţi? Vă cred chiar, şi totuşi trebuie să-mi declaraţi de unde îl aveţi. Fiind vorba de o cercetare legată de un răufăcător vinovat de spargeri dovedite, un asemenea inel nu e o nimica toată, şi nici ceva de ordin personal, intim, ca sutele de kilometri parcurşi, ore şi ore în şir, cu maşina prin ploaie. De la cine provine deci acest inel, de la Götten, sau de la domnul vizitator, sau nu cumva acel domn era totuşi Götten, iar dacă nu, unde aţi mers – dumneavoastră, ca doamnă vizitatoare, dacă pot să vă numesc aşa în glumă – prin ploaie, mii de kilometri? Ar fi un fleac pentru noi să stabilim de la care bijutier provine ine-Iul, cumpărat sau furat, indiferent, dar aş dori să vă ofer o şansă – căci nu vă consider direct vinovată, ci doar naivă şi niţel prea romantică. Cum vreţi să-mi – să ne explicaţi că dumneavoastră, care sunteţi ştiută ca o persoană rezervată, aproape austeră, căreia cunoscuţii şi prietenii i-au dat porecla de «călugăriţă», care evită să frecventeze discotecile, pentru că lumea e cam desfrânată acolo, care a divorţat pentru că soţul devenise «insistent», cum vreţi să ne explicaţi atunci, că l-aţi cunoscut – pare-se – pe acest Götten abia alaltăieri şi încă în aceeaşi zi – cum s-ar zice *stante pe de* – l-aţi dus în apartamentul dumneavoastră şi acolo aţi ajuns numaidecât – ei, hai să zicem, cu totul intimi? Cum numiţi asta? Dragoste la prima vedere? îndrăgostire subită? Tandreţe? Nu vreţi să recunoaşteţi că există aici nişte nepotriviri care nu sunt făcute să risipească bănuiala? Şi mai e ceva”.

De data asta vârî mâna în buzunarul vestonului şi scoase un plic mai mare, alb, din care extrase un alt plic de format normal, dar destul de extravagant la culoare, liliachiu, căptuşit cu foiţă gălbuie.

„Acest plic gol, pe care l-am găsit împreună cu inelul în sertarul noptierei dumneavoastră, a fost ştampilat în 12.2.74 la ora 18.00, la1 poşta gării din Düsseldorf – cu adresa dumneavoastră. Ei, Doamne, zise Beizmenne în încheiere, dacă aţi avut un prieten care vă vizita din când în când şi la care vă duceaţi uneori cu maşina, care v-a trimis scrisori şi vă făcea câteodată un dar – spuneţi-ne, că doar nu e o crimă. E agravant numai dacă există vreo legătură cu Götten".

Pentru toţi cei prezenţi era clar că inelul fusese îndată recunoscut de Katharina, dar că nu-şi dăduse seama de valoarea lui şi că se ajunsese din nou la subiectul penibil al vizitelor unor domni. Oare se ruşina numai pentru că îşi vedea periclitată reputaţia, sau credea că primejduieşte pe altcineva, pe care nu voia să-l amestece în toată povestea? De data aceasta roşi numai puţin. Refuza oare să declare că primise inelul de la Götten, pentru că ştia că ar fi fost destul de neverosimil să-l prezinte pe Götten ca pe un cavaler de acest gen? rămase calmă, aproape „docilă", în timp ce dădu următoarea declaraţie consemnată în procesul-verbal:

„Este exact că la serata dată de doamna Woltersheim am dansat exclusiv şi duios cu Ludwig Götten, pe care atunci l-am văzut pentru prima oară în viaţa mea, şi al cărui nume de familie l-am aflat de abia la interogatoriul din dimineaţa de joi. Am resimţit o mare tandreţe pentru el şi el pentru mine. Pe la ora zece am părăsit locuinţa doamnei Woltersheim şi am plecat cu Ludwig Götten, în maşina lui, spre apartamentul meu.

Despre provenienţa bijuteriei nu pot, mă corectez: nu vreau să dau relaţii. De vreme ce n-a ajuns pe cale ilegală în posesia mea, nu mă simt datoare să-i explic provenienţa. Nu ştiu cine este expeditorul plicului care mi-a fost arătat. Trebuie să fi fost una din obişnuitele reclame trimise cu

poşta. Sunt destul de cunoscută în cercurile de specialitate ale gastronomiei. N-am nicio explicaţie pentru faptul că o reclamă mi-a fost trimisă fără indicarea expeditorului şi într-un plic relativ costisitor şi pretenţios căptuşit. Aş vrea să menţionez doar că unora dintre firmele gastronomice le place să-şi dea aere de distincţie”.

Fiind apoi întrebată de ce tocmai în ziua aceea s-a dus cu tramvaiul la doamna Woltersheim, de vreme ce, în mod evident şi mărturisit, îi place atât de mult să conducă maşina, Katharina Blum spuse că neştiind dacă o să bea multe sau puţine băuturi alcoolice, i se păruse mai prudent să nu plece cu maşina ei. Întrebată fiind dacă bea mult, sau dacă uneori se şi îmbată, zise că nu, că bea puţin, de îmbătat nu s-a îmbătat niciodată, dar o dată, şi anume în prezenţa şi la îndemnul soţului ei, la

O petrecere organizată de ansamblul de toboşari, *fu*sese *îmbătată* dinadins, şi anume cu un soi de mastică cu gust de limonadă. Mai târziu

I s-a spus că băutura asta, destul de scumpă, se foloseşte cu predilecţie de cei care vor să îmbete pe cineva. Când i se obiectă că explicaţia aceasta – teama de a bea poate prea mult – nu stă în picioare, de vreme ce nu obişnuieşte să bea mult, şi când fu întrebată dacă nu-şi dă seama că lucrurile arată ca şi cum fusese înţeleasă cu Götten şi că avusese întâlnire cu el, că ştiuse deci că nu se va folosi de maşina ei, plecând spre casă în maşina lui, clătină din cap şi răspunse doar că totul se petrecuse exact aşa cum declarase. Fusese într-o dispoziţie în care o bătuse gândul să se cherchelească o dată bine, dar pe urmă nu se cherchelise totuşi.

Mai rămânea un alt punct de clarificat înainte de pauza de prânz: De ce nu poseda nici cont la bancă, nici carnet de cecuri? Dacă nu cumva mai are totuşi pe undeva un cont curent. Nu, zise, nu are niciun alt cont decât cel de la Casa de Economii. Orice sumă, chiar şi cea mai mică, pe care o are la dispoziţie, o foloseşte numaidecât pentru amortizarea creditului ei cu dobândă mare; aceste dobânzi fac câteodată aproape cât dublul dobânzilor primite pe

economii, iar pe un cont cu virament dobânzile sunt o nimica toată. În afară de aceasta, plăţile prin cecuri i se par prea costisitoare şi complicate. Cheltuielile curente, întreţinerea casei şi a maşinii le asigură în numerar.

25

Unele zăgăzuiri, care pot fi denumite şi tensionări, sunt desigur inevitabile, fiindcă nu toate izvoarele pot fi deviate şi drenate dintr-odată şi cu o singură intervenţie, aşa încât terenul asanat să apară numaidecât în faţa ochilor. Să evităm însă sensurile inutile, să explicăm deci îndată de ce în dimineaţa aceea de vineri atât Beizmenne cât şi Katharina au fost atât de blânzi, aproape blajini, chiar docili, Katharina fiind chiar timorată sau intimidată. E drept că JURNALUL, pe care o vecină amabilă îl strecurase pe sub uşa doamnei Woltersheim, trezise în cele două femei furie, ciudă, indignare, ruşine şi frică, dar convorbirea telefonică cu Blorna, care avusese loc numaidecât, le adusese alinare; apoi, foarte curând, după ce ambele parcurseseră JURNALUL îngrozite şi Katharina vorbise la telefon cu Blorna, apăruse doamna Pletzer, care le mărturisise deschis că locuinţa Katharinei e supravegheată, fireşte, de aceea se ştie că se află aici, şi le spusese că, din păcate, trebuie să vină la interogatoriu – da, din păcate, şi doamna Woltersheim; graţie însă felului de a fi, deschis şi amabil, al doamnei Pletzer, spaima provocată de JURNALUL a fost dată la o parte, iar pentru Katharina a trecut din nou în primul plan al conştiinţei un lucru trăit în timpul nopţii, un eveniment care-i umpluse inima de fericire: Ludwig o chemase la telefon, şi anume de *acolo*! îi vorbise atât de drăguţ, încât Katharina nu voise să-i spună nimic despre necazurile ei, pentru ca el să nu aibă sentimentul că este cauza vreunei mâhniri. Nu discutaseră nici despre dragoste, era un subiect despre care Katharina îi interzisese să vorbească, încă din momentul în care plecaseră cu maşina spre casa ei. Nu, nu, spusese la telefon, îi merge bine, ar prefera bineînţeles să fie cu el, pentru totdeauna sau cel puţin pentru multă vreme, cel mai bine fireşte pe veci; se va reface ea în

timpul carnavalului şi niciodată, niciodată nu va mai dansa cu alt bărbat, numai cu el, şi numai dansuri sud-americane, şi numai cu el, şi cum e pe acolo? Ludwig îi răspunsese că e bine cazat şi foarte bine îngrijit, şi pentru că nu-i dă voie să vorbească de dragoste, ar vrea totuşi să-i spună că ţine mult, mult de tot la ea, şi într-o zi – nu ştie când, s-ar putea să treacă luni de zile, dar poate chiar un an sau doi – va veni s-o ia, s-o ducă, nu ştie încă unde. Şi aşa mai departe, cum vorbesc nişte oameni care simt o mare afecţiune unul pentru altul şi stau de vorbă la telefon. Nicio aluzie la intimităţi, şi cu atât mai puţin vreo vorbă despre acea acţiune pe care Beizmenne (sau Hach, ceea ce pare mai probabil) o definise atât de grosolan. Şi aşa mai departe. Cam ceea ce au să-şi spună oamenii care simt acest soi de afecţiune. O convorbire destul de lungă. Zece minute. Poate chiar mai mult, îi spuse Katharina Elsei. În ceea ce priveşte limbajul concret al celor doi atât de tandri, am putea trimite eventual la anumite filme modeme, în care se vorbeşte mult la telefon, adesea de la distanţe mari, spunând multe lucruri *aparent* lipsite de importanţă.

Această convorbire telefonică între Katharina şi Ludwig era, de fapt, pricina destinderii, amabilităţii şi blândeţii lui Beizmenne, dar pe când el bănuia de ce Katharina se dezbărasc de toate îndărătnicia austeră, ea nu putea bănui, firește, că voioşia lui e prilejuită de acelaşi lucru ca şi a ei, chiar dacă motivul era diferit.

(Acest proces interesant şi memorabil ar trebui să fie luat drept îndemn de a telefona mai des, la nevoie şi fără şoapte de tandreţe, căci nu ştii niciodată *cui* îi faci o bucurie cu o asemenea convorbire telefonică.) Dar Beizmenne mai cunoştea şi motivul pentru care Katharina era timorată, căci avea cunoştinţă şi de un alt/apel telefonic anonim.

Cititorii sunt rugaţi să nu cerceteze izvoarele informaţiilor confidenţiale pe care le conţine acest capitol; e vorba, în fond, de practicarea unei deschizături în zăgazul unei bălţi secundare, al cărui baraj, construit cu

diletantism, va fi străpuns, iar apele vor fi abduse, adică făcute să curgă înainte ca barajul fragil să se dărâme şi ca toată tensiunea acumulată să se risipească.

26

Ca să nu se ivească neînţelegeri mai trebuie constatat că atât Else Woltersheim, cât şi Blorna ştiau, fireşte, că ajutându-l pe Götten să dispară neobservat din locuinţă, Katharina devenise pasibilă de pedeapsă; pe de altă parte, dacă l-a ajutat să evadeze, trebuia să aibă cunoştinţă de anumite delicte ale lui, chiar dacă nu de cele adevărate! Else Woltersheim o acuză pe faţă de acest lucru, cu puţin înainte ca doamna Pletzer să vină să le ia la interogatoriu. Iar Blorna profită de primul prilej care se ivi, ca să-i atragă atenţia asupra faptului că ceea ce făcuse e pasibil de pedeapsă. Nu ascundem faţă de nimeni nici cele spuse de Katharina doamnei Woltersheim despre Götten: „Ei, Doamne, Ludwig e cel care trebuia să apară în viaţa mea, l-aş fi luat de bărbat şi aş fi avut copii cu el – de-ar fi trebuit să-l aştept ani de zile, până să iasă de la zdup”.

27

Interogatoriul Katharinei Blum putea fi considerat drept încheiat, urma numai să stea la dispoziţia poliţiei pentru a fi confruntată, eventual, cu depoziţiile celorlalţi invitaţi la petrecerea cu dans din casa Woltersheim. Şi anume, trebuia să se elucideze o chestiune care îşi avea importanţa, relativ mare, în legătură cu teoria înţelegerii prealabile şi a complotului, emisă de Beizmenne: Cum ajunsese Ludwig Götten la petrecerea din casa doamnei Woltersheim?

Rămânea la alegerea Katharinei să se întoarcă acasă sau să aştepte într-un loc care-i convenea, Katharina însă refuză să se ducă acasă, locuinţa îi devenise nesuferită, zise ea, aşa că preferă să aştepte într-o celulă până se termină interogatoriul doamnei Woltersheim, ca să se înapoieze pe urmă cu aceasta în casa ei. Abia în acest moment Katharina scoase din geantă cele două ediţii ale JURNALULUI şi întrebă dacă statul – aşa se exprimă – nu poate face nimic pentru a o apăra de această murdărie şi

a-i restabili onoarea pierdută. Între timp şi-a dat seama, zise ea, că interogatoriul ce i s-a luat este întru totul îndreptăţit, deşi nu prea pricepe de ce e necesar „să se între până în cele mai intime amănunte ale vieţii”, dar îi este cu desăvârşire de neînţeles cum de unele detalii ale interogatoriului – de pildă, vizitele de domni – au putut ajunge la cunoştinţa JURNALULUI, şi cum de-au scornit atâtea mărturisiri mincinoase, inventate. Aici interveni procurorul Hach spunând că, având în vedere imensul interes stârnit în public de cazul Götten, a trebuit să se dea o declaraţie pentru presă: o conferinţă de presă n-a avut încă loc, dar probabil că va fi inevitabilă în curând, din pricina agitaţiei şi temerilor iscate de fuga lui Götten, pe care ea, Katharina, o făcuse, la drept vorbind, posibilă. De altfel, prin faptul că îl cunoaşte pe Götten, a devenit acum „un personaj al actualităţii”, deci totodată obiectul unui interes public îndreptăţit. Amănuntele jignitoare şi poate calomnioase din reportaj are dreptul să le utilizeze ca temei al unei acţiuni intentate ziarului, iar dacă s-ar dovedi că în sânul autorităţii anchetatoare există „puncte permeabile”, autoritatea va depune un denunţ contra necunoscut, de asta poate fi sigură, şi o va ajuta să-şi afirme drepturile. Apoi Katharina fu dusă într-o celulă. Se renunţă la o pază severă, dându-i ca însoţitoare numai o tânără practicantă de poliţie, Renate Zündach, neînarmată, care rămase cu ea şi care povesti mai târziu că tot timpul, cam două ore şi jumătate, Katharina Blum nu făcuse altceva decât să citească iarăşi şi iarăşi cele două numere ale JURNALULUI. Refuzase ceaiul, sandvişurile, totul, nu însă cu agresivitate, ci „într-un fel aproape prietenos şi apatic”. Refuzase, de asemenea, orice conversaţie despre modă, filme, dansuri, pe care Renate Zündach încercase să le înjghebe, ca s-o distreze.

Apoi, ca să-i vină în ajutor numitei Blum, adâncită cu îndârjire în citirea JURNALULUI, îl rugase pe colegul Hüften să preia paza pentru câtva timp şi se dusese să scoată din arhivă alte ziare cu reportajele respective, în care se vorbea într-un chip cu totul obiectiv despre

implicarea şi interogatoriul ei, despre presupusul ei rol. Erau dări de seamă pe pagina a treia sau a patra, fără să i se fi tipărit măcar numele în întregime, vorbindu-se despre ea doar ca o anumită Katharina B., menajeră. În ziarul „Umschau”, de pildă, figura doar o ştire de zece rânduri, firește fără fotografie, în care se pomenea despre nefericitul concurs de împrejurări din pricina căruia e implicată o persoană integră şi fără antecedente penale. Pusese în faţa Katharinei vreo cincisprezece tăieturi din ziare, însă acestea toate nu-i aduseseră nicio mângâiere, întrebase numai: „Dar cine citeşte asta? Toată lumea pe care o cunosc eu citeşte JURNALUL!”

28

Pentru a se lămuri cum ajunsese Götten la petrecerea cu dans a doamnei Woltersheim, s-a procedat întâi de toate la interogarea acesteia, şi s-a văzut limpede, din prima clipă, că doamna Woltërsheim era, dacă nu absolut duşmănoasă faţă de întregul for anchetator, în orice caz cu mult mai duşmănoasă decât numita Blum, însăşi. Declară că e născută în 1930, având deci patruzeci şi patru de ani, nemăritată, de profesiune menajeră, fără diplomă. Înainte de a face declaraţii la obiect, se pronunţă „cu glas netulburat de nicio emoţie, absolut sec, ceea ce conferi indignării ei mai multă forţă decât dacă ar fi înjurat sau ar fi ţipat”, despre maniera în care fusese tratată Katharina Blum de către JURNALUL, precum şi despre faptul că, în mod evident, se comunică amănunte ale interogatoriului acestui soi de presă. Înţelege perfect, zise, că trebuie să se cerceteze rolul Katharinei, se întreabă însă dacă cineva îşi poate lua răspunderea pentru „distrugerea unei vieţi tinere”, căci asta se petrece în momentul de faţă. O cunoaşte pe Katharina din ziua în care s-a născut şi constată de pe acum prăbuşirea şi tulburarea ce se pot observa de ieri la ea. Nu e o psihologă, dar faptul că, în mod evident, Katharina nu se mai interesează de casa ei, la care ţinuse atât de mult şi pentru care muncise atâta vreme, i se pare îngrijorător.

Era greu să întrerupi fluxul verbal acuzator al

doamnei Woltersheim, nici măcar Beizmenne nu se prea putea măsura cu ea, numai când o întrerupse reproşându-i că-l primise pe Götten, zise că nici n-a ştiut cum îl cheamă, căci nu se prezentase, şi nici altcineva nu-l prezentase. Ştie doar atât, că în miercurea aceea apăruse spre ora 19.30, însoţind-o pe Hertha Scheumel, împreună cu prietena acesteia, Claudia Sterm, care, la rândul ei, era însoţită de un bărbat costumat ca şeic, iar despre acesta ştie doar că i se zicea Karl şi că mai târziu s-a purtat într-un fel cam ciudat. Despre o înţelegere prealabilă cu acest Götten nu poate fi vorba, nu auzise niciodată pomenindu-se numele lui, şi doar este informată despre viaţa Katharinei până-n cele mai mici amănunte. Fiind încunoştinţată de depoziţia Katharinei în legătură cu „ciudatele ei plimbări cu maşina”, se văzu silită să recunoască, ce-i drept, că nu ştiuse de ele, lucru prin care declaraţia ei de a fi informată despre toate detaliile din viaţa Katharinei primi o lovitură decisivă. Întrebată despre vizitele de domni, se arătă încurcată şi răspunse că, de vreme ce Katharina nu spusese pesemne nimic despre acestea, refuză şi ea să dea relaţii. Singurul lucru pe care-l poate spune în această privinţă: este vorba de „o poveste de un sentimentalism de prost-gust” şi: „vorbind de sentimentalism de prost-gust, nu mă refer la Katharina, ci la cel care vine în vizită”. Dacă va fi autorizată de Katharina, va spune tot ce ştie în această privinţă; consideră drept exclus ca drumurile cu maşina ale Katharinei să fi avut ca ţel întâlnirea cu acel domn. Da, există acel domn, şi dacă ezită să divulge mai multe despre el, asta se datorează faptului că nu vrea să-l facă întru totul de râs. În orice caz, rolul Katharinei este în amândouă cazurile – în cazul Götten şi în cazul vizitelor unui domn – deasupra oricărei bănuieli. Katharina a fost întotdeauna o fată harnică, cumsecade, puţin timidă sau, mai bine zis, intimidată, în copilărie chiar evlavioasă şi bisericoasă. Apoi, însă, mamă-sa, care făcea curăţenie şi în biserica din Gemmelsbroich, fusese învinovăţită de mai multe ori de neorânduieli, o dată fusese chiar prinsă în

timp ce bea în sacristie, împreună cu paracliserul, o sticlă de vin pentru împărtăşanie. Din povestea asta oamenii au făcut apoi o „orgie” şi un scandal, iar Katharina a fost persecutată la şcoală de către paroh. Da, doamna Blum, mama Katharinei, e foarte labilă, în anumite perioade e chiar o alcoolică, dar trebuie să ne închipuim viaţa ei cu acest bărbat, tatăl Katharinei, veşnic cusurgiu, bolnăvicios, întors din război o epavă, apoi să ne închipuim această mamă înăcrită şi acest frate – da, se poate spune un copil nereuşit. Povestea căsniciei complet ratate a Katharinei o cunoaşte, de asemenea. Ea însăşi o sfătuise pe Katharina să nu se mărite cu acest Brettloh, care e – îşi cere iertare pentru expresia folosită – un lingău scârbos, cu o purtare servilă, atât în faţa autorităţilor civile, cât şi a celor bisericeşti, în afară de asta un lăudăros dezgustător. Înţelesese însă că măritişul timpuriu al Katharinei era o evadare din mediul îngrozitor al casei părinteşti şi, cum se poate constata, îndată ce a scăpat de mediul familiei şi de căsnicia necugetat încheiată, Katharina s-a dezvoltat într-un mod de-a dreptul exemplar. Calificarea ei profesională e de un nivel incontestabil, fapt pe care ea, Else Woltersheim, făcând parte din comisia de examen al Camerei de Meserii, îl poate confirma şi certifica nu numai oral, dar la nevoie şi în scris. Odată cu noile forme ale gastronomiei private şi publice, care tind tot mai mult spre o formă denumită de curând „bufetism organizat”, au crescut şansele unei femei cum e Katharina Blum, foarte bine înzestrată şi formată din punct de vedere organizatoric, al calculaţiei şi totodată în ceea ce priveşte latura estetică. E drept că acum, dacă nu s-ar reuşi să i se dea satisfacţie împotriva JURNALULUI, interesul Katharinei pentru profesiunea ei ar pieri odată cu interesul pentru locuinţă. La acest punct al declaraţiilor doamnei Woltersheim, o lămurire şi pe ea că nu incumbă poliţiei sau procuraturii „să urmărească pe cale judiciară anumite forme reprobabile ale ziaristicii”. De libertatea presei nu trebuie să se atingă nimeni cu uşurinţă, dar să fie convinsă că o plângere personală va fi tratată cu echitate şi că se va

intenta o acţiune contra necunoscut împotriva surselor de informaţie ilegale. Tânărul procuror dr. Korten fu cel care rosti atunci o adevărată pledoarie, aproape înfocată, în favoarea libertăţii presei şi a secretului informaţiei, subliniind cu tărie că cine nu se viră sau nu nimereşte într-o proastă societate, nu-i dă presei niciun prilej de a publica relatări exagerate.

Toată povestea – de pildă apariţia lui Götten şi al acelui suspect Karl, travestit în şeic – permite, în orice caz, să se tragă concluzii privitoare la o uimitoare lipsă de grijă în alegerea persoanelor frecventate. Acest lucru nu i se pare suficient lămurit deocamdată şi contează pe primirea unor explicaţii plauzibile în cursul interogatorului celor două tinere doamne în chestiune sau în cauză. Dumneaei, doamna Wolfcersheim, nu poate fi cruţată de reproşul că nu este prea mofturoasă în alegerea oaspeţilor ei. Doamna Woltersheim protestă, spunând că nu permite să i se dea astfel de lecţii de către un domn cu mult mai tânăr şi arătă că le poftise pe cele două tinere să vină cu prietenii lor şi că, într-adevăr, e departe de ea ideea să le ceară prietenilor, aduşi de musafirii ei, buletinul de identitate şi un certificat de bună purtare, eliberat de poliţie. Se văzu silită să înghită o mustrare şi i se atrase atenţia asupra faptului că, în situaţia dată, vârsta nu joacă niciun rol, în schimb funcţia procurorului dr. Korten are un rol notabil. În orice caz, se anchetează aici asupra unui caz serios, un caz grav, dacă nu cel mai grav caz de violenţă criminală, în care Götten e amestecat în mod dovedit. Trebuie să lase în seama reprezentantului statului să judece care amănunte şi care lecţii i se par cuvenite. Întrebată încă o dată dacă Götten şi domnul care o vizita pe Katharina ar putea fi una şi aceeaşi persoană, numita Woltersheim răspunse că nu, acest lucru poate fi exclus cu certitudine. Fiind apoi întrebată dacă îl cunoaşte personal pe „vizitator”, dacă l-a văzut vreodată, dacă l-a întâlnit vreodată, fu silită să nege, şi cum nu avusese cunoştinţă nici de un amănunt intim atât de important ca ciudatele plimbări cu maşina, depoziţia el fu caracterizată ca nesatisfăcătoare şi

interogatoriul luă sfârşit deocamdată „pe un ton disonant”. Înainte de a părăsi sala, vizibil enervată, mai declară pentru a fi consemnat, că individul Karl, travestit ca şeic, i se păruse cel puţin la fel de suspect ca Götten. În orice caz, la toaletă, vorbise tot timpul de unul singur, şi apoi dispăruse fără să-şi ia rămas bun.

29

Deoarece se dovedise că pe Gölten îl adusese la petrecere vânzătoarea Hertha Scheumel, de şaptesprezece ani, ancheta continuă prin interogarea ei. Era vizibil intimidată, zise că nu mai avusese niciodată de-a face cu poliţia, dădu apoi totuşi o declaraţie plauzibilă despre cunoştinţa ei cu Götten. „Locuiesc, zise ea, cu prietena mea Claudia Sterm, într-o garsonieră cu bucătărie şi duş; ea lucrează într-o fabrică de ciocolată. Suntem amândouă originare din Kuir-Oftersbroich, amândouă suntem rude îndepărtate atât cu Katharina Blum, cât şi cu doamna Woltersheim (deşi numita Scheumel încercă să redea mai exact gradul de rubedenie, amintind de bunici care au fost veri, respectiv verişoare, cu bunicii celorlalte, se renunţă la determinarea detailată a înrudirii dintre ele, considerându-se că expresia «rude îndepărtate» e suficientă). Doamnei Woltersheim îi zicem mătuşă, iar pe Katharina o considerăm ca verişoară. În seara aceea de miercuri, 20 februarie 1974, ne aflam într-o mare încurcătură, Claudia şi cu mine. Promisesem mătuşii Else să ne aducem prietenii la mica ei petrecere, fiindcă altfel s-ar simţi lipsa unor parteneri de dans. Dar tocmai atunci prietenul meu, care îşi face în momentul de faţă serviciul militar în Bundeswehr, mai exact la pionieri, fusese iarăşi şi pe neaşteptate repartizat într-o patrulă, şi cu toate că l-am sfătuit s-o şteargă pur şi simplu, n-am reuşit să-l conving, pentru că mai chiulise de câteva ori şi se temea de măsuri disciplinare. Iar prietenul Claudiei se îmbătase încă de la începutul după-amiezii în asemenea hal, încât a trebuit să-l băgăm în pat. Ne-am hotărât, deci, să ne ducem la Cafeneaua Polkt şi să agăţăm acolo nişte tipi drăguţi, fiindcă nu voiam să ne facem de râs la mătuşa

Else. La Cafeneaua Polkt e multă animaţie în sezonul carnavalului, acolo se întâlneşte lumea înainte şi după bal, înainte şi după şedinţe, şi poţi fi sigur că vei întâlni acolo întotdeauna o mulţime de tineret. În după-amiaza târzie de miercuri, atmosfera din Cafeneaua Polkt începuse să fie tare simpatică. Am fost invitată la dans de două ori de acest tânăr despre care acuma aflu că-l cheamă Götten şi că este un criminal urmărit, şi în timpul celui de-al doilea dans l-am întrebat dacă nu cumva are chef să vină cu mine la o petrecere. A acceptat îndată bucuros. Mi-a spus că e în trecere prin oraşul nostru, că nu are unde sta şi nici măcar nu ştie unde să-şi petreacă seara, aşa că ar veni cu plăcere. În momentul în care eu cădeam la înţelegere, ca să zic aşa, cu acest Götten, Claudia dansa lângă mine cu un bărbat costumat ca şeic, şi se vede că au ascultat convorbirea noastră, fiindcă şeicul, despre care am aflat mai târziu că-l cheamă Karl, a întrebat-o numaidecât pe Claudia, cu un fel de umilinţă glumeaţă, dacă nu cumva, la această petrecere, mai este un locşor liber şi pentru el, şi el e singur şi nu prea ştie ce să facă. Ei, cu asta ne atinsesem scopul şi curând după aceea am plecat în maşina lui Ludwig – mă refer la domnul Götten – spre locuinţa mătuşii Else. Era un Porsche, nu prea comod pentru patru persoane, dar n-aveam mult de mers. La întrebarea: oare Katharina Blum ştia că o să ne ducem la Cafeneaua Polkt pentru ca să agăţăm pe cineva, răspund prin da. Dimineaţa o chemasem la telefon pe Katharina la avocatul Blorna, unde lucrează, şi-i povestisem că vom fi silite să venim singure, Claudia şi cu mine, dacă nu găsim pe cineva. I-am spus şi că o să ne ducem la Cafeneaua Polkt. Era cu totul împotrivă, zicând că suntem prea încrezătoare şi uşuratice. Ce să faci, aşa e Katharina, caraghioasă în chestii dintr-astea. Am fost cu atât mai surprinse văzând cum pune monopol pe Götten aproape imediat şi dansează toată seara cu el, ca şi cum s-ar cunoaşte de când lumea”.

Depoziţia Herthei Scheumel fu confirmată aproape cuvânt cu cuvânt de prietena ei, Claudia Sterm. Doar într-

un singur punct neimportant o contrazise, şi anume că dansase cu şeicul Karl nu de două, ci de trei ori, fiindcă acesta o invitase înainte ca Götten s-o invite pe Hertha. Şi

Claudia Sterm se arătă mirată că numita Katharina Blum, despre care ştia cât de rezervată este, devenise atât de repede familiară, ba aproape intimă, cu Götten.

28

Urma să mai fie audiaţi încă trei participanţi la petrecerea cu dans, Konrad Beiters, comerciant de textile cu firmă proprie, de cincizeci şi şase de ani, şi soţii Hedwig şi Georg Flotten, de treizeci şi şase, respectiv patruzeci şi doi de ani, funcţionari în administraţia publică. Toţi trei descriseră în acelaşi mod desfăşurarea petrecerii, începând cu sosirea Katharinei Blum, apoi sosirea Herthei Scheumel, însoţită de Ludwig Götten, şi a Claudiei Sterm, însoţită de Karl, costumat ca şeic. De altfel, fusese o seară plăcută, se dansase, se pălăvrăgise, Karl dovedindu-se deosebit de amuzant în conversaţie. Stânjenitoare – dacă se poate spune aşa, căci cei doi interesaţi desigur că nu îl resimţiseră ca atare – fusese numai faptul că „Ludwig Götten o fascinase cu totul pe Katharina Blum”. Acest lucru conferise petrecerii o notă de seriozitate, aproape de solemnitate, care nu prea se potriveşte cu atmosfera petrecerilor de carnaval. Doamna Hedwig Flotten declară şi ea că, ducându-se la bucătărie să aducă gheaţă proaspătă, după plecarea Katharinei cu Ludwig, o izbise faptul că şeicul prezentat sub numele de Karl vorbea de unul singur la toaletă. De altfel, acest Karl o ştersese curând după aceea fără să-şi ia rămas bun.

31

Adusă încă o dată la interogatoriu, Katharina Blum confirmă convorbirea telefonică pe care o avusese cu Hertha Scheumel, negă însă în continuare că ar fi fost vorba de o înţelegere prealabilă între ea şi Götten. Căci i se sugerase – nu de către Beizmenne, ci de către cel mai tânăr dintre cei doi procurori, dr. Korten – să recunoască totuşi că, după convorbirea telefonică cu Ilertha Scheumel, fusese chemată la telefon de Götten, şi că, făcându-şi un

calcul rafinat, îl trimisese pe acesta la Cafeneaua Polkt, îndemnându-l să intre în vorbă acolo cu numita Scheumel, pentru a se întâlni apoi ei doi la Woltersheim, într-un mod cât mai puţin bătător la ochi. Acest lucru s-ar fi putut face cu uşurinţă, de vreme ce numita Scheumel e o blondă destul de frapantă şi împopoţonată. Katharina Blum, care devenise între timp complet apatică, scutură doar din cap, continuând să stea nepăsătoare şi ţinând cele două numere din JURNALUL în mâna dreaptă încleştată. Apoi i se dădu drumul şi părăsi Prefectura împreună cu doamna Woltersheim şi cu prietenul acesteia, Konrad Beiters.

3. È

Când se procedă la analiza proceselor-verbale semnate şi la examinarea lor sub raportul eventualelor lacune ale interogatoriilor, dr. Korten întrebă dacă n-ar fi cazul acum să se pună mâna pe acel şeic numit Karl şi să se cerceteze rolul lui cu totul misterios în această afacere. Se arătă foarte mirat că nu s-au luat încă niciun fel de măsuri pentru urmărirea acestui „Karl”. În definitiv, acest Karl apăruse la Cafeneaua Polkt odată cu Götten, dacă nu chiar împreună cu el, se introdusese în societatea de la petrecere ca şi acesta, aşa încât rolul său i se pare lui, Korten, destul de dubios, dacă nu chiar suspect.

Atunci toţi cei prezenţi izbucniră în râs, până şi poliţista Pletzer, de obicei rezervată, îşi permise un zâmbet. Funcţionara care întocmea procesele-verbale, Anna Lockster, râse atât de vulgar, încât Beizmenne se văzu silit s-o admonesteze. Şi cum Korten tot nu pricepuse, colegul său Hach îl lămuri. Îl întrebă dacă nu şi-a dat seama sau nu l-a izbit chiar că dinadins comisarul Beizmenne a trecut cu vederea sau nu l-a menţionat pe acel şeic. Doar e evident că fusese „unul dintre oamenii noştri”, iar pretinsul vorbit de unul singur la toaletă nu era altceva decât înştiinţarea – ce-i drept neîndemânatică – a colegilor săi, printr-un miniemiţător radio, că pot proceda la urmărirea lui Götten şi a numitei Blum, a cărei adresă fusese aflată, fireşte, între timp.

„Şi de asemenea trebuie să vă fie clar, domnule

coleg, că în acest sezon de carnaval costumele de şeic sunt cel mai bun travesti, fiindcă anul acesta, din motive uşor de înţeles, şeicii sunt mai populari decât cow-boy-ii”. „Bineînţeles, adăugă Beizmenne, ne-am dat seama de la bun început că datorită carnavalului, bandiţilor le va fi mai uşor să dispară, iar nouă ne va fi mai greu să n-o menţinem pe urmele proaspete ale lui Götten, căci era supravegheat pas cu pas de vreo treizeci şi şase de ore. Götten, care de altfel nu era costumat, şi-a petrecut noaptea într-un autobus VW dintr-un loc de parcare, de unde a şi furat mai târziu autoturismul Porsche, apoi a luat micul dejun într-o cafenea, unde s-a bărbierit şi şi-a schimbat hainele la toaletă. Nu l-am pierdut din ochi nicio clipă, vreo duzină de lucrători de poliţie costumaţi ca seid, cow-boys sau spanioli, toţi echipaţi cu miniemiţătoare radio, dându-se drept cheflii care se întorc mahmuri de la petrecere, erau pe urmele lui, ca să ne anunţe imediat eventualele lui încercări de a lua legătura cu cineva. Persoanele cu care Götten a venit în contact până ce a păşit în Cafeneaua Polkt au fost toate identificate şi cercetate:

un chelner dintr-un bar, unde a băut o bere la tejghea, două fete cu care a dansat într-un local din cartierul vechi, un benzinar de la o staţie de alimentare din apropierea de Holzmarkt, unde a făcut plinul autoturismului furat.

Un om de la chioşcul de ziare din Matthiasstrasse, un vânzător dintr-o tutungerie, un funcţionar de bancă la care a schimbat şapte sute de dolari americani, proveniţi probabil dintr-o spargere la o bancă.

Despre toate aceste persoane s-a stabilit, fără urmă de îndoială că au fost întâlnite întâmplător şi nu după un plan dinainte stabilit, şi niciun cuvânt din cele schimbate cu fiecare dintre ele nu permite să tragem concluzii asupra întrebuinţării vreunui cod. Dar nu mă va face nimeni să cred că şi numita Blum a fost întâlnită întâmplător. Convorbirea ei telefonică cu Scheumel, punctualitatea cu care şi-a făcut apariţia în casa Woltersheim, chiar şi afurisita de însufleţire şi tandreţe cu care au dansat

împreună, din primul moment – şi rapiditatea cu care s-au făcut apoi nevăzuţi împreună –, toate vorbesc împotriva unei întâlniri întâmplătoare. Înainte de toate, însă, faptul că l-a lăsat să plece, vorba vine, fără să-şi ia rămas bun şi că, în mod evident, i-a arătat o ieşire din bloc, care a scăpat, fără îndoială, supravegherii noastre severe. Nu am pierdut din vedere nicio clipă grupul de clădiri, adică blocul din interiorul complexului de clădiri în care locuieşte. Fireşte, n-am putut să supraveghem complet întreaga arie de aproape un kilometru pătrat şi jumătate. Se vede că ea cunoaşte o cale de evadare şi i-a arătat-o, în afară de asta mai sunt convins că a avut funcţia de a-l găzdui – pe el şi poate şi pe alţii – şi că ştie exact unde se află Gotten. Casele în care lucra au şi fost controlate, am făcut cercetări în satul ei natal, locuinţa doamnei Woltersheim a fost perchiziţionată încă o dată temeinic, în timp ce ea se afla aici la interogatoriu. Nimic. Mie mi se pare cel mai nimerit s-o lăsăm să circule în libertate, ca să comită vreo greşeală, şi probabil că urma care duce spre ascunzătoarea lui Götten trece pe la dubiosul domn vizitator, iar urma ce duce spre calea de evadare din bloc sunt sigur că trece pe la doamna Blorna, pe care o cunoaştem acum şi ca «Trude cea roşie» şi care a lucrat la planurile blocului”.

33

Aici trebuie să ne dăm seama că prima zăgăzuire e aproape terminată şi ajungem din ziua de vineri iarăşi în ziua de sâmbătă. Vom face totul pentru a evita alte stăvilare, precum şi inutile îndiguiri menite să intensifice tensiunea.

Va fi însă probabil cu nepuinţă să le evităm cu totul.

Astfel e poate totuşi revelator că după încheierea interogatorului în după-amiaza de vineri, Katharina Blum i-a rugat pe Else Woltersheim şi pe Konrad Beiters s-o conducă întâi până în apartamentul ei şi i-a implorat să urce cu ea. Spuse că îi e frică, fiindcă în noaptea aceea de joi, îndată după ce vorbise la telefon cu Götten (orice persoană neimplicată ar trebui să-şi dea seama de

nevinovăţia ei prin faptul că discuta deschis despre legăturile ei telefonice cu Götten, chiar dacă nu tocmai la interogatoriu!), i se întâmplase ceva cu totul oribil. Îndată după ce vorbise cu Götten, tocmai pusese receptorul în furcă, dar telefonul sunase din nou şi, „în speranţa nestăpânită”, că ar putea fi tot Götten, ridicase receptorul imediat, dar nu era Götten, ci o voce de bărbat îi spusese „încet de tot, aproape şoptit” numai „vorbe vulgare”, lucruri urâte, şi cel mai penibil lucru e că tipul se dăduse drept locatar al blocului şi zisese că dacă e în căutare de tandreţe, de ce caută legături atât de îndepărtate, el e gata, precum şi în stare, să-i ofere orice soi de tandreţe. De fapt, acest apel telefonic a fost motivul pentru care a plecat la Else încă în timpul nopţii. Îi e frică, frică până şi de telefon, şi cum Götten are numărul ei de telefon, ea însă nu-l are pe al lui, speră mereu să mai fie chemată, dar în acelaşi timp se teme de orice apel.

Ei bine, nu vrem să ascundem că pe numita Blum o mai aşteptau şi alte spaime. Iată, de pildă: cutia poştală, care jucase până atunci un rol foarte redus în viaţa ei, în care aruncase o privire din când în când, de cele mai multe ori „doar fiindcă oricine face aşa”, dar fără să găsească ceva. În această dimineaţă de vineri cutia deborda de-a dreptul, şi nicidecum spre bucuria Katharinei. Deşi Else W. şi Beiters încercară să subtilizeze scrisorile şi imprimatele, ea nu se lăsă, parcurse toată corespondenţa, în total vreo douăzeci de plicuri, sperând probabil să găsească un semn de viaţă de la Ludwig al ei, dar i se vedea pe chip că nu era nimic de la el, şi vârî tot teancul în geantă. Chiar şi urcatul în ascensor deveni o tortură, deoarece urcau cu ei doi colocatari. Un domn costumat ca şeic (trebuie s-o spunem, deşi pare de necrezut), care se vârâse într-un colţ al ascensorului, în efortul său vizibil de a se distanţa, dar care, din fericire, coborî la etajul patru, şi o doamnă costumată ca andaluză (pare ceva demenţial, dar ăsta-i adevărul, care, sub pavăza unei măşti, nu se dădu la o parte nicidecum, ci rămase chiar lângă Katharina şi o privea cu obrăznicie şi curiozitate, „cu ochii ei căprii, duri

şi insolenţi”. Aceasta urcă mai sus de etajul opt.

Vă prevenim: urmarea e şi mai şi Intrând în apartament, Katharina se agăţă de-a dreptul de doamna Woltersheim şi de Beiters, şi îndată ce păşiră înăuntru, telefonul începu să sune; doamna Woltersheim, de data asta mai rapidă decât Katharina, alergă şi ridică receptorul, i se văzu expresia feţei îngrozită, se văzu cum devine palidă, o auziră murmurând: „Porc afurisit ce eşti, porc afurisit şi laş”, apoi avu înţelepciunea să nu închidă telefonul, ci să pună receptorul alături.

În zadar încercară doamna W. şi Beiters să-i smulgă Katharinei teancul de corespondenţă, ţinea scrisorile şi imprimatele, împreună cu două numere din JURNALUL, pe care le scosese de asemenea din geantă, în mâna încleştată şi voia cu orice preţ să deschidă plicurile. Nu era nimic de făcut. Le citi pe toate.

Nu toate scrisorile erau anonime. Una dintre neanonime – cea mai amplă – fusese trimisă de o întreprindere care se intinûla – *Casa de expediţii* şi care îi oferea tot felul de articole-sex. Era ceva destul de piperat oricum, pentru Katharina cu firea ei, şi mai supărător încă era faptul că cineva adăugase scris de mână: „Iată adevăratele manifestări de tandreţe”. Ca să spunem pe scurt, sau mai degrabă statistic, restul corespondenţei, de optsprezece hârtii, consta din:

şapte cărţi poştale anonime scrise de mână, conţinând propuneri erotice „grosolane”, în care se folosise într-un fel oarecare expresia: „Scroafă comunistă”, alte patru cărţi poştale anonime, conţinând înjurături politice fără propuneri erotice. Gama mergea de la „instigatoare roşie subversivă” până la „adeptă a Kremlinului”.

cinci scrisori, cuprinzând tăieturi din JURNALUL, majoritatea – vreo trei sau patru – cu comentarii marginale făcute cu cerneală roşie între altele cu următorul text: „Ceea ce n-a izbutit Stalin, n-ai să izbuteşti nici tu” două scrisori, conţinând admonestări religioase, în ambele cazuri scrise pe cărţulii duhovniceşti trimise în plic:

„Trebuie să înveţi din nou să te rogi, biată copilă pierdută” şi „îngenunchează şi mărturiseşte-ţi păcatele, Dumnezeu încă nu te-a părăsit”.

Abia în acest moment Else W. descoperi un bileţel strecurat sub uşă şi, din fericire, reuşi să-l ascundă fără să-l vadă Katharina. „De ce nu te foloseşti de catalogul meu de manifestări drăgăstoase? Trebuie oare să te fac fericită cu de-a sila? Vecinul tău pe care l-ai refuzat cu dispreţ. Te previn”. Aceste rânduri fuseseră scrise cu litere de tipar, care trădau, după părerea Eisei W., o formaţie universitară, dacă nu chiar medicală.

34

Este destul de uimitor că nici doamna W., nici Konrad B. nu erau uluiţi asistând, fără să se gândească să intervină într-un fel sau altul, la următoarea scenă: Katharina se duse spre micul bar din camera ei de zi, scoase o sticlă de sherry, una de whisky, una de vin roşu şi una începută, de vişinată şi, fără a se arăta deosebit de agitată, le zvârli de peretele imaculat, de care se sfărâmară, împrăştiindu-şi conţinutul.

Acelaşi lucru îl făcu în mica ei bucătărie, unde ketchup-ul de roşii, sosul pentru salată, oţetul, sosul Worcester găsiră aceeaşi întrebuinţare. Oare trebuie să mai adăugăm că făcu acelaşi lucru la baie cu tuburile şi sticluţele de creme, cu pudra, prafurile, ingredientele pentru baie, iar în dormitor cu sticla de apă de colonie?

Şi dădea impresia că acţionează deliberat, nicidecum sub imperiul furiei, dar arătându-se atât de convinsă şi de convingătoare, încât Else W. şi Konrad B. nu întreprinseră nimic.

35

S-au emis, fireşte, o serie întreagă de teorii, care încercau să stabilească prin deducţii momentul în care Katharina a avut primele intenţii homicide sau a elaborat planul crimei şi s-a hotărât să-l pună în aplicare. Unii cred că a fost suficient primul articol din JURNALUL, încă din ziua de joi, pentru a produce această reacţie, alţii consideră vinerea ca ziua decisivă, fiindcă în această zi

JURNALUL tot nu-i dădea pace, iar relaţiile de bună vecinătate şi locuinţa la care Katharina ţinea atât de mult erau distruse (cel puţin din punct de vedere subiectiv); apoi vocea anonimă la telefon, corespondenţa anonimă, pe deasupra JURNALUL de sâmbătă, şi peste toate şi JURNALUL DE DUMINICA (aici anticipăm!). Asemenea speculaţii nu sunt oare inutile? A conceput planul crimei şi l-a pus în aplicare – şi cu asta, basta! Cert e că ceva în sufletul ei a crescut până la exasperare, că declaraţiile fostului ei soţ au mâniat-o mai tare şi absolut cert mai e că tot ce s-a putut citi apoi în JURNALUL DE DUMINICĂ, chiar dacă nu i-a dat imboldul hotărâtor, nu era nicidecum făcut s-o domolească.

36

Înainte de a putea considera ca încheiată zăgăzuirea apelor şi de a îndrepta obiectivul din nou asupra zilei de sâmbătă, mai trebuie să relatăm cum s-a scurs seara de vineri şi noaptea de vineri spre sâmbătă, la doamna Woltersheim. În ansamblu: surprinzător de paşnic. E drept că încercările lui Konrad Beiters de a o distrage pe Katharina, punând discuri, chiar sud-americane, şi vrând s-o invite la dans, au eşuat; a eşuat, de asemenea, încercarea de a o despărţi pe Katharina de JURNALUL şi de corespondenţa ei anonimă; apoi a mai dat greş şi încercarea de a prezenta totul ca lipsit de importanţă şi trecător. Nu avusese ea oare parte de alte încercări mai grele: mizeria din copilărie, căsătoria cu acest nenorocit de Brettloh, patima beţiei şi „ca să ne exprimăm cu îngăduinţă, decăderea mamei, care, în fond, e răspunzătoare şi de greşelile comise de Kurt”? Oare Götten nu e deocamdată în siguranţă, iar promisiunea lui de a veni s-o ia nu trebuie oare privită cu seriozitate? Nu era carnaval acum şi nu erau asiguraţi din punct de vedere bănesc? Nu aveau alături nişte oameni atât de drăguţi ca soţii Blorna şi Hiepertz, iar „caraghiosul de filfizon” – ezitau şi acum încă să-i spună pe nume „domnului vizitator” – nu era oare în fond o figură mai mult amuzantă şi nicidecum îngrijorătoare? Aici Katharina îi contrazise,

amintind de „inelul acela idiot şi plicul acela fistichiu”, care o puseseră într-o încurcătură groaznică şi aruncaseră bănuiala asupra lui Ludwig. De unde să ştie că filfizonul ăsta e în stare să cheltuiască atâta pentru vanitatea lui! Nu, nu, nu-l găsea nicidecum amuzant. Nu. Când începură să discute chestiuni practice – de pildă, dacă n-ar fi bine să-şi caute altă locuinţă şi dacă n-ar trebui să chibzuiască împreună de pe acum unde anume –, Katharina se eschivă, spunând că singurul lucru practic pe care se gândeşte să-l facă este să-şi coasă un costum de carnaval şi o rugă pe Else să-i împrumute un cearşaf mare, căci, ţinând seama de moda costumelor de şeic, are de gând „să pornească în expediţie”, sâmbătă sau duminică, în chip de beduină. În fond, ce mare nenorocire s-a întâmplat? Aproape nimic, dacă privim lucrurile mai cu atenţie sau, mai bine zis: aproape numai ceva pozitiv, căci, oricum, Katharina l-a întâlnit într-adevăr „pe cel ce trebuia să vină”, a petrecut cu el „o noapte de dragoste”, mă rog, a fost interogată, sau audiată, şi pesemne Ludwig nu este tocmai „un naiv care aleargă după fluturi”. Apoi au urmat scârboşeniile obişnuite din JURNALUL, câţiva porci au chemat-o la telefon anonim, alţii i-au scris scrisori anonime. Dar ce, au intrat zilele în sac? Oare Ludwig nu e bine cazat şi, lucru pe care-l ştie numai ea, încolo nimeni, de-a dreptul confortabil cazat? Acum coasem un costum de carnaval, în care Katharina va arăta minunat, un burnuz de femeie, alb va porni în expediţie” frumuşică de tot.

În cele din urmă şi natura îşi pretinde drepturile, toţi aţipesc, adorm, se trezesc, aţipesc din nou. Să bem un păhărel împreună? De ce nu? Un tablou cu totul paşnic: o tânără care a aţipit cosând, în timp ce o femeie mai vârstnică şi un bărbat mai vârstnic se mişcă plini de precauţie în jurul ei, pentru ca „natura să-şi afirme drepturile”. Natura şi le afirmă atât de bine, încât nici măcar telefonul, care sună spre ora două şi jumătate noaptea, n-o trezeşte pe Katharina. Cum se face că mâinile doamnei Woltersheim, femeie atât de puţin emotivă, încep deodată să tremure când apucă receptorul? Se aşteaptă să

mai audă manifestări de tandreţe anonimă de felul celor auzite cu câteva ore înainte? Fireşte că ora două şi jumătate noaptea e un moment neliniştitor pentru apeluri telefonice, dar ridică receptorul, pe care Beiters i-l smulge numaidecât din mină, şi când acesta zice „Da?”, celălalt închide telefonul îndată. Apoi sună din nou, şi din nou se închide telefonul, îndată ce e ridicat receptorul, chiar înainte ca Beiters să apuce să spună: „Da?” Bineînţeles, există şi oameni care vor să-ţi distrugă nervii, de când au aflat din JURNALUL cum te cheamă şi unde locuieşti, şi e mai bine să nu mai pui receptorul în furcă.

Prietenii şi-au propus s-o ferească pe Katharina de numărul de sâmbătă al JURNALULUI, ea însă a profitat de nişte clipe în care Else W. adormise, iar Konrad B. se bărbierea la baie, s-a strecurat afară, pe stradă, unde, în lumina zorilor, a smuls capacul de pe prima lădiţă de care a dat şi în care era depozitat JURNALUL, săvârşind un fel de sacrilegiu, căci a abuzat de înCREDEREA JURNALULUI, scoţând un exemplar, fără să-l plătească! În acest moment putem declara că prima zăgăzuire a apelor e încheiată deocamdată, căci am ajuns în momentul în care, în aceeaşi sâmbătă, soţii Blorna coboară zdrobiţi, enervaţi şi întristaţi din trenul de noapte şi pun mâna pe acelaşi număr din JURNALUL, pe care îi vor studia mai târziu acasă.

37

Soţii Blorna au o dimineaţă de sâmbătă morocănoasă, extrem de morocănoasă, nu numai din pricina nopţii albe, hurducate şi zdruncinate, în vagonul de dormit, nu numai din pricina JURNALULUI despre care doamna Blorna spuse că această ciumă te urmăreşte oriunde te-ai duce în lume, nicăieri nu eşti la adăpost de ea; morocănoasă, nu numai din pricina telegramelor pline de reproşuri din partea unor prieteni şi colegi influenţi, de la „Lüstra”, dar şi din pricina lui Hach, pe care-l chemară la telefon, prea devreme, pur şi simplu prea de dimineaţă (dar pe de altă parte şi prea târziu, dacă ne gândim că era mai bine să-l fi chemat încă de joi). Nu se arătă prea amabil, zise că

interogatoriul Katharinei s-a terminat, nu poate spune dacă se va intenta o acţiune împotriva ei, pentru moment fata are desigur nevoie de sprijin, dar încă nu de un sprijin juridic. Oare au uitat că e carnaval şi că şi procurorii au dreptul la odihnă şi la sărbători ocazionale? Ei, în orice caz, se cunosc de douăzeci şi patru de ani, au studiat împreună, au tocit împreună, au cântat şi au făcut excursii împreună, o situaţie în care nu acorzi atâta importanţă primelor clipe de proastă dispoziţie, mai ales când nici tu însuţi nu prea eşti într-o dispoziţie strălucită, dar apoi – şi asta din partea unui procuror – a urmat rugămintea ca restul să fie discutat mai bine oral, şi anume nu oral prin telefon. Da, există prezumţii de culpabilitate, multe lucruri sunt extrem de neclare, dar să lăsăm asta, poate vorbim mai târziu, după-amiază, personal. Unde? În oraş. Cel mai bine deambulând. În foaierul Muzeului. La ora şaisprezece treizeci. Nicio legătură telefonică cu apartamentul Katharinei, nici cu doamna Woltersheim, nici cu soţii Hiepertz.

Era neplăcut, de asemenea, că se remarcă atât de curând şi atât de simţitor absenţa mâinilor Katharinei pricepute să pună totul în ordine. Cum se face că numai într-o jumătate de oră, deşi ai preparat doar un filtru, ai scos pâine, unt şi miere din bufet, şi ai pus câteva bagaje în hol, pare să fi izbucnit haosul? În cele din urmă Trude se arătă chiar iritată fiindcă soţul ei repeta mereu întrebarea: ce legătură vedea între povestea Katharinei şi Alois Sträubleder, sau chiar Lüding, iar ea nu se arăta deloc dispusă să-l ajute în elucidarea chestiunii, trimiţându-l mereu, în felul ei naivironic, care în general îi plăcea, dar pe care nu-l aprecia câtuşi de puţin în dimineaţa aceea, la cele două ediţii ale JURNALULUI şi întrebându-l dacă nu-l frapase mai ales un cuvânt; când Bloma întrebă care anume, ea refuză să răspundă, explicându-i sarcastic că vrea să-i pună agerimea la încercare, aşa încât Blorna reciti iarăşi şi iarăşi „acest gunoi, această porcărie sinistră, care te urmăreşte oriunde te-ai duce în lume”, citi şi reciti întruna, fără a se putea concentra, fiindcă mereu îl

apuca furia din pricina spuselor sale denaturate şi din pricina poreclei „Trude cea roşie”, până ce capitulă, în cele din urmă, şi o rugă umil pe soţia lui să-l ajute, mărturisind că e prea întors pe dos pentru ca mintea să-i funcţioneze cu agerime, şi în afară de aceasta activează de ani de zile numai ca jurisconsult în industrie, nu ca avocat în chestiuni penale, la care ea îi dădu un răspuns sec: „Din păcate”, dar apoi se arătă mai îndurătoare şi zise: „Nu te frapează expresia de «domn vizitator», şi n-ai băgat de seamă că am pus în legătură expresia asta cu telegramele? Oare i-ar da cuiva prin minte să-l intituleze pe acest Gotting – ba, Götten, ia uită-te o dată bine la pozele lui – oare i-ar da cuiva prin minte să-l intituleze «domn vizitator», indiferent de felul în care s-ar îmbrăca? Nu, nu-i aşa? În limbajul unor vecini care te spionează de bunăvoie, s-ar vorbi, în cazul lui, de vizitele unui bărbat, iar eu mă transform pe loc într-o profetesă şi-ţi prezic că vom primi în răstimp de cel mult o oră de asemenea vizita unui domn, şi-ţi mai prorocesc ceva: supărări, conflicte – şi poate sfârşitul unei vechi prietenii; supărări şi din pricina Trudei tale cea roşie, şi mai mult decât supărări din cauza Katharinci, care are două însuşiri ce includ primejdii de moarte: fidelitate şi mândrie, aşa că nu va mărturisi niciodată, dar niciodată, că i-a arătat acestui tânăr calea spre a evada din bloc, pe care am cercetat-o împreună, ea şi cu mine. Linişteşte-te, dragul meu, linişteşte-te, n-o să se afle, dar în fond eu sunt de vină că acest Gotting, ba, Götten, a putut să dispară nevăzut din apartamentul ei. Nu-ţi mai aminteşti, desigur, că în dormitorul meu aveam agăţat pe perete planul întregii instalaţii de încălzire, de aerisire, de canalizare şi de conducte electrice ale complexului „Locuiţi elegant pe malul fluviului”. Nişele coloanelor de încălzire erau desenate cu roşu, nişele de aerisire, cu albastru, conductele de cabluri, cu verde, iar canalizarea, cu galben. Acest plan a fascinat-o pe Katharina într-atât – de vreme ce e, din fire, o persoană atât de ordonată, planificată, aproape genială în planificare – încât stătea mereu îndelung în faţa lui şi-mi punea mereu

întrebări cu privire la interdependenţa şi sensurile acestui „tablou abstract” – cum îi zicea – iar, eu, eu eram cât p-aci să fac rost de o copie a planului şi să i-o dăruiesc. Răsuflu mai uşurată că n-am făcut-o, închipuie-ţi că s-ar fi găsit la ea o copie a planului – atunci teoria complotului, ideea că apartamentul ei a servit drept punct de comercializare a lucrurilor furate ar fi perfect întemeiate, precum şi legătura dintre Trude cea roşie şi bandiţii – Katharina şi vizitele unui domn. Un astfel de plan ar fi, bineînţeles, o îndrumare ideală de a intra şi ieşi pe neobservate pentru tot soiul de spărgători şi de adulteri care nu vor să fie văzuţi. Chiar eu i-am mai dat explicaţii cu privire la înălţimea diferitelor galerii: pe unde poţi înainta în picioare, unde poţi să umbli aplecat, pe unde trebuie să te târăşti în patru labe, când se întâmplă să se spargă o ţeavă sau în caz de pană din pricina cablurilor. Aşa, numai aşa a putut să se evaporeze sub nasul poliţiei acest adorabil tânăr gentleman, ale cărui manifestări tandre le mai poate doar visa, şi dacă este într-adevăr un spărgător de bănci, va fi priceput cu uşurinţă tot sistemul. Poate şi domnul vizitator a intrat şi a ieşit pe calea asta. Aceste complexe de blocuri moderne cer cu totul alte metode de supraveghere decât casele de raport de modă veche. Ar trebui să vinzi pontul poliţiei şi procuraturii cu vreun prilej oarecare. Ei păzesc intrările principale, poate holul şi liftul, dar mai există şi un ascensor de serviciu, care duce direct în pivniţă – acolo n-ai decât să te târăşti câteva sute de metri, să ridici undeva un capac de canal şi ai dispărut. Crede-mă: nu ne mai rămâne decât să ne rugăm, fiindcă numai de titluri senzaţionale în JURNALUL, în legătură cu o chestiune sau alta, n-are el nevoie; ce i-ar trebui acum ar fi o influenţare energică şi eficace a anchetei şi a reportajelor despre ea, iar lucrul de care se teme în aceeaşi măsură ca şi de titluri senzaţionale este mutra acră şi amară a unei anumite Maud, soţie legitimă, cununată cu el civil şi religios, şi cu care mai are şi patru copii. N-ai observat niciodată cu câtă „voioşie adolescentină”, chiar zburdalnică – şi, trebuie să

mărturisesc, într-adevăr drăguţ – a dansat în cele câteva rânduri cu Katharina, şi cum a insistat s-o conducă acasă – şi ce decepţie adolescentină pe el când ea şi-a făcut rost de o maşină proprie? Ceea ce i-ar trebui, ce-i doreşte inima, e o fiinţă de o drăgălăşenie unică, aşa cum e Katharina, nu uşuratică şi totuşi – cum numiţi voi însuşirea asta? – bună pentru dragoste, serioasă şi totuşi tânără şi ce drăguţă, fără ca ea să-şi dea seama. N-a fost o încântare şi pentru inima ta de bărbat?

Da, da, aşa era: îi încântase inima de bărbat, şi Blorna o mărturisi, mărturisi de asemenea că sentimentele lui pentru Katharina sunt mai mult decât o vagă simpatie, iar ea, Trude, ştie desigur că orice om, nu numai bărbaţii, e apucat uneori de un impuls de a strânge pe cineva în braţe şi poate şi mai mult – dar cu Katharina, nu, era ceva care l-ar fi împiedicat să devină vreodată „un domn vizitator”, şi acel ceva care l-ar fi împiedicat, ba chiar ar fi făcut să-i fie cu neputinţă de a deveni un „domn vizitator” – sau mai bine zis: de a încerca măcar – acel lucru nu ar fi – şi ea, Trude, ştie în ce sens spune asta – respectul faţă de soţie şi considerentele legate de ea, ci respectul faţă de Katharina, da, respect, aproape o veneraţie, mai mult, o veneraţie afectuoasă faţă de… ei, da, fir-ar să fie, faţă de nevinovăţia ei, şi faţă de ceva mai mult, mai mult decât nevinovăţie, ceva pentru care nu găseşte o expresie potrivită. Probabil că e acea răceală ciudată, deşi cordială, pe care o are Katharina, şi – cu toate că el e cu vreo cincisprezece ani mai în vârstă decât ea şi de a realizat ceva în viaţa asta – felul în care Katharina şi-a luat în mâini viaţa ratată, a planificat-o, a organizat-o, asta l-ar fi împiedicat oricum – chiar dacă ar fi avut vreodată asemenea gânduri – fiindcă s-ar fi temut s-o distrugă, sau să-i distrugă viaţa, căci e atât de vulnerabilă, al dracului de vulnerabilă; iar dacă s-ar adeveri că acel domn vizitator a fost într-adevăr Alois, atunci – spus pe şleau – o să-i ardă o palmă: da, trebuie ajutată, ajutată, căci nu e în măsură să facă faţă unor asemenea trucuri, acestor interogatorii şi anchete – dar acum e prea târziu, şi trebuie neapărat să

dea de ea în cursul zilei – … aici însă fu întrerupt în meditaţiile sale lămuritoare de Trude, care constată cu incomparabilul ei ton sec: „Domnul vizitator şi-a oprit maşina în clipa asta la poartă”.

38

Să menţionăm aici îndată că Blorna nu i-a ars o palmă lui Sträubleder, care sosise într-adevăr într-o bombastică maşină închiriată. Aici e vorba nu numai să curgă cât mai puţin sânge, dar şi descrierea violenţei fizice să fie redusă, de vreme ce nu poate fi evitată, la acel minimum pe care-l cere o dare de seamă. Asta nu înseamnă că atmosfera a devenit mai plăcută în casa Blorna, dimpotrivă: a devenit şi mai neplăcută, căci în timp ce continua să amestece zahărul în ceaşca ei de cafea, Trude B. nu s-a putut abţine să-l salute pe vechiul lor prieten, cu cuvintele: „Bună, dom’le vizitator”. „Presupun, zise Blorna încurcat, că Trude a nimerit-o şi de data asta”. „Da, replică Sträubleder, întrebarea e numai dacă asta înseamnă totdeauna că ai tact”.

Aici poate fi consemnat faptul că între doamna Blorna şi Alois Sträubleder relaţiile deveniseră aproape insuportabil de încordate când acesta încercase odată nu chiar s-o seducă, dar să flirteze cu ea mai insistent, iar Trude îi dăduse să înţeleagă – în felu-i sec – că se crede irezistibil, dar nu este în realitate, în orice caz nu pentru ea. În aceste împrejurări e lesne de înţeles că Blorna l-a condus pe Sträubleder numaidecât în biroul lui, rugând-o pe soţia sa să-i lase singuri şi în răstimp („răstimp între ce?” întrebă doamna Blorna) să facă tot posibilul ca s-o găsească pe Katharina.

39

De ce propria ta cameră de lucru ţi se pare deodată dezgustătoare, parcă dezordonată şi murdară, deşi nu poţi descoperi un firicel de praf şi totul e la locul lui? De ce ţi-e scârbă deodată de fotoliile de piele roşie în care ai dus la bun sfârşit atâtea discuţii de afaceri şi ai avut atâtea convorbiri intime, fotolii în care se poate sta într-adevăr comod şi asculta muzică; de ce sunt respingătoare până şi

rafturile de cărţi, iar tabloul de pe perete, semnat de Chagall, de ce a devenit de-a dreptul suspect, ca şi cum ar fi un fals executat de pictorul însuşi? Scrumiera, bricheta de masă, sticla de whisky – ce ai cu aceste obiecte anodine, chiar dacă scumpe? Ce anume face ca o zi atât de neplăcută, după o noapte extrem de neplăcută, să fie atât de insuportabilă, iar tensiunea între nişte prieteni vechi să fie atât de mare încât e cât pe aci să iasă scântei? Ce ai împotriva pereţilor, daţi cu scame de un galben discret peste zugrăveală şi împodobiţi cu grafică modernă, contemporană?

„Mă rog, zise Alois Sträubleder, de fapt am venit numai ca să-ţi spun că în *această* chestiune nu mai am nevoie de ajutorul tău. De data asta iarăşi ţi-ai pierdut cumpătul, acolo, la aeroport, în ceaţă. O oră după ce v-aţi pierdut cumpătul sau răbdarea, ceaţa s-a ridicat şi aţi fi putut să sosiţi pe la ora 18, 30. Dacă vă gândeaţi puţin cu calm. Şi la München încă mai puteaţi să daţi un telefon la aeroport ca să aflaţi că nu mai exista nicio piedică. Dar să trecem cu buretele peste asta. Ca să nu joc cu cărţi măsluite: chiar dacă n-ar fi fost ceaţă şi avionul ar fi pornit conform orarului prevăzut, tot soseai prea târziu, fiindcă partea decisivă a interogatoriului era de mult încheiată în momentul acela şi în rest nu mai putea fi împiedicat nimic”.

„Oricum n-am arme împotriva JURNALULUI”, zise Blorna.

„JURNALUL, zise Sträubleder, nu reprezintă nicio primejdie, ăsta depinde de Lüding, dar mai există şi alte ziare, şi orice soi de titluri senzaţionale îmi pot fi binevenite, numai nu acest soi, care mă pune în legătură cu bandiţii. O poveste romantică cu o femeie îmi poate crea dificultăţi cel mult în viaţa particulară, nu publică. Nu mi-ar dăuna nici măcar o fotografie în care să fiu văzut cu o femeie atât de atrăgătoare cum e Katharina, de altfel teoria despre domnul care o vizita va fi abandonată, şi nici bijuteria, nici scrisoarea – ei, da, i-am dăruit un inel destul de preţios care a fost găsit, şi i-am scris câteva scrisori din

care s-a găsit doar un plic – n-or să creeze dificultăţi. Rău e că acest Tötges scrie pentru magazine ilustrate, sub altă iscălitură, lucrurile pe care nu le poate publica în JURNALUL, şi că – ei, da – Katharina i-a promis un interviu în exclusivitate. Am aflat asta acum câteva minute de la Lüding, care e şi el de părere ca Tötges să se folosească de acest interviu, pentru că JURNALUL îl avem de fapt în mână, dar nu avem nicio influenţă asupra celorlalte activităţi gazetăreşti ale lui Tötges, pe care le desfăşoară prin intermediul unui om de paie. Pari să fii complet neinformat, nu?”

„N-am habar de nimic”, zise Bloma.

„Ciudată situaţie pentru un avocat pe care l-am împuternicit să mă reprezinte. Iată ce se întâmplă când pierzi vremea fără rost în trenuri care te zgâlţâie şi te hurducă, în loc să iei legătura cu nişte servicii meteorologice, care ar fi putut să-ţi spună că ceaţa se va ridica în curând. Deci, pesemne, n-ai luat încă legătura cu ea?”

„Nu, dar tu?”

„Nu, nu direct. Ştiu doar că acum aproximativ o oră a dat un telefon la JURNALUL şi i-a promis lui Tötges un interviu în exclusivitate pentru mâine după-amiază. El a acceptat. Şi mai e ceva care mă supără mai mult, mult mai mult, îmi dă de-a dreptul crampe la stomac (aici figura lui Sträubleder părea aproape emoţionată şi glasul îngrijorat), începând de mâine poţi să mă înjuri cât vrei, pentru că într-adevăr am abuzat de încrederea voastră – dar, pe de altă parte, trăim într-adevăr într-o ţară liberă, în care e permis, între altele, să duci o viaţă amoroasă liberă, şi trebuie să mă crezi că aş face totul ca s-o ajut, mi-aş pune chiar şi reputaţia în joc, fiindcă – n-ai decât să râzi dacă vrei – o iubesc pe femeia asta, numai că ea nu mai poate fi ajutată – eu mai pot fi ajutat – ea pur şi simplu nu se lasă ajutată…”

„Şi nici împotriva JURNALULUI, împotriva acestor porci, n-o poţi ajuta?”

„Doamne, nu trebuie să iei chiar atât de în serios

povestea asta cu JURNALUL, chiar dacă acum vă strânge puţin cu uşa. Doar nu e vorbă acum să ne certăm discutând despre ziaristica bulevardieră şi despre libertatea presei. Pe scurt, aş dori să fii prezent la acel interviu, ca avocatul meu şi *al ei*. Fiindcă problema cea mai delicată n-a ieşit în vileag până acum, nici la interogatorii, nici în presă, şi anume: cu vreo jumătate de an înainte, am silit-o de-a dreptul să ia cheia casei noastre de vilegiatură din Kohiforstenheim. Cheia n-a fost găsită nici la perchiziţia locuinţei, nici la perchiziţia corporală, dar o are, sau cel puţin a avut-o, dacă n-a aruncat-o pur şi simplu. A fost doar un sentimentalism, sau spune-i cum vrei, dar ţineam să aibă o cheie a casei, fiindcă nu voiam să renunţ la speranţa că într-o zi va veni să mă vadă acolo. Crede-mă că aş vrea s-o ajut, s-o sprijin, că m-aş prezenta şi aş mărturisi: «Poftim, eu sunt domnul vizitator» – dar ştiu bine că pe mine m-ar renega, pe Ludwig al ei niciodată”.

Expresia feţei lui Sträubleder avea ceva nou, surprinzător, ceva ce trezea în Blorna aproape milă sau în orice caz cel puţin curiozitate; era ceva aproape umil, sau era gelozie?

„Ce a fost cu bijuteria, cu scrisorile şi acum cu cheia?”

„Las-o încolo, Hubert, tot n-ai înţeles? E ceva ce nu-i pot spune nici lui Lüding, nici poliţiei; sunt sigur că i-a dat cheia lui Ludwig al ei şi că tipul stă acum de două zile în casa mea. Mi-e pur şi simplu frică, pentru Katharina, pentru poliţişti, chiar şi pentru prostul acela de golan tânăr, care şade probabil ascuns în casa mea din Kohiforstenheim. Aş vrea să dispară de acolo înainte de a fi descoperit, şi totodată aş vrea să-l prindă, ca să se termine odată povestea. Înţelegi acum? Tu ce mă sfătuieşti?”

„Ai putea să dai un telefon acolo, adică la Kohiforstenheim”.

„Şi crezi că dacă e acolo, răspunde la telefon?”

„Atunci trebuie să telefonezi la poliţie, nu există altă cale. De n-ar fi decât ca să eviţi vreo nenorocire. La nevoie,

dă-le un telefon anonim.

Dacă există cea mai vagă posibilitate ca Götten să fie în casa ta, trebuie să înştiinţezi poliţia numaidecât. Altfel o fac eu”.

„Pentru ca numele meu şi casa mea să figureze totuşi în titlurile senzaţionale ale ziarelor în legătură cu bandiţii? M-am gândit la altceva… m-am gândit că ai putea eventual să te duci tu acolo, la Kohiforstenheim, în calitate de avocat al meu, aşa ca să vezi de casă”.

„În momentul de faţă? În sâmbăta carnavalului, când JURNALUL ştie că mi-am întrerupt precipitat concediul – şi asta am făcut-o va să zică numai ca să mă ocup de casa ta de weekend? Ca să controlez dacă funcţionează frigiderul, nu? Dacă termostatul încălzirii cu petrol mai e branşat cum trebuie, dacă n-a spart nimeni vreun geam, dacă barul e destul de bine aprovizionat şi dacă rufăria de pat nu e umedă? Pentru asta se întoarce precipitat din concediu un jurisconsult din industrie, de mare vază, care posedă o vilă de lux cu un bazin de înot şi care e căsătorit cu «Trude cea roşie»? Găseşti într-adevăr că e o idee deşteaptă, când, fără îndoială, domnii reporteri de la JURNALUL îmi urmăresc toate mişcările? Plec, cum s-ar zice, din clipa în care am descins din vagonul de dormit, la vila ta, ca să văd dacă brânduşele stau să răsară, sau dacă ghioceii au şi răsărit? Găseşti într-adevăr că e o idee bună – fără să mai ţinem socoteală de faptul că drăgălaşul ăsta de Ludwig a dovedit că ştie să tragă cu arma destul de bine?”

„Fir-ar să fie, nu ştiu dacă ironia ta sau glumele tale îşi mai au locul aici. Îţi cer, ca avocat şi prieten al meu, un serviciu, care nu e nici măcar de natură personală, ci mai mult cetăţenească, şi tu-mi vii cu ghioceii. Toată afacerea e atât de secretă începând de ieri, încât azi-dimineaţă n-am mai primit nicio informaţie de acolo. Tot ce ştim, ştim de la JURNALUL, cu care Lüding are relaţii bune, din fericire. Procuratura şi poliţia nu mai iau contact telefonic nici măcar cu Ministerul de Interne, cu care Lüding are de asemenea relaţii bune. E o chestiune de viaţă sau moarte, Hubert”.

În clipa aceasta, Trude intră fără să bată la uşă, aducând radioul cu tranzistori, şi zise calm: „Nu mai e o chestiune de moarte, ci doar de viaţă, slavă Domnului! L-au prins pe băiat, în mod stupid a tras, şi s-a tras asupra lui, e rănit, dar nu grav. În grădina ta, Alois, la Kohiforstenheim, între bazinul de înot şi pergolă. Se pomeneşte de o vilă de lux de jumătate de milion, aparţinând unui coleg al lui Lüding. De altfel mai există adevăraţi gentlemani: primul lucru pe care l-a spus Ludwig al nostru a fost: Katharina nu e câtuşi de puţin amestecată în toată povestea asta. E vorba de o poveste de dragoste care-l priveşte doar pe el şi n-are nimic de-a face cu delictele ce i se impută, pe care însă le neagă în continuare. Probabil că va trebui să înlocuieşti câteva geamuri, Alois, se pare că au pocnit din arme destul de mult pe acolo. Încă nu ţi-a fost pomenit numele, dar poate că ar fi bine s-o chemi la telefon pe Maud, fără îndoială e în emoţii şi are nevoie de consolare. De altminteri, în acelaşi timp cu Götten au fost prinşi în alte locuri trei dintre pretinşii lui complici. Totul trece drept succes colosal al unui anume comisar Beizmenne. Şi acum ia-o la picior, dragă Alois, şi, de dragul schimbării, du-te în chip de domn în vizită, la scumpa ta soţie”. Se poate lesne închipui că în acel moment era cât p-aci să se ajungă în camera de lucru a lui Bloma la argumente contondente, care n-ar fi corespuns deloc mediului şi amenajării încăperii. Se pare – *se pare* că Sträubleder ar fi încercat s-o strângă de gât pe Trude Blorna, dar ar fi fost împiedicat de soţul ei, care l-ar fi admonestat spunând că doar n-o să se dedea la brutalităţi faţă de o doamnă. La care Sträubleder se pare – *se pare* că ar fi răspuns că nu e convins dacă epitetul de doamnă i se mai potriveşte unei femei cu limba atât de ascuţită, că există totuşi cuvinte pe care nu e îngăduit să le foloseşti ironic în anumite legături de idei şi mai ales când e vorba de evenimente tragice, şi dacă mai aude o dată, o singură dată, expresia aceea nefericită, atunci – ei bine, ce va fi atunci? – atunci s-a terminat. Abia ieşise pe uşă şi Blorna nu apucase încă să-i

spună Trudei că mersese poate totuşi prea departe, când aceasta îi tăie vorba spunând: „Mama Katharinei a murit azi-noapte. Am reuşit să dau de ea la Kuirhochsackel”.

Înainte de a proceda la ultimele operaţii de derivare, canalizare şi drenare, trebuie să ni se îngăduie să intercalăm aici o observaţie de or –, din tehnic, ca să zicem aşa. În această povestire se întâmplă prea multe. E prea bogată în acţiune, într-un fel care-ţi dă de furcă, încât de abia o scoţi la capăt – în detrimentul ei. Desigur că e destul de trist ca o menajeră liber-profesionistă să împuşte un ziarist, şi un astfel de caz trebuie elucidat sau trebuie cel puţin să i se caute o explicaţie. Dar ce te faci cu jurisconsulţi plini de succes, care-şi întrerup concediul luat pentru a face schi, concediul câştigat în sudoarea frunţii, din cauza unei menajere? Dar cu industriaşi (care pe deasupra mai sunt profesori şi manageri de partid politic) care, dintr-un sentimentalism destul de imatur, impun aceleiaşi menajere cheia celei de a doua locuinţe a lor şi i se impun – şi una şi alta, fără succes, după cum se ştie; care, pe de o parte, doresc publicitate, dar numai un anumit fel de publicitate. Iată numai lucruri şi oameni care pur şi simplu nu se pot sincroniza şi care tulbură mereu curgerea (respectiv desfăşurarea lineară a acţiunii), fiindcă sunt, ca să zicem aşa, imuni. Ce te faci cu funcţionari ai poliţiei care cer mereu derivaţii la telefoane şi le şi obţin? Mai pe scurt: totul e prea permeabil, şi totuşi, în momentul decisiv nu destul de permeabil pentru cel care întocmeşte darea de seamă, fiindcă se poate afla, ce-i drept, cutare sau cutare lucru (de pildă, de la Hach şi de la unii funcţionari, sau funcţionare de poliţie), dar nimic, absolut nimic din câte spun ei nu e nici pe departe concludent, pentru că nu ar fi confirmat sau măcar afirmat de ei în faţa vreunei instanţe judecătoreşti. Nu are calitatea de probă juridică şi nici cea mai mică valabilitate publică. De pildă, întreaga chestiune a derivaţiilor telefonice. Interceptarea convorbirilor se face, firește, în ajutorul cercetării, dar nu e permis ca rezultatul să fie folosit şi nici măcar amintit într-o procedură publică, de vreme ce procedeul a fost

aplicat de o altă autoritate decât cea anchetatoare. Înainte de toate: ce se întâmplă în aşa-numitul psihism al celor ce interceptează? Ce gândeşte un funcţionar integru, care nu-şi face decât datoria, care-şi face datoria (găsind-o, eventual, respingătoare) dacă nu sub presiunea necesităţii de a executa un ordin, dar în orice caz sub presiunea necesităţii de a-şi câştiga plinea, ce gândeşte acesta, când e silit să asculte cum vorbeşte acel locatar necunoscut – pe care-l vom numi aici pe scurt omul ce oferă manifestări tandre – eu o persoană atât de simpatică, drăguţă, aproape ireproşabilă cum e Katharina Blum? Oare simte emoţii morale sau sexuale, sau de ambele soiuri? Se indignează, o compătimeşte sau poate resimte o plăcere ciudată când o persoană poreclită „călugăriţa" e lezată în străfundurile sufletului ei de nişte propuneri gemute cu glas răguşit, rostite ameninţător? Iată, se întâmplă atâtea pe primul plan, dar şi mai multe chiar în fundal. Ce gândeşte un intercepter inofensiv, ocupat să-şi câştige plinea amară, când, de pildă, un anumit Lüding, amintit aici ocazional, cheamă la telefon redacţia JURNALULUI şi spune cam aşa: „Imediat îl scoateţi basma curată pe S., dar pe B. îl implicaţi complet". „Fireşte că telefonul lui Lüding nu e interceptat pentru că e nevoie ca *el* să fie sub observaţie, ci pentru că există primejdia să fie chemat la telefon, de pildă, de şantajişti, gangsteri politici etc. Cum să ştie un asemenea ascultător integru că prin S. se referă la Sträubleder, prin B. la Blorna, şi că în JURNALUL DE DUMINICA nu se va mai putea citi nimic despre S., în schimb multe despre B. Şi totuşi – cine să ştie, sau măcar să bănuiască aşa ceva – Blorna e un avocat foarte preţuit de Lüding, un avocat care şi-a dovedit de nenumărate ori iscusinţa, pe plan naţional şi internaţional. La aceste stări de fapte ne refeream în alt loc vorbind de izvoare care „nu se pot întâlni", ca acei copii de regi cărora falsa călugăriţă le-a stins lumânarea – şi unul dintre ei s-a scufundat în adânc şi s-a înecat. Se mai întâmplă ca doamna Lüding s-o pună pe bucătăreasă s-o cheme la telefon pe secretara soţului ei, ca să afle ce şi-ar dori Lüding ca desert

duminica. Clătite cu mac? Căpşuni cu îngheţată *şi* frişcă, sau numai cu îngheţată sau numai cu frişcă, la care secretara, nevrând să-şi deranjeze şeful, dar cunoscându-i gusturile, sau poate că vrând numai să le cicălească sau să le dea de furcă, declară cu glas înţepat că domnul Lüding ar prefera în duminica asta cremă caramel cu sos de migdale prăjite; bucătăreasa, care cunoaşte fireşte şi ea gusturile lui Lüding, o contrazice spunând că acum aude pentru prima dată de aceste preferinţe; oare e sigură secretara că nu-şi confundă propriile gusturi cu ale domnului Lüding, şi n-ar putea da totuşi legătura, ca să poată vorbi direct cu domnul Lüding despre dorinţele sale în materie de desert? Atunci secretara, care-l însoţeşte ocazional pe domnul Lüding în deplasări pentru consfătuiri şi ia masa cu el în hoteluri Palace sau Intercontinental, susţine că de câte ori e în voiaj cu dumnealui, dânsul cere întotdeauna cremă caramel cu sos de migdale prăjite; bucătăreasa: dar duminică nu e în deplasare cu ea, cu secretara, şi oare nu e cu putinţă ca deserturile dorite de domnul Lüding să depindă de societatea în care se află? Etc. etc. Până la urmă se mai discută îndelung despre clătite cu mac – şi întreaga convorbire se înregistrează, pe cheltuiala contribuabilului, pe o bandă de magnetofon. Cel care e pus să asculte banda şi care trebuie să fie atent – fireşte, dacă nu cumva a fost utilizat aici un cod de anarhişti, dacă nu cumva clătitele înseamnă granate de mână, iar prin îngheţată de căpşuni nu cumva se înţeleg bombe – gândeşte poate totuşi: halal griji mai au şi ăştia, sau: asemenea griji aş vrea să am şi eu, căci s-ar putea ca tocmai atunci să-i fi fugit fata cu cineva, fiul său să se fi dedat stupefiantelor sau să i se fi mărit din nou chiria; şi toate acestea – aceste înregistrări pe bandă – numai fiindcă o dată Lüding a fost ameninţat cu un atentat cu bombă; aşa află, în sfârşit, un funcţionar inocent ce sunt „clătitele cu mac”, el, care s-ar mulţumi cu clătite ca fel principal, fie şi cu *una* singură.

Se petrec prea multe în primul plan şi nu ştim nimic despre cele ce se petrec în fundal. Dacă am putea asculţi şi

noi o dată acele benzi! De n-ar fi decât ca să aflăm cât de intimă – sau dacă într-adevăr e intimă Else Woltersheim cu Konrad Beiters. Ce înseamnă cuvântul „prieten”, când e vorba de relaţiile dintre ei? Oare îi zice „iubitule”, „dragule64 sau îl strigă doar Konrad sau Conny? Ce sol de tandreţe verbală folosesc reciproc, dacă se alintă, în general? Fiind ştiut că el are un bun bariton, aproape apt pentru concerte, dar în orice caz pentru cor, oare îi cântă ceva la telefon? Serenade? Şlagăre? Arii? Sau se întreţin poate fără perdea despre intimităţi trecute sau plănuite? Iată ce am prefera să ştim, căci majoritatea oamenilor fiind privaţi de legături telepatice sigure, pun mâna pe telefon, care li se pare mai demn de încredere. Oare funcţionarii superiori îşi dau seama ce pretind pe plan psihic de la subalternii lor? Să presupunem că o persoană vulgară, provizoriu suspectată, ale cărei convorbiri s-a permis să fie interceptate, îşi cheamă la telefon partenera de moment, de asemenea vulgară. De vreme ce trăim într-o ţară liberă şi putem vorbi liber şi deschis unii cu alţii, fie şi la telefon, câte îi pot auzi urechile sau îi pot fi zvârlite în faţă de pe banda de magnetofon unei persoane poate profund morale sau chiar austere? E compatibil cu simţul răspunderii? Oare îngrijirea psihiatrică îi e asigurată? Ce spune sindicatul funcţionarilor din serviciile publice, din transporturi şi comunicaţii în legătură cu *acestea*? Se poartă de grijă industriaşilor, anarhiştilor, directorilor, spărgătorilor şi funcţionarilor de bancă, dar cine are grijă de forţele armate naţionale ale benzilor de magnetofon? Bisericile n-au nimic de zis? Conferinţa episcopilor la Fulda sau comitetul catolicilor germani nu se mai gândesc la nimic? De ce tace Papa? Oare nimeni nu are habar de câte au de auzit nişte urechi nevinovate, de la crema de zahăr ars până la pornografia cea mai drastică? Nişte tineri sunt sfătuiţi să îmbrăţişeze cariera de funcţionar – şi sunt lăsaţi pradă cui? Unor bandiţi în materie de moravuri, care operează prin telefon. Iată, în sfârşit, un domeniu în care bisericile şi sindicatele ar putea colabora. S-ar putea institui cel puţin un fel de program de şcolarizare pentru

cei de la serviciul de interceptare. Benzi de magnetofon cu lecţii de istorie. N-ar fi costisitor.

41

Ne întoarcem acum plini de căinţă, spre primul plan, ne ducem din nou la inevitabila muncă de canalizare, şi iată că trebuie să începem din nou cu o explicaţie. Promisesem că nu va mai curge sânge şi punem preţ pe constatarea că prin moartea doamnei Blum, mama Katharinei, această promisiune n-a fost încălcată. Căci nu e vorba de o faptă sângeroasă, deşi nici de un caz normal de deces. Moartea doamnei Blum a fost provocată prin violenţă, dar printr-o violenţă neintenţionată. În orice caz – acest lucru trebuie consemnat – cel care a provocat moartea ei n-a avut intenţii de asasinat, nici de omucidere şi nici măcar de lezare corporală. E vorba, aşa cum s-a dovedit şi cum a fost chiar recunoscut de interesat, de acelaşi Tötges, care a avut într-adevăr un sfârşit sângeros, provocat printr-o violenţă intenţionată. Tötges căutase încă de joi adresa doamnei Blum la Gemmelsbroich, o şi aflase, dar încercase în zadar să pătrundă în spital. Portarul, sora de secţie Edelgard şi medicul-şef, dr. Keinen îi a trăseseră atenţia că după o operaţie de cancer grea, dar reuşită, doamna Blum are neapărată nevoie de linişte, că pentru a se vindeca e absolut necesar să fie ferită de orice emoţie şi că nici vorbă nu poate fi de un interviu. Argumentul că prin legătura fiicei ei cu Götten doamna Blum ar fi şi ea „un personaj al actualităţii”, medicul îl combătuse prin argumentul că şi personajele actualităţii sunt pentru el întâi de toate pacienţi. Dar în cursul acestei convorbiri Tötges observase că în spital lucrau nişte vopsitori, iar mai târziu se lăudase chiar în faţa colegilor să-i că prin folosirea „celui mai simplu dintre trucuri, anume al trucului că eşti meseriaş” – procurându-şi un halat, o cutie de vopsea şi o pensulă – reuşise în dimineaţa zilei de vineri să pătrundă până la doamna Blum, căci nicio sursă nu e la fel de bogată ca o mamă, fie şi bolnavă. Îi prezentase doamnei Blum faptele, nu era absolut sigur că femeia pricepuse totul, căci se vedea că Götten îi e un nume

necunoscut, iar ea spusese: „De ce a trebuit să ajungă aici, de ce a trebuit să se întâmple aşa!”, din care Tötges făcuse în JURNALUL „Trebuia să ajungă aici! Trebuia să se întâmple aşa!” Justifica uşoara modificare a spuselor doamnei Blum prin faptul că în calitatea lui de reporter e pregătit şi obişnuit să-i „ajute pe oamenii simpli să se exprime”.

42

Nu s-a putut stabili cu certitudine nici măcar dacă Tötges pătrunsese cu adevărat până la doamna Blum, sau dacă minţise, adică îşi inventase vizita la ea, spre a putea da frazele bătrânei, citate în JURNALUL, drept rezultat al unui interviu şi a-şi dovedi astfel iscusinţa ziaristică, mai făcând şi pe grozavul. Doctorul Keinen, sora Edelgard, o infirmieră spaniolă cu numele de Huelva, o femeie de serviciu portugheză, numită Puelco – toţi găsesc că e exclus ca „acest tip să fi avut într-adevăr neobrăzarea să facă una ca asta” (cuvintele doctorului Keinen). Ce e drept, nu numai vizita la mama Katharinei, mărturisită, deşi poate doar inventată, a fost decisivă, şi rămâne o întrebare deschisă dacă personalul spitalului neagă pur şi simplu ceea ce nu era voie să se întâmple, sau dacă Tötges a inventat vizita spre a da spusele doamnei Blum drept citate textuale. Aici e vorba să domine dreptatea absolută. Trece drept lucru dovedit că intenţia Katharinei, când şi-a croit costumul de carnaval, a fost să întreprindă cercetări în aceeaşi cârciumă din care nefericitul Schönner „dispăruse cu o tipă”, *d* se înţelesese cu Tötges să-i acorde un interviu şi *după ce* JURNALUL DE DUMINICĂ publicase un nou reportaj al acestuia. Să avem deci răbdare. Neîndoielnic, dovedit şi de-a dreptul documentat este faptul că doctorul Keinen a fost surprins de moartea subită a pacientei sale Maria Blum şi că „nu poate certifica, dar nici exclude efectul unor influenţe neprevăzute”. În niciun caz nu e vorba să aruncăm răspunderea asupra unor vopsitori nevinovaţi. Nu e permis să se păteze onoarea meseriaşilor germani: nici sora Edelgard, nici femeile străine Huelva şi Puelco nu pot garanta că toţi vopsitorii –

patru la număr, de la firma Merkens din Kuir – erau într-adevăr vopsitori, şi cum cei patru lucrau în locuri diferite, nimeni nu poate şti, de fapt, dacă nu s-a strecurat cineva îmbrăcat în halat, echipat cu vopsea şi pensulă. Cert e atât: Tötges *a susţinut* (nu se poate spune: a mărturisit, de vreme ce vizita lui nu poate fi dovedită), că a fost la Maria Blum şi că i-a luat un interviu, şi această afirmaţie a ajuns la cunoştinţa Katharinei. Pe de altă parte, domnul Merkens a recunoscut că desigur nu toţi patru vopsitorii au fost mereu prezenţi concomitent şi că, dacă cineva ar fi ţinut să se strecoare pe furiş, nu i-ar fi venit greu. Mai târziu, doctorul Keinen a spus că va intenta un proces JURNALULUI din pricina spuselor doamnei Blum publicate ca citat, şi că va provoca un scandal, fiindcă e un lucru monstruos, dacă e adevărat, dar ameninţarea lui rămase la fel de nepusă în practică cum rămăsese şi pumnul în obraz pe care Blorna ameninţase că i-l va trage lui Sträubleder.

43

Spre amiaza acelei zile de sâmbătă, 23 februarie 1974, în Cafeneaua Kloog din Kuir (Kloog fiind un nepot al acelui proprietar de restaurant la care Katharina lucrase în tinereţe, ajutând la bucătărie şi ca chelnăriţă), soţii Blorna, doamna Woltersheim, Konrad Beiters şi Katharina se întâlneau, în sfârşit. Avură loc îmbrăţişări şi curseră lacrimi, chiar şi de-ale doamnei Blorna. Fireşte că şi în Cafeneaua Kloog domnea o atmosferă de carnaval, dar proprietarul, Erwin Kloog, care o cunoştea pe Katharina, o tutuia şi o preţuia, puse la dispoziţia celor întruniţi camera unde locuia. De acolo, Blorna îl chemă la telefon întâi şi întâi pe Hach, pentru a contramanda întâlnirea de după-amiază în foaierul Muzeului. Îl înştiinţă pe acesta că mama Katharinei a murit subit, probabil în urma unei vizite a lui Tötges de la JURNALUL. Hach se arătă mai blând decât fusese dimineaţa, îl rugă să-i transmită condoleanţele sale personale Katharinei, care precis nu are nicio ranchiună faţă de el, nici n-are vreun motiv să aibă. De altfel, le stă oricând la dispoziţie. E drept că e foarte ocupat acum cu interogatoriul lui Götten, dar se va face liber; de

altminteri, din interogatoriul lui Götten n-a reieşit până acum nimic care s-o acuze pe Katharina. Götten a vorbit de ea cu multă afecţiune şi în spiritul corectitudinii. În orice caz nu prea e de aşteptat să primească autorizaţia de a fi vizitat, căci nu are rude, iar titlul de „logodnică” s-ar găsi probabil că e prea vag şi neîntemeiat.

După toate aparenţele, Katharina nu s-a prăbuşit când a aflat vestea morţii mamei sale. Se pare aproape că s-ar fi simţit uşurată. Bineînţeles, i-a arătat doctorului Keinen numărul din JURNALUL, în care se pomenea de interviul lui Tötges şi se citau cuvintele mamei, dar nu împărtăşi deloc indignarea doctorului Keinen faţă de interviu, ci declară că aceşti oameni sunt nişte ucigaşi şi nişte asasini ai renumelui, îi dispreţuieşte fireşte, dar se vede că e de-a dreptul datoria acestui soi de ziarişti să răpească oamenilor nevinovaţi onoarea, renumele şi sănătatea. Doctorul Keinen, care în mod eronat o credea marxistă (probabil că citise şi el în JURNALUL aluziile lui Brettloh, fostul soţ al Katharinei), era puţin speriat văzând că rămâne rece, şi o întrebă dacă socoteşte asta – isprăvile JURNALULUI – ca o problemă de structură. Katharina nu ştia la ce se referă şi dădu din cap. Apoi o rugă pe sora Edelgard s-o conducă la morpa spitalului, unde intră împreună cu doamna Woltersheim. Katharina trase ea însăşi giulgiul de pe faţa mamei sale, zise „Ei, da” şi o sărută pe frunte; când sora Edelgard o invită să rostească o scurtă rugăciune, scutură din cap şi spuse „Nu”. Acoperi din nou faţa mamei sale cu giulgiul, îi mulţumi călugăriţei şi numai

În timp ce ieşea din morgă începu să plângă, întâi încetişor, apoi mai tare, în cele din urmă năvalnic. Poate că se gândea şi la răposatul ei tată, pe care-l văzuse pentru ultima oară de asemenea în morga unui spital, pe când avea şase ani. Else Woltersheim îşi aminti, sau mai degrabă fu izbită de gândul că n-o văzuse niciodată pe Katharina plângând, nici măcar ca fetiţă, când avusese de suferit la şcoală sau o apăsa tristeţea din pricina mediului. Katharina insistă cu mare politeţe, ba chiar cu amabilitate,

să le mulţumească celor două străine, doamnelor Huelva şi Puelco, pentru tot ce făcuseră pentru îngrijirea mamei ei. Părăsi spitalul stăpână pe sine şi nu uită să ceară administraţiei să-l înştiinţeze telegrafic pe fratele ei la închisoare.

Aşa rămase toată după-amiaza şi seara: stăpână pe sine. Deşi relua mereu cele două numere din JURNALUL, discutând cu soţii Bloma, cu Else W. şi Konrad B. toate detaliile de acolo şi interpretările acelor detalii, până şi atitudinea ei faţă de JURNALUL părea să se fi schimbat. Ca s-o spunem în limbaj de actualitate: era mai puţin emoţionată, mai mult analitică. În acest cerc care-i era familiar şi care avea sentimente prieteneşti faţă de ea, în acea cameră a lui Erwin Kloog, a vorbit deschis despre relaţiile ei cu Sträubleder: o dată, după o serată în casa Blorna, o condusese acasă, deşi ea refuzase categoric, aproape cu ştirbă, o însoţise până la uşă, apoi intrase chiar în apartament, punând pur şi simplu piciorul în prag. Ei da, încercase fireşte să se apropie de ea, fusese cam jignit fiindcă nu-l găsise deloc irezistibil, şi în cele din urmă – trecuse de miezul nopţii – plecase. Începând din ziua aceea, a urmărit-o în toată legea, a revenit iarăşi şi iarăşi, i-a trimis flori, i-a scris scrisori şi de câteva ori a reuşit să intre în apartamentul ei, cu un asemenea prilej a silit-o de-a dreptul să primească inelul. Asta e tot. Nu mărturisise vizitele lui, adică nu-i divulgase numele, pentru că i se păruse cu neputinţă să le explice anchetatorilor că n-a fost nimic între ei, absolut nimic, nici măcar o singură sărutare. Cine s-o creadă că a rezistat unui om ca Sträubleder, care nu numai că e avut, dar e şi de-a dreptul celebru în cercurile politice, economice şi ştiinţifice pentru farmecul lui irezistibil, aproape ca un actor de cinema, şi cine s-o creadă pe o simplă menajeră ca ea, că ar rezista unui actor de cinema, şi nici măcar din motive morale, ci din motive de gust? Pur şi simplu n-a exercitat nicio atracţie asupra ei, şi găseşte că toată povestea asta cu vizitele unui domn e cel mai dezgustător mod de a pătrunde într-o sferă pe care n-ar vrea s-o numească o sferă intimă, fiindcă asta ar

da loc la neînţelegeri, căci ea nu devenise câtuşi de puţin intimă cu Sträubleder – ci fiindcă el o pusese într-o situaţie pe care n-ar fi putut-o explica nimănui, cu atât mai puţin unui grup de anchetatori. În cele din urmă însă – aici râse – a ajuns să simtă totuşi o anumită recunoştinţă faţă de Sträubleder, căci cheia casei sale era importantă pentru Ludwig, sau cel puţin adresa, fiindcă – aici râse din nou – Ludwig ar fi pătruns în casă desigur şi fără cheie, dar cheia i-a facilitat bineînţeles intrarea, iar ea ştiuse că vila va fi nelocuită în perioada carnavalului, căci cu două zile înainte, Sträubleder nu-i dăduse iarăşi pace.

O molestase cu insistenţele, propunându-i, înainte de a fi acceptat să participe la conferinţa de la Bad B., să petreacă sfârşitul săptămânii de carnaval acolo. Da, Ludwig îi mărturisise că e căutat de poliţie, dar îi spusese numai că e dezertor din armată şi că e pe cale s-o şteargă în străinătate, şi – aici râse a treia oară – o amuzase să-l expedieze ea personal în nişa coloanelor de încălzire şi să-i indice ieşirea în caz de incendiu, care se află la capătul complexului „Locuiţi elegant la malul fluviului” şi care te scoate la lumina zilei în colţul dinspre şoseaua către Hochkeppel. Nu, ce-i drept, nu crezuse că poliţia îi supraveghează, pe ea şi pe Götten, ci privise isprava ca un joc romantic de-a hoţii şi jandarmii, şi de-abia dimineaţa – de fapt, Ludwig plecase încă de la ora şase – şi-a dat seama ce serioasă fusese toată treaba. I se luase o piatră de pe inimă, zicea, că Götten fusese arestat, zicând că acum nu mai poate face prostii. Până acum îi fusese teamă, fiindcă acest Beizmenne

I se pare cam înfricoşător.

44

Aici trebuie constatat şi notat că după-amiaza şi seara de sâmbătă s-au scurs într-o atmosferă aproape plăcută, atât de plăcută încât toţi – soţii Blorna, Else Woltersheim şi Konrad Beiters, care era deosebit de tăcut – se liniştiră. În cele din urmă, găseau, până şi Katharina însăşi, că „situaţia e destinsă”. Götten arestat, interogatoriile Katharinei încheiate, mama Katharinei

izbăvită de o grea suferinţă, chiar dacă prematur, formalităţile de înmormântare erau pe cale de a fi rezolvate, toate actele necesare din Kuir le fuseseră promise pentru lunea „trandafirilor”, în care un funcţionar al administraţiei locale se arătase dispus să le elibereze, din amabilitate, deşi era zi de sărbătoare. Apoi Katharina mai simţi, o oarecare mângâiere că proprietarul cafenelei, Erwin Kloog, care refuză să primească orice plată pentru cele consumate (era vorba de cafele, lichioruri, salată de cartofi, dinăciori şi cozonac), îi spuse la plecare: „Capul sus, Kathrinchen, nu toată lumea de aici are păreri proaste despre tine!” Consolarea ce zăcea în aceste cuvinte o fi fost relativă, căci ce înseamnă, de fapt, „nu toţi”? Dar în orice caz „nu toţi” erau împotriva ei. Căzură de acord să se ducă în casa Blorna cu toţii şi să petreacă acolo sfârşitul serii. Acolo, Katharinei nu i se îngădui să pună mâna pe nimic ca să facă ordine, spunându-i-se că e în concediu şi că trebuie să se destindă. Doamna Woltersheim fu cea care pregăti sandvişuri la bucătărie, în timp ce Blorna şi Beiters se ocupau de focul din şemineu. Într-adevăr, Katharina acceptă şi ea odată să fie „răsfăţată”. Mai târziu, se simţiră cu adevărat bine, şi de n-ar fi fost un caz de deces la mijloc şi arestarea unui om iubit, desigur că s-ar fi apucat la o oră târzie să danseze puţin, căci, în definitiv, era carnaval.

Blorna nu reuşi s-o convingă pe Katharina să renunţe la interviul acordat lui Tötges. Îl refuză, rămânând calmă şi foarte amabilă, iar mai târziu – după ce interviul se dovedise a fi chiar „interviu” – pe Blorna îl treceau fiorii aducându-şi aminte şi gândindu-se cu cât sânge rece şi cu câtă hotărâre se încăpăţânase Katharina să dea acel interviu şi să refuze asistenţa lui. Şi totuşi, mai târziu, nu era convins că încă din seara aceea Katharina fusese decisă să facă moarte de om. Mult mai probabil i se părea că imboldul hotărâtor venise de la JURNALUL DE DUMINICA. Se despărţiră în pace, tot cu îmbrăţişări, de data aceasta fără lacrimi, după ce ascultaseră împreună atât muzică serioasă, cât şi muzică uşoară, şi după ce Katharina şi Else Wolfersheim povestiseră câte ceva

despre viaţa la Gemmelsbroich şi la Kuir. Nu era decât zece şi jumătate când Katharina, doamna Woltersheim şi Beiters se despărţiră, cu multe declaraţii de bună prietenie şi simpatie, de soţii Blorna, care se fericeau că se întorseseră totuşi la timp – la timp pentru Katharina. În faţa focului din şemineu, care se stingea încetişor, mai stătură de vorbă, la o sticlă de vin, despre noile lor planuri de concediu, despre caracterul prietenului lor Sträubleder şi al soţiei sale, Maud. Când Blorna o rugă pe nevastă-sa ca la vizitele viitoare ale prietenului să nu mai întrebuinţeze expresia „domn vizitator”, de vreme ce devenise un termen nevralgic, Trude Blorna zise: „No să-l revedem prea curând”.

45

Există mărturii garantate despre felul tihnit în care şi-a petrecut Katharina restul serii. A mai încercat o dată costumul de beduină, a mai întărit câteva cusături şi s-a hotărât ca, în chip de văl, să întrebuinţeze o batistă albă. Au mai ascultat puţin radioul, au mai mâncat câteva prăjituri şi s-au dus la culcare. Beiters retrăgându-se pentru prima oară în chip făţiş cu doamna Woltersheim, în dormitorul ei, Katharina, instalându-se pe dormeză.

46

Duminică dimineaţa, când Else Woltersheim şi Konrad Beiters se sculară, găsiră masa frumos pusă pentru micul dejun, cafeaua, filtrată în cafetiera-termos, iar Katharina, care începuse să ia micul dejun cu o poftă vizibilă, şedea la masa din camera de zi şi citea JURNALUL DE DUMINICA. Aici n-o să prea mai relatăm, ci o să ne folosim aproape exclusiv de citate. Ce-i drept, povestea Katharinei nu mai figura cu fotografie pe prima pagină. Acolo figura de data aceasta Ludwig Götten sub titlul: „Amantul tandru al Katharinei Blum prins în vila unui industriaş”. Povestea însăşi era mai amplă decât până acum, pe paginile 7 – 9, cu numeroase fotografii: Katharina în rochia de la prima comuniune, tatăl ei în chip de caporal lăsat la vatră, biserica din Gemmelsbroich, încă o dată vila soţilor Blorna, mama Katharinei la vreo patruzeci de ani,

arătând destul de amărâtă, aproape prăpădită, în faţa căsuţei minuscule din Gemmelsbroich, în care locuiseră, în sfârşit o poză cu spitalul în care murise mama Katharinei în noaptea de vineri spre sâmbăta. Iată textul:

„Ca primă victimă dovedită a impenetrabilei Katharina Blum, aflată şi acum încă în libertate, poate fi desemnată propria ei mamă, care n-a supravieţuit şocului primit aflând de activităţile fiicei sale. E destul de uimitor însuşi faptul că în timp ce maică-sa se afla pe patul de fiica dansa cu intensă tandreţe la un bal cu un spărgător şi ucigaş, dar frizează perversiunea extremă că la moartea mamei n-a vărsat o singură lacrimă. Oare femeia aceasta e doar «rece ca gheaţa şi calculată»? Soţia unuia dintre pânii ei de odinioară, un medic de ţară cu multă vază, o descrie astfel; «Felul ei de a fi era gen iârfă. M-am văzut silită s-o concediez de dragul fiilor noştri adolescenţi, al pacienţilor şi al prestigiului soţului meu.» Oare Katharina B. era cumva părtaşă la delapidările doctorului nern de tristă memorie? (JURNALUL a publicat pe vremuri dări de seamă despre acest caz.) Tatăl ei a fost oare un simulant? Fratele ei de ce a ajuns un răufăcător? Rămân încă neclarificate ascensiunea ei rapidă şi veniturile ei mari. Lucru definitiv stabilit: Katharina Blum l-a ajutat pe Götten cel pătat cu sânge să fugă, a abuzat fără ruşine de încrederea prietenească şi de serviabilitatea spontană a unui om de ştiinţă şi industriaş de mare vază. Între timp.

JURNALUL a ajuns în posesia unor informaţii care dovedesc aproape sigur: nu ea primea vizite de domni, ci făcea vizite nepoftită, ca să spioneze pe la vilă. Misterioasele plimbări cu maşina ale numitei Blum nu mai sunt atât de misterioase. Fără scrupule a riscat să distrugă bunul renume al unui om onorabil, fericirea sa familială, cariera sa politică – despre care JURNALUL a publicat articole în repetate duri –, fiind indiferentă faţă de sentimentele unei soţii loiale şi a celor patru copii. Se vede că numita Blum primise din partea unui grup politic de stânga misiunea de a distruge cariera lui S.

Oare poliţia, oare procuratura sunt dispuse să-l

creadă pe infamul Götten, care o despovărează pe numita Blum de orice învinuire? JURNALUL pune din nou întrebarea: metodele noastre de cercetare nu sunt oare totuşi prea blânde? Trebuie să rămânem umani faţă de neoameni?”

Iată textul de şut) fotografiile soţilor Blorna şi a vilei:

/n această casă a lucrat numita Blum de la orele şapte până la şaisprezece treizeci, independentă şi nesupravegheată, bucurându-se de întreaga încredere a domnului şi doamnei Blorna. Câte nu s-or fi petrecut aici în timp ce soţii Blorna îşi vedeau de îndeletnicirile lor profesionale, fără să bănuiască nimic? nu erau chiar atât de neştiutori? Relaţiile lor cu numita Blum au fost caracterizate ca foarte familiare, aproape intime. Unii vecini au povestit reporterilor noştri că aproape s-ar putea vorbi de relaţii de prietenie. Trecem sub tăcere unele aluzii, de vreme ce nu ţin de subiect. Sau totuşi? Ce rol a jucat doamna dr. Gertrud care şi astăzi încă mai e cunoscută în analele unei renumite Şcoli Tehnice Superioare ca «Trude cea roşie»? Cum a putut fugi Götten din apartamentul numitei Blum, deşi poliţia era pe urmele lui? Cine cunoştea până-n ultimele detalii planurile de construcţie ale complexului de apartamente «Locuiţi elegant pe malul fluviului»? Doamna Bloma. Vânzătoarea Hertha Sch. Şi muncitoarea Claudia St. au declarat JURNALULUI în unanimitate: «Cum au dansat ăştia împreună (se refereau la numita Blum la banditul Götten)! De parcă se cunoşteau de când lumea. N-a fost o întâlnire întâmplătoare. A fost o revedere.»”.

47

Când Beizmenne fu criticat în cadru intern pentru că-l lăsase nestingherit pe Götten aproape patruzeci şi opt de ore – căci aflase despre şederea lui în vila lui Sträubleder încă de joi seara, la ora 23.30 – riscând astfel să le scape din nou, Beizmenne râse, zicând că, începând de joi la miezul nopţii, Götten nu mai avusese nicio şansă să scape. Casa se află situată în pădure, dar e înconjurată într-un fel de-a dreptul ideal de posturi de pândă vânătoreşti în

copaci, „ca de nişte turnuri de pază”, ministrul de interne fusese informat şi perfect de acord cu toate măsurile luate; o echipă specială fusese numaidecât trimisă la faţa locului cu elicopterul, bineînţeles fără ca acesta să aterizeze în raza capacităţii auditive, oamenii fuseseră distribuiţi în posturile de pândă, a doua zi de dimineaţă, secţia de poliţie locală fusese întărită în modul cei mai discret cu încă două duzini de poliţişti. Cel mai important lucru fusese, zicea Beizmenne, să se observe încercările lui Götten de a stabili contacte, iar succesul justificase pe deplin riscurile. Au fost surprinse cinci contacte. Şi, bineînţeles, trebuia să se pună mâna întâi pe aceste cinci persoane, să se percheziţioneze locuinţele lor, înainte de a-l aresta pe Götten. S-a procedat la prinderea lui numai când isprăvise cu stabilirea contactelor şi, din nesocotinţă sau impertinenţă, se simţise în siguranţă într-atât, încât a putut fi observat de afară. Unele amănunte importante el, Beizmenne, le datorează de altfel reporterilor de la JURNALUL, editurii de care ţine acesta şi organelor care sunt în relaţii cu această întreprindere şi care, de! au metode libere, nu întotdeauna convenţionale, pentru a afla amănunte ce rămân ascunse anchetatorilor oficiali. Astfel, de pildă, s-a descoperit că doamna Woltersheim e la fel de puţin naivă şi neştiutoare ca şi doamna Blorna. Numita Woltersheim s-a născut în 1930, fiind copil nelegitim al unei muncitoare din Kuir. Mama ei mai trăieşte, şi unde credeţi? în R.D.G. şi anume, nu silită fiind, ci de bunăvoie; de mai multe ori, întâi în 1945, apoi în 1952 şi încă o dată în 1961, cu puţin timp înainte de a se ridica zidul, i se propusese să se întoarcă în orăşelul ei natal Kuir, unde posedă o căsuţă şi un pogon de pământ. Dar ea a refuzat – şi anume de trei ori, şi de fiecare dată în mod expres. Şi mai interesant cu câteva grade e tatăl numitei Woltersheim, un anume Lumm, de asemenea muncitor, afară de aceasta membru al P.C.G. de pe atunci, emigrat în 1932 în Uniunea Sovietică, unde i s-a pierdut urma, pare-se. El, Beizmenne, presupune că acest soi de rătăciţi nu figurează pe listele de dispăruţi ale Wehrmacht-ului

german.

48

De vreme ce nu putem fi siguri că unele indicaţii, relativ clare, referitoare la corelaţia acţiunilor şi faptelor, nu vor scăpa, eventual, multora, sau nu vor fi răstălmăcite ca pure aluzii, să ni se îngăduie totuşi încă o indicaţie aici: JURNALUL, care prin reporterul său Tötges a provocat fără îndoială moartea prematură a doamnei Blum, în JURNALUL DE DUMINICĂ o prezenta pe Katharina drept vinovată de moartea mamei sale şi o mai învinovăţea pe deasupra – însă doar mai mult sau mai puţin deschis – de a fi furat cheia vilei de weekend a lui Sträubleder! Acest lucru se cere subliniat încă o dată, căci nu poţi fi niciodată sigur. Şi n-ai nici certitudinea că pricepi cum trebuie toate calomniile, minciunile, răstălmăcirile JURNALULUI.

Să zugrăvim aici prin exemplul Blorna în ce fel a putut acţiona JURNALUL chiar şi asupra unor oameni relativ raţionali. În cartierul de vile în care locuiau soţii Blorna, de fapt nu se vindea JURNALUL DE DUMINICA. Acolo se citeau publicaţii mai distinse. Aşa se făcu că Bloma, care credea că acum a trecut totul şi care aştepta cu oarecare teamă numai convorbirea Katharinei cu Tötges, află de articolul din JURNALUL DE DUMINICA abia când o chemă la telefon pe doamna Woltersheim. Cât despre ea, considerase ca de la sine înţeles că Blorna citise JURNALUL DE DUMINICA. Or, toată lumea a priceput, sperăm, din cele de până acum; că Blorna era un om inimos, sincer îngrijorat pentru Katharina, dar şi un om lucid. Punând-o pe doamna Woltersheim să-i citească cu voce tare, la telefon, pasajele respective din JURNALUL DE DUMINICA, nu-i venea să-şi creadă simţurilor cum se spune (în acest caz unui singur simţ: auzul), o puse să-i mai citească o dată totul, apoi se văzu silit s-o creadă şi – cum se spune de asemenea – îşi ieşi din fire. Ţipă, urlă, căută o sticlă goală la bucătărie, găsi una, alergă cu ea la garaj, unde, din fericire, îl prinse nevasta şi-l împiedică să meşterească un adevărat cocteil exploziv, pe care avea de gând să-l arunce în redacţia JURNALULUI, iar apoi voia să

mai facă unul pentru „vila din oraş” a lui Sträubleder. Să ne închipuim acest lucru în modul cel mai concret: un om de formaţie academică, în vârstă de patruzeci şi doi de ani, care se bucura de şapte ani de stima lui Lüding, de respectul lui Sträubleder, pentru felul său lucid şi clar de a duce tratative – şi anume pe plan internaţional, atât în Brazilia, cât şi în Arabia Saudită sau în Irlanda de Nord –, nu e deci vorba de un provincial, ci de un om având experienţa lumii largi până-n vârful unghiilor – un om ca *acesta* avea intenţia să fabrice bombe improvizate!

Doamna Blorna caracterizează acest impuls ca anarhism spontan, mic-burghez şi romantic, îi vorbi descântându-l de-a dreptul aşa cum *descânţi o* parte a corpului bolnavă sau rănită, apoi ridică receptorul, o puse pe doamna Woltersheim să-i citească şi ei pasajele respective şi, trebuie spus aici: păli, chiar şi ea, şi făcu ceva poate mai rău decât nişte sticle cu cocteil exploziv, puse din nou mâna pe telefon, sună la Lüding (care la ora aceea îşi mânca tocmai desertul de căpşuni *cu* frişcă şi *cu* îngheţată de vanilie) şi-i zise pur şi simplu: „Eşti un porc, un porc mizerabil!” Nu-şi spuse numele, ce-i drept, dar se poate presupune că toţi cunoscuţii soţilor Blorna cunoşteau glasul soţiei, renumită pentru observaţiile ei pertinente şi înţepătoare. La rândul lui, Blorna găsi că asta e prea de tot, crezând că vorbise ou Străubleder. Se ajunse şi la alte certuri şi scandaluri, chiar între soţi, între soţii Blorna şi alţii, dar cum nimeni nu fu ucis cu acest prilej, să ne fie îngăduit să trecem peste ele. Aceste urmări neimportante, deşi intenţionate, ale JURNALULUI DE DUMINICĂ sunt amintite aici numai ca să se ştie cum s-au indignat chiar şi nişte oameni cultivaţi şi aşezaţi şi cum îi bătea gândul să comită acte de violenţă dintre cele mai grosolane.

E dovedit că la această oră – în jur de douăsprezece – Katharina părăsise localul „La raţa de aur”, frecventat de ziarişti, unde stătuse timp de o oră şi jumătate fără a fi recunoscută, culegând probabil informaţii despre Tötges, şi aştepta, în apartamentul ei, vizita acestuia, care sosi peste aproximativ un sfert de oră. Despre „interviu” nu

mai e neve le, desigur, să spunem nimic. Se ştie cum a ieşit (y. p. 8).

49

Pentru a examina cât adevăr conţine surprinzătoarea informaţie a parohului din Gemmelsbroich – surprinzătoare pentr-o cointeresaţii – Teum că tatăl Katharinei fusese un comunist camuflat, Blorna plecă pentru o zi în acea comună. Întâi: preotul îşi confirmă declaraţia, recunoscând că JURNALUL îl citase exact şi textual, dovezi ale afirmaţiei sale nu poate furniza, nici nu vrea, spuse chiar că *n-are nevoie* de ele, căci oricând se mai poate bizui pe flerul său, şi mirosise pur şi simplu că Blum e comunist. Nu voia să-şi definească simţul mirosului, nici nu se arătă prea grăbit să-i vină în ajutor lui Blorna, când acesta îl rugă să-i explice, dacă nu-şi poate descrie simţul olfactiv, cum e mirosul unui comunist, ca să zicem aşa: *cum* miroase un comunist, iar aici – trebuie s-o spunem, din păcate – parohul deveni destul de nepoliticos, îl întrebă pe Blorna dacă e catolic, şi când acesta răspunse afirmativ, preotul îi aminti de datoria lui de obedienţă, ceea ce Blorna nu înţelese. Fireşte că din acel moment dădu de greutăţi în cercetările sale privitoare la familia Blum, care nu părea să fi fost prea îndrăgită; află lucruri urâte despre răposata mamă a Katharinei, care într-adevăr golise cândva o sticlă de vin de împărtăşanie în sacristie, împreună cu paracliserul între timp concediat, auzi lucruri urâte despre fratele Katharinei, care fusese, pare-se, o adevărată pacoste, dar singurul citat în sprijinul faptului că tatăl Katharinei ar fi fost comunist era o vorbă a acestuia, spusă în anul 1949 într-una din cele şapte cârciumi ale satului către fermierul Scheumel, o vorbă care se pare că fusese următoarea: „Socialismul nu e chiar cel mai rău lucru”. Mai mult, Blorna nu putu scoate de la ei. Singurul lucru cu care se alese la sfârşitul cercetărilor sale neizbutite, a fost dacă nu tocmai ocara că e comunist, cel puţin calificativul, şi anume, ceea ce-l surprinse deosebit de neplăcut, din partea unei doamne, care până atunci păruse dispusă să-l ajute întrucâtva şi-i arătase chiar oarecare simpatie:

învăţătoarea pensionară Elma Zubringer, care-i zâmbi ironic când îşi luă rămas bun de la ea şi îi făcu chiar cu ochiul, spunând: „De ce nu recunoaşteţi că şi dumneavoastră sunteţi unul dintre ăştia – iar soţia dumneavoastră şi mai şi?”

50

Din păcate, nu putem trece sub tăcere aici nişte acte de violenţă, care s-au produs în timp ce Blorna se pregătea pentru procesul intentat Katharinei. Cea mai mare greşeală o comise atunci când, la rugăminţile acesteia, acceptă să preia şi apărarea lui Götten şi încercă iarăşi şi iarăşi să obţină pentru cei doi o autorizaţie de vizitare reciprocă, persistând să susţină că sunt logodiţi. Ei, da, zicea, logodna a avut loc în seara aceea cu pricina şi în noaptea care a urmat. Etc. etc. Oricine îşi poate imagina câte n-a scris JURNALUL despre el, despre Götten, despre Katharina, despre doamna Blorna. Nu toate urmează să fie pomenite sau citate aici. Anumite prejudicii aduse nivelului sau lunecări de pe un anumit nivel trebuie luate în consideraţie numai atunci când sunt necesare, aici însă nu sunt necesare, de vreme ce între timp cititorii au făcut cunoştinţă cu JURNALUL! S-a difuzat zvonul că Blorna vrea să divorţeze, un zvon care n-avea niciun grăunte de adevăr, dar care a izbutit totuşi să sădească oarecare neîncredere între soţi. S-a susţinut că el stă mizerabil din punct de vedere financiar, ceea ce era grav, fiindcă era adevărat. Într-adevăr, făcuse un efort puţin prea mare, căci pe deasupra îşi mai asumase obligaţia să acţioneze ca un soi de custode al locuinţei Katharinei, care era greu de închiriat şi nici de vândut nu se putea vinde, fiindcă trecea drept „pătată cu sânge”. În orice caz, valoarea îi scăzuse, iar Blorna se văzu silit să plătească în acelaşi timp amortizările, dobânzile etc. nemicşorate. Au existat şi prime indicii că societatea „Haftex” intenţionează să intenteze un proces de daune Katharinei, pentru că ea ar fi adus prejudicii închirierii, comercializării şi valorii sociale a complexului de apartamente „Locuiţi elegant la malul fluviului”. După cum se vede: necazuri, destul de multe

necazuri. O încercare a firmei de arhitectură la care lucra doamna Blorna de a o concedia pentru abuz de încredere, acesta constând în faptul că ar fi familiarizat-o pe Katharina cu substructura complexului de blocuri, a fost respinsă, ce-i drept în prima instanţă, dar nimeni nu ştie cu siguranţă ce va decide instanţa a doua şi a treia, încă ceva: a doua maşină a soţilor a şi fost vândută, şi nu de mult a apărut în JURNALUL fotografia limuzinei lui Blorna, într-adevăr destul de elegantă, cu legenda: „Când va fi silit oare avocatul roşu să treacă la maşina omului de rând?”

51

Fireşte că şi relaţiile lui Blorna cu „Lustra” (Lüding et Sträubleder Investment) sunt înrăutăţite, dacă nu rupte. Se mai vorbeşte în esenţă doar de „lichidarea chestiunilor curente”. În orice caz, Blorna a primit de curând de la Sträubleder informaţia telefonică: „N-o să vă lăsăm să muriţi de foame”, formulă în care elementul surprinzător pentru el era că Sträubleder spusese „vă”, la plural. Blorna mai lucrează fireşte pentru „Lüstra” şi „Haftex”, dar nu pe plan internaţional, ca înainte, şi nici măcar pe plan naţional, şi numai rareori pe plan regional, de cele mai multe ori numai pe cel local, ceea ce înseamnă că e obligat să se ia la harţă cu indivizi dubioşi, care încalcă contractele şi tot soiul de cârcotaşi, de pildă cei care depun plângere pentru căptuşeala de marmură ce le fusese promisă, dar fusese executată doar din ardezie de Solhof, sau tipi care, dacă li s-au promis trei straturi de lac pe uşile de la baie, se apucă să răzuiască vopseaua şi angajează experţi, ca să constate că nu sunt decât două straturi; care iau drept pretext nişte robinete de la baie ce picură, sau absorbitoare de gunoi defecte, pentru a nu efectua plăţi prevăzute în contract – iată cazuri ce i se încredinţează acum, pe când înainte era, dacă nu mereu, dar în orice caz foarte des, în drum între Buenos Aires şi Persepolis, ca să colaboreze la planificarea unor proiecte importante. În cadre militare asta se cheamă degradare, asociată de obicei cu intenţia de a umili. Urmarea: încă nu are ulcer gastric, dar stomacul lui Bloma începe să se facă

simţit. Grav: faptul că a întreprins cercetări personale la Kohiforstenheim, pentru ca să afle de la şeful poliţiei locale dacă, în momentul când a fost arestat Götten, cheia era băgată în broască dinăuntru sau din afară, şi dacă s-au găsit indicii că Götten ar fi intrat prin spargere. Ce rost are asta, când cercetările sunt încheiate? În niciun caz – trebuie s-o constatăm – asta nu vindecă ulcerele gastrice, chiar dacă şeful de post Hermanns s-a arătat foarte amabil faţă de el, nesuspectându-l nicidecum de comunism, sfătuindu-l însă cu insistenţă să nu se mai amestece. O consolare îi rămâne lui Bloma: soţia lui se poartă tot mai drăguţ cu el, limba i-a rămas la fel de ascuţită, dar n-o mai foloseşte împotriva lui, ci numai împotriva altora, chiar dacă nu împotriva tuturor. Planul ei de a vinde vila, de a achita restul datorat pentru apartamentul Katharinei şi de a se muta acolo a eşuat până acum numai din pricina dimensiunilor locuinţei, adică a micimii ei, căci Blorna vrea să renunţe la biroul lui din oraş şi să se ocupe acasă de rezolvarea cazurilor sale. El, care trecea drept un om cu vederi largi, având trăsături de om de viaţă, un coleg simpatizat, vesel şi sociabil, ale cărui serate erau apreciate, începe să vădească trăsături ascetice, să-şi neglijeze ţinuta pe care pusese preţ întotdeauna, şi fiindcă o neglijează! nu în felul care e la modă, unii colegi susţin chiar că nu mai practică nici măcar un minimum de îngrijire corporală şi că începe să miroasă. Aşa stând lucrurile, nu se pot nutri multe speranţe de o nouă carieră pentru el, căci într-adevăr – aici nu trecem nimic sub tăcere, absolut nimic – mirosul lui nu mai e cel de odinioară, al unui om care dimineaţa sare vioi din pat drept sub duş, întrebuinţând săpun, deodoranţi şi apă de colonie din belşug. Pe scurt: cu Blorna se petrece o schimbare importantă. Prietenii lui – mai are câţiva, printre alţii şi Hach, cu care de altfel vine în contact profesional în cazurile Ludwig Götten şi Katharina Blum – sunt îngrijoraţi, mai ales că agresivitatea sa – de pildă împotriva JURNALULUI, care-l gratifică mereu cu scurte articole – nu – mai izbucneşte, ci şi-o înăbuşe vizibil. Grija

prietenilor merge atât de departe, încât au rugat-o pe Trude Blorna să controleze, fără ca el să observe, dacă-şi cumpără arme sau dacă meştereşte vreo materie explozivă, căci Tötges cel împuşcat are un urmaş care îi continuă într-un fel, sub numele de Eginhard Templer, existenţa; acest Templer a reuşit să-l fotografieze pe Blorna pe când intra la un munte de pietate particular, apoi, fotografiindu-l pesemne prin vitrină, a izbutit să ofere cititorilor JURNALULUI o imagine a tratativelor dintre Blorna şi insul care preţuia obiectele: tratau despre valoarea de amanet a unui inel pe care preţuitorul îl examina cu o lupă. Legenda fotografiei: „Sursele roşii au secat oare, sau se simulează aici strâmtorarea?”

52

Grija cea mai mare a lui Blorna e s-o convingă pe Katharina să declare la dezbaterea principală că abia în dimineaţa de duminică a luat hotărârea de a se răzbuna pe Tötges, nicidecum cu intenţia de a-l omorî, ci doar de a-l speria. Că, ce-i drept, încă de sâmbătă, când l-a invitat pe Tötges pentru un interviu, avusese intenţia să-i spună verde de la obraz ce părere are despre el şi să-i arate cât rău a pricinuit în viaţa ei şi în viaţa mamei sale, dar de omorât n-a vrut să-l omoare, nici chiar duminică, nici măcar după citirea articolului din JURNALUL DE DUMINICA. Nu trebuie să le lase impresia că ar fi plănuit uciderea zile de-a rândul şi apoi şi-a pus planul în aplicare. Pe când Katharina declară că încă de joi, după citirea primului articol, a avut *gânduri de omucidere*, Blorna încearcă să-i explice că mulţi – şi el – au uneori gânduri de omucidere, dar că trebuie să se facă o distincţie netă între gânduri de omucidere şi planul de a ucide. Ceea ce-l mai nelinişteşte e faptul că ea nu resimte nici acum vreo căinţă, de aceea nici nu va putea arăta căinţă în faţa complexului de judecată. Katharina nu e deloc deprimată, ci oarecum fericită, pentru că trăieşte „în aceleaşi condiţii ca şi dragul de Ludwig”. E considerată o deţinută model, lucrează la bucătărie, dar dacă se mai amână începutul dezbaterilor, va fi mutată la secţia administrativă; acolo

însă – aşa se aude – nu e deloc aşteptată cu entuziasm: există temeri – din partea administraţiei şi a deţinuţilor – din pricina renumelui de corectitudine desăvârşită care a precedat-o acolo; perspectiva că va fi repartizată la secţia administrativă probabil pentru întreaga durată a detenţiunii ei – se presupune că se vor propune cincisprezece ani şi că va lua opt până la zece ani – se răspândeşte ca un zvon de groază prin toate închisorile. După cum se poate constata: corectitudinea combinată cu inteligenţa planificatoare nu e nicăieri dorită, nici măcar în închisori, şi nici măcar de către administraţie.

53

Aşa cum i-a comunicat Hach confidenţial lui Blorna, acuzaţia de crimă probabil că nu va putea fi susţinută împotriva lui Götten, deci nici nu va fi adusă. Faptul că a dezertat din Bundeswehr şi în afară de aceasta a mai şi păgubit considerabil (şi material, nu numai moral) această instituţie binecuvântată trece drept dovedit. Nu spargere de bănci, ci totala jefuire a unui seif care conţinea soldele pentru două regimente şi rezerve importante în numerar; mai are la activul lui falsificare de bilanţ şi furt de arme. Va trebui contat şi în cazul lui cu opt până la zece ani. În momentul punerii în libertate ar avea deci vreo treizeci şi patru de ani, iar Katharina treizeci şi cinci. Ea şi-a făcut de pe acum planuri de viitor: contează pe dobânzile ce se vor aduna la capitalul ei până la punerea în libertate, şi vrea să deschidă „undeva, fireşte nu aici” un „restaurant cu serviciu de comenzi pentru acasă”. Dacă se va admite sau nu să fie considerată ca logodnica lui Götten, această chestiune o vor decide autorităţile nu, mai înalte, ci din cele mai înalte. Cereri în acest sens au fost depuse şi se află în lungul marş prin instanţe. În ceea ce priveşte contactele telefonice pe care Götten le stabilise în vila lui Sträubleder, persoanele contactate aparţin exclusiv Bundeswehr-ului sau sunt soţii de militari, printre aceste persoane sunt şi ofiţeri şi soţiile lor. Se contează cu un scandal de proporţii medii.

54

În timp ce Katharina priveşte în viitor aproape neatinsă, în fond numai îngrădită în libertatea ei, Else Woltersheim e pe cale de a cădea pradă unei amărăciuni crescânde, A afşetat-o foarte tare că mama ei şi răposatul ei tată au fost defăimaţi; acesta din urmă e considerat ca o victimă a stalinismului. Se constată la Else Woltersheim tendinţe antisociale accentuate, pe care nici Konrad nu izbuteşte să le atenueze. Cum Else s-a specializat tot mai mult în ramura „bufet rece”, atât în ceea ce priveşte planificarea, cât şi pregătirea şi supravegherea, ea îşi manifestă agresivitatea din ce în ce mai făţiş faţă de oaspeţii seratelor, fie ei ziarişti, industriaşi, activişti de sindicate, bancheri sau funcţionari superiori, din ţară sau din străinătate. „Câteodată, îi spuse ea deunăzi lui Bloma, trebuie să mă stăpânesc din răsputeri ca să nu torn un castron cu salată de cartofi peste fracul vreunui tip, sau să-i arunc vreunei individe feliile de somon de pe o tavă în decolteul rochiei, ca să afle, în fine, cum e când te înfiori. Trebuie să-şi reprezinte odată scena – văzută din partea cealaltă, cu ochii noştri: cum stau toţi cu gurile sau, mai degrabă, cu boturile căscate şi cum se reped bineînţeles întâi asupra sandvişurilor cu icre negre – şi printre ei se află indivizi despre care ştiu că sunt milionari sau soţii de milionari, şi mai vârâ în buzunar ţigări şi chibrituri şi fursecuri. Azi-mâine o să aducă şi nişte recipiente de plastic, ca să care cafea acasă – şi toate sunt doar plătite într-un fel sau altul din impozitele noastre. Există indivizi care fac economii neluând micul dejun sau prânzul, ca să se arunce ca nişte ulii asupra bufetului – dar n-aş vrea fireşte să-i jignesc pe ulii”.

În privinţa brutalităţilor, s-a aflat până acum despre una care a suscitat, din păcate, multă atenţie publică. Cu prilejul unui vernisaj al lui Frederick Le Boche, Blorna, care trece drept mecena al pictorului, l-a revăzut pentru prima oară personal pe Sträubleder, şi când acesta s-a îndreptat radios spre el, iar Blorna a refuzat să-i dea mina, Sträubleder i-a apucat-o şi i-a şoptit: „Doamne, nu mai lua lucrurile prea de tot în serios, n-o să vă lăsăm să decădeţi,

numai tu te laşi pradă decăderii, din păcate”. De dragul exactităţii, trebuie să relatăm, din păcate, că în acel moment Blorna i-a tras într-adevăr un pumn în obraz. S-o spunem repede, ca să se şi uite la fel de repede: a curs sânge, şi anume din nasul lui Sträubleder, după aprecieri neoficiale vreo patru până la şapte picături, dar ceea ce a fost mai grav: Sträubleder s-a dat înapoi ce-i drept, dar apoi a spus: „Te iert, îţi iert totul – având în vedere starea ta emoţională”.

Astfel, deoarece această remarcă păru să-l irite pe Blorna peste măsură, se ajunse la ceva ce martorii oculari au calificat drept „încăierare”, şi, cum se întâmplă când oameni ca Sträubleder şi Blorna se arată în public, era prezent şi un reporter fotografic de la JURNALUL, un anume Kottensehl, urmaşul lui Schönner cel împuşcat, şi nu i se poate lua în nume de rău JURNALULUI – cu al cărui caracter s-a făcut cunoştinţă îndeajuns pe parcurs – că a publicat fotografia acestei încăierări, cu titlul;

„Un politician conservator atacat brutal de un avocat de stânga”. Fotografia a apărut, fireşte, abia în dimineaţa zilei următoare. În timpul vernisajului a mai avut loc o întâlnire între Maud Sträubleder şi Trude Blorna. Maud Strâubleder i-a spus Trudei Blorna: „Te asigur că mi-e milă de tine, dragă Trude”, la care Trude B. i-a răspuns lui Maud S.: „Pune-ţi în grabă mila la loc, în frigider, unde-ţi păstrezi toate sentimentele”. Apoi, când Maud S. i-a arătat din nou iertare, blândeţe, compătimire, ba aproape dragoste, prin cuvintele: „Nimic, absolut nimic, nici chiar declaraţiile tale subversive nu-mi pot micşora simpatia”, Trude B. a răspuns cu vorbe care nu pot fi reproduse aici, care nu se pot recenza decât într-o formă indirectă, relatându-le; nu erau vorbe potrivite cu o doamnă cele prin care Trude B. a făcut aluzie la numeroasele încercări de apropiere ale lui Sträubleder, referindu-se, între altele – şi violind astfel secretul profesional impus şi soţiei unui avocat – la inelul, scrisorile şi cheia pe care „omul ăsta al tău, curtezan mereu refuzat, le-a lăsat într-un anumit apartament”. La acest punct, doamnele care se certau au

fost despărţite de Frederick Le Boche, care nu rezistase la tentaţia subită de a culege cu mare prezenţă de spirit sângele lui Sträubleder cu o sugativă şi de a-l prelucra într-o „one *minute nf arta* 1 – cum zise el –, pe care o intitula „Sfârşitul unei prietenii de ani de zile între doi bărbaţi”, o iscăli şi o dădu nu lui Sträubleder, ni t Opera de artă a unei clipe (engl.).

lui Blorna, spunându-i „Poţi s-o comercializezi, ca să-ţi mai dregi puţin finanţele”. Acest ultim fapt amintit, ca şi violenţele descrise la început, ar trebui să ne permită concluzia că arta mai are totuşi o funcţie socială.

56

Este extrem de regretabil, fireşte, că nu se poate vorbi aici, spre sfârşit, despre mai multă armonie şi nici să tragi prea multă nădejde de la armonie. Nu integrare, ci conflict a ieşit din toate. Trebuie, fireşte, să ne putem permite întrebarea: cum aşa? şi, în fond, de ce? Iată că o femeie tânără s-a dus, bine dispusă, aproape veselă, la o inofensivă petrecere cu dans, iar peste patru zile a devenit – de vreme ce aici e vorba să relatăm, nu să judecăm – o ucigaşă, în fond, dacă privim lucrurile îndeaproape, datorită unor reportaje de ziar. Doi bărbaţi, pe care-i leagă o lungă prietenie, ajung într-o stare de iritare şi tensiune, în cele din urmă la încăierare. Intre soţiile lor se iscă schimburi de vorbe înţepătoare, mila e respinsă, ba chiar afecţiunea e respinsă. O evoluţie cât se poate de puţin îmbucurătoare. Un om voios, monden, care iubeşte viaţa, călătoriile, luxul – se neglijează într-atât, încât răspândeşte un miros de trup neîngrijit! S-a constatat la el până şi un miros urât din gură. Îşi scoate vila în vânzare, se duce la muntele de pietate. Soţia începe „să se intereseze de altă situaţie”, fiind convinsă că va pierde procesul în a doua instanţă; femeia aceasta, atât de dotată, e chiar dispusă să se angajeze din nou ca vânzătoare mai de soi, cu titlul de „sfătuitoare pentru arhitectura de interior”, la o mare firmă de mobilă; dar acolo i se aduce la cunoştinţă că „cercurile care formează în genere clientela noastră sunt tocmai cercurile cu care v-aţi pus rău, stimată doamnă”. Pe

scurt: situaţia nu e roză. Procurorul Hach le-a şi împărtăşit confidenţial unor prieteni ceea ce n-a îndrăznit să-i spună lui Blorna personal: că s-ar putea să fie refuzat ca apărător, din pricina părtinirii sale evidente. Ce o să mai fie, ce sfârşit o să ia toate acestea*? Ce va deveni Blorna, dacă nu va mai avea posibilitatea s-o viziteze pe Katharina şi – acum nu mai e cazul s-o tăinuim – să stea cu ea ţinând-o de mână. Fără nicio îndoială: Blorna o iubeşte, Katharina nu-l iubeşte, avocatul n-are nicio speranţă, căci totul, totul e numai pentru „iubitul ei Ludwig”! Şi mai trebuie adăugat că gestul de a se ţine de mină venea numai din partea lui, constând doar în faptul că el, de câte ori îi întinde Katharinei nişte acte sau notiţe sau notiţe după acte, îşi pune mâinile peste mâinile ei, poate trei, patru sau cel mult cinci zecimi de secundă mai îndedelung decât ar fi normal. Drace, cum să creezi armonie în situaţia dată, şi nici măcar simpatia lui intensă pentru Katharina nu-l determină să – ei, hai să zicem – să se spele ceva mai des. Nu-l consolează nici măcar faptul că el, numai el a descoperit provenienţa armei – ceea ce n-au izbutit să facă Beizmenne, Moeding şi ajutoarele lor. De fapt, e exagerat să spunem „a descoperit”, fiind vorba de o mărturisire voluntară a lui Konrad Beiters, care a recunoscut cu acest prilej că e un fost nazist, şi numai datorită acestui fapt, probabil, n-a suscitat atenţia nimănui până acum. Ei bine, fusese conducător politic la Kuir şi putuse s-o ajute întrucâtva pe mama doamnei Woltersheim, pe vremuri, şi, ei, bine, revolverul e o armă de serviciu veche, pe care o ascunsese, dar o arătase uneori în mod stupid Elsei şi Katharinei; o dată s-au dus chiar toţi trei în pădure şi au făcut exerciţii de tir; Katharina se vădise o bună trăgătoare şi-i povestise că pe când era mică şi lucrase ca chelneriţă la Asociaţia de Tir, i se îngăduise din când în când să tragă la ţintă. Ei, şi apoi, sâmbătă seara, Katharina îl rugase să-i dea cheia apartamentului lui, motivându-şi rugămintea prin nevoia de a fi, în sfârşit, o dată singură, lucru pe care el trebuie să-l înţeleagă, iar apartamentul ei e mort pentru Katharina, mort… dar sâmbătă rămăsese totuşi la Else, aşa

că trebuie să fi luat revolverul din apartamentul lui duminică, şi anume după micul dejun şi după citirea JURNALULUI DE DUMINICA, atunci când costumată ca beduină, a plecat cu maşina spre bodega aceea a ziariştilor.

57

În cele din urmă mai rămâne totuşi ceva cât de cât îmbucurător de relatat: Katharina îi povesti lui Blorna cum s-a petrecut fapta, îi povesti, de asemenea, cum s-au scurs pentru ea cele şapte sau şase ore şi jumătate între crimă şi sosirea ei la Moeding. Suntem în situaţia fericită de a putea reda această relatare textual, deoarece Katharina a pus totul pe hârtie şi i-a înmânat-o lui Blorna spre utilizare la proces.

„În localul ziariştilor m-am dus numai ca să mă uit la el. Voiam să ştiu cum arată un asemenea om, ce fel de gesturi face, cum vorbeşte, cum bea, cum dansează – acest om care mi-a distrus viaţa. Da, înainte de asta m-am dus în locuinţa lui Konrad şi am luat revolverul, şi chiar l-am încărcat singură. Îl pusesem să-mi arate exact cum se procedează, atunci când am fost împreună în pădure, ca să tragem la ţintă. Am aşteptat în bodega aceea o oră şi jumătate sau două ore, dar n-a venit. Îmi propusesem să nu mă duc la interviu, dacă e prea respingător, şi dacă l-aş fi văzut înainte, chiar că nu m-aş fi dus. Dar n-a venit la cârciumă. Ca să scap de acostări, l-am rugat pe cârciumar – îl cheamă Kraffluhn, Peter, şi-l cunosc de la locurile mele de muncă ocazionale, unde se angajează şi el adesea, ca ober – l-am rugat să mă lase să-l ajut, servind la tejghea. Peter, care ştia fireşte ce apăruse despre mine în JURNALUL, îmi promisese că-mi face semn când are să se ivească Tötges. De câteva ori, fiindcă era totuşi carna* valul, am acceptat să fiu invitată la dans, dar văzând că Tötges nu mai apare, am devenit foarte nervoasă, fiindcă nu voiam să mă întâlnesc cu el nepregătită. Ei bine, la douăsprezece am plecat cu maşina spre casă, şi m-am simţit oribil în apartamentul murdar şi mânjit fără de hal. Am avut de aşteptat doar câteva minute până ce a sunat,

timp tocmai suficient ca să scot siguranţa revolverului şi să-l aşez în poşetă, aşa ca să fie la îndemână. Ei, şi apoi a sunat, era chiar în faţa uşii când am deschis, iar eu crezusem că sunase de jos şi că mai am timp câteva minute, dar ajunsese sus cu ascensorul şi stătea în faţa mea, iar eu eram speriată. Ei bine, am văzut îndată ce porc era, un adevărat porc. Mai era şi frumuşel. Cam ce se consideră frumuşel. Mă rog, aţi văzut fotografiile. A zis: «Ei, floricico, ce facem acum noi doi?» N-am spus nimic, m-am dat înapoi, în camera de zi, el a venit după mine şi a zis: «Ce te zgâieşti la mine atât de pierdută, floricica mea – propun să facem înainte de toate bum pe pat». Între timp mă apropiasem de poşetă, iar el s-a apucat să-mi umble la rochie, şi eu m-am gândit: «Facem bum, dacă vrei», şi am scos pistolul şi am tras în el numaidecât. De două, de trei, de patru ori. Nu mai ştiu exact. Puteţi afla din raportul poliţiei, de câte ori. Sigur, nu trebuie să credeţi că era ceva nou pentru mine ca un bărbat să vrea să-mi umble la rochie – dacă lucrezi ca menajeră de la vârsta de paisprezece ani, şi chiar mai înainte, te obişnuieşti să vezi multe. Dar individul *ăsta* – şi-apoi expresia «facem bum» şi mă gândeam: «Bine, acum facem bum». Fireşte că nu se aştepta, şi s-a mai uitat la mine timp de vreo jumătate de secundă, sau cam aşa, mirat, ca la cinema, când vezi pe unul împuşcat din senin. Pe urmă s-a prăbuşit şi cred că era mort. Am aruncat revolverul lângă el şi am zbughit-o pe uşă, jos cu ascensorul şi înapoi la bodegă; Peter era mirat, fiindcă nu lipsisem decât o jumătate de oră. Am lucrat apoi în continuare la tejghea, n-am mai dansat, şi tot timpul mă gândeam: «Probabil că nu e totuşi adevărat», dar ştiam că e adevărat. Din când în când, Peter venea spre mine şi spunea: «Individul ăsta al tău nu vine azi», iar eu ziceam: «Aşa se pare». Şi făceam pe indiferenta. Până la ora patru am turnat rachiuri în pahare şi am tras bere din butoi şi am destupat sticle de şampanie şi am servit scrumbii marinate. Pe urmă am plecat, fără să-mi iau rămas bun de la Peter, întâi am intrat într-o biserică de alături, am şezut acolo vreo jumătate de oră şi m-am

gândit la mama, la viaţa asta afurisită, mizerabilă pe care a avut-o, şi la tata, oare nu înceta cu critica, cicălind, mereu, mereu, şi ocăra statul şi biserica, autorităţile şi funcţionarii, ofiţerii şi toate, toate, dar dacă avea cumva de-a face cu unul dintre ei, atunci era servil, parcă scheuna de atâta supuşenie. Şi la bărbatul meu, Brettloh, la porcăria infamă pe care i-a spus-o lui Tötges, ăsta, şi la fratele meu, fireşte, care veşnic, dar veşnic, umbla după banii mei îndată ce câştigam şi eu câteva mărci şi mi le storcea pentru vreo tâmpenie, haine, sau motorete, sau pentru jocuri de noroc, şi bineînţeles şi la preotul care la şcoală îmi zicea mereu «Kathrinchen a noastră roşoată», iar eu nici măcar nu ştiam ce vrea să spună, şi toată clasa râdea, pentru că de fiecare dată mă făceam chiar roşie. Da. Şi, fireşte, şi la Ludwig. Pe urmă am ieşit din biserică şi am intrat în primul cinematograf, şi am ieşit iar de la cinema şi iar am intrat într-o biserică, pentru că în duminica aceea de carnaval era singurul loc unde găseai un pic de linişte. M-am gândit, bineînţeles, şi la cel împuşcat, acolo, în locuinţa mea. Fără căinţă, fără regret. Voia să facem «bum» –, şi făcusem «bum», sau nu? La un moment dat m-am gândit că el e tipul care m-a chemat la telefon noaptea şi care a plictisit-o mereu şi pe biata Else. M-am gândit că e acelaşi glas şi aş fi vrut să-l fi lăsat să mai trăncăne puţin, ca să aflu, dar la ce mi-ar fi folosit? Pe urmă mi s-a făcut poftă deodată de o cafea – tare şi m-am dus la Cafeneaua Bekering, dar nu în sală, ci la bucătărie, fiindcă o cunosc pe Käthe Bekering, soţia proprietarului, încă de la şcoala de menaj. A fost foarte drăguţă cu mine, deşi avea mult de lucru. Mi-a dat o ceaşcă de cafea dintr-a ei proprie, pe care o face ca pe vremea bunicii, opărind cafeaua râşnită. Dar pe urmă mi-a venit şi ea cu toată povestea din JURNALUL, rămânând drăguţă cu mine, dar totuşi într-un fel de parcă le-ar crede puţin întrucâtva, şi în fond, de unde să ştie lumea că toate sunt minciuni. Am încercat să-i explic, dar n-a înţeles, mi-a făcut doar cu ochiul şi a spus: «Şi va să zică îl iubeşti pe individul ăsta cu adevărat», iar eu am răspuns: «Da». Pe urmă i-am

mulţumit pentru cafea, am luat un taxi şi m-am dus la Moeding, care fusese atât de amabil cu mine”.

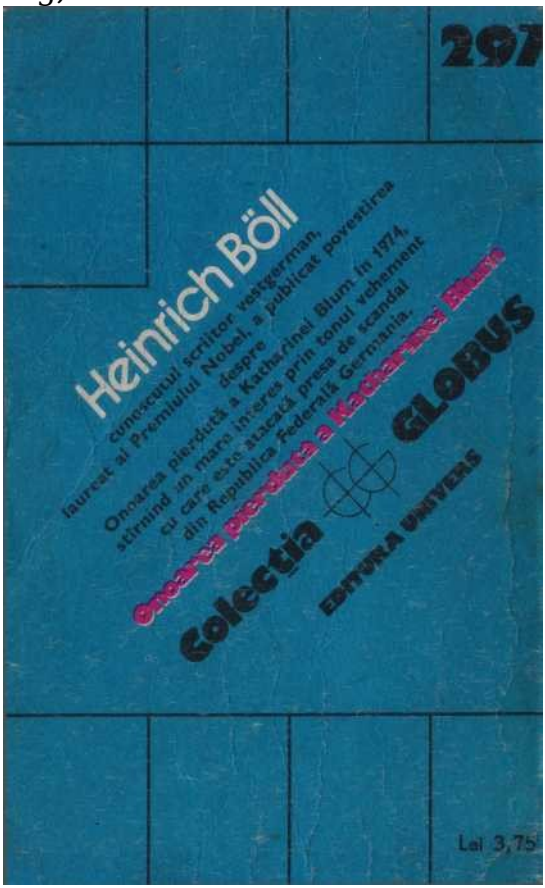
297
Heinrich Böll
cunoscutul scriitor vestgerman, laureat al Premiului Nobel, a publicat povestirea despre
Onoarea pierdută a Katharinei Blum în 1974, stârnind un mare interes prin tonul vehement cu care este atacată presa de scandal din Republica Federală Germania.
Onoarea pierdută a Katharinei Blum
Colecţia GLOBUS
EDITURA UNIVERS
Lei 3,75